

Ἐλευθερίου Π. Γεωργιάδη
Τ. Ἄρχοντας Λαμπαδαρίου τῆς Μ.Χ.Ε.
Πρωτοψάλτου Ι. Ν. Ἁγίου Θεράποντος
Θεσσαλονίκης

Θεωρία τῆς ΒΥΖΑΝΤΙΝῆΣ Ἐκκλησιαστικῆς ΜΟΥΣΙΚῆΣ

Θεσσαλονίκη

Περιεχόμενον

	Σελίς
<u>Κεφάλαιον Πρῶτον</u>	
Ἡ Διατονικὴ Κλίμαξ	1
Μουσικοὶ φθόγγοι - Τόνος	2
Μαρτυρίαί	3
Μέση - Ὀξεῖα - Βαρεῖα Διαπαῶν. Μαρτυρίαί	4
<u>Κεφάλαιον Δεύτερον</u>	
Χαραυτῆρες	5
Πίναξ ὑπερβατῆς ἀναβάσεως	8
" " καταβάσεως	9
Συνδέσεις χαραυτῆρων - συνεχῆς ἀνάβασις	9
Συνεχῆς καταβάσεως - Ημιταί Συνδέσεις	10
<u>Κεφάλαιον Τρίτον</u>	
Χρόνος καὶ χρονικά σημεῖα	11
Παρεστιγμένα Γοργά	16
Παρεστιγμένον Δίγυργον	18
Διαφοραὶ Συνδέσεις - Τρίγυργον	19
<u>Κεφάλαιον Τέταρτον</u>	
Σημεῖα ποιητικά (Ἄχρονοι Ὑποστάσεις)	20
<u>Κεφάλαιον Πέμπτον</u>	
Ὑφέσεις καὶ Διέσεις	26
<u>Κεφάλαιον Ἑυτον</u>	
Τὰ Μέλη τῆς Βυζαντινῆς Μόδιουτῆς	30

<u>Κεφάλαιον Ἑβδόμον</u>	
Τὰ Συστήματα	32
<u>Κεφάλαιον Ὀγδοόν</u>	
Τὰ Γένη τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς	36
Αἱ τρεῖς χρόαι	42
<u>Κεφάλαιον Ἐνατόν</u>	
Ὁ Ρυθμός	47
<u>Κεφάλαιον Δέυατον</u>	
Χρονική Ἀγωγή	73
<u>Κεφάλαιον Ἐνδέυατον</u>	
Ὅμοιότης καὶ τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς	
Ἦχος Πρῶτος	75
<u>Κεφάλαιον Δαιδέυατον</u>	84
Ἦχος Δεύτερος	
<u>Κεφάλαιον Δέυατον Τρίτον</u>	
Ἦχος Τρίτος	91
<u>Κεφάλαιον Δέυατον Τέταρτον</u>	
Ἦχος Τέταρτος	97
<u>Κεφάλαιον Δέυατον Πέμπτον</u>	
Ἦχος Πρώτος τῶ Πρῶτου	101
<u>Κεφάλαιον Δέυατον Ἑξτον</u>	
Ἦχος Πρώτος τοῦ Δευτέρου	107

<u>Κεφάλαιον Δέματον Έβδομον</u>	
Ἦχος Βαρύς	115
<u>Κεφάλαιον Δέματον Ὀγδοον</u>	
Ἦχος Πλάγιος τοῦ Τετάρτου	119
<u>Κεφάλαιον Δέματον Ἐνάτον</u>	
Μεσιμὴ Ἐυταβίς τῶν ἤχων	125
Μιυταί Κλίμαες	128
<u>Κεφάλαιον Εἰκοστόν</u>	
<u>Κανόνες Ὄρθογραφίας τοῦ Ἰσοῦ μαίτων</u>	
<u>Ἄνιόντων Χαρακτήρων.</u>	
Ὄρθογραφία τοῦ Ἰσοῦ	130
Ὄρθογραφία τοῦ Ὀλίγου	132
Ὄρθογραφία τῆς Πεταβίης	134
Ὄρθογραφία τῶν Κεκτημάτων	136
<u>Κατιόντες Χαρακτήρες</u>	
Ὄρθογραφία Ἀποστρόφου	139
Ὄρθογραφία τῆς Ὑωσσοῦς	142
Ὄρθογραφία Ἐλαφροῦ	144
Ὄρθογραφία Χαμηλῆς	145

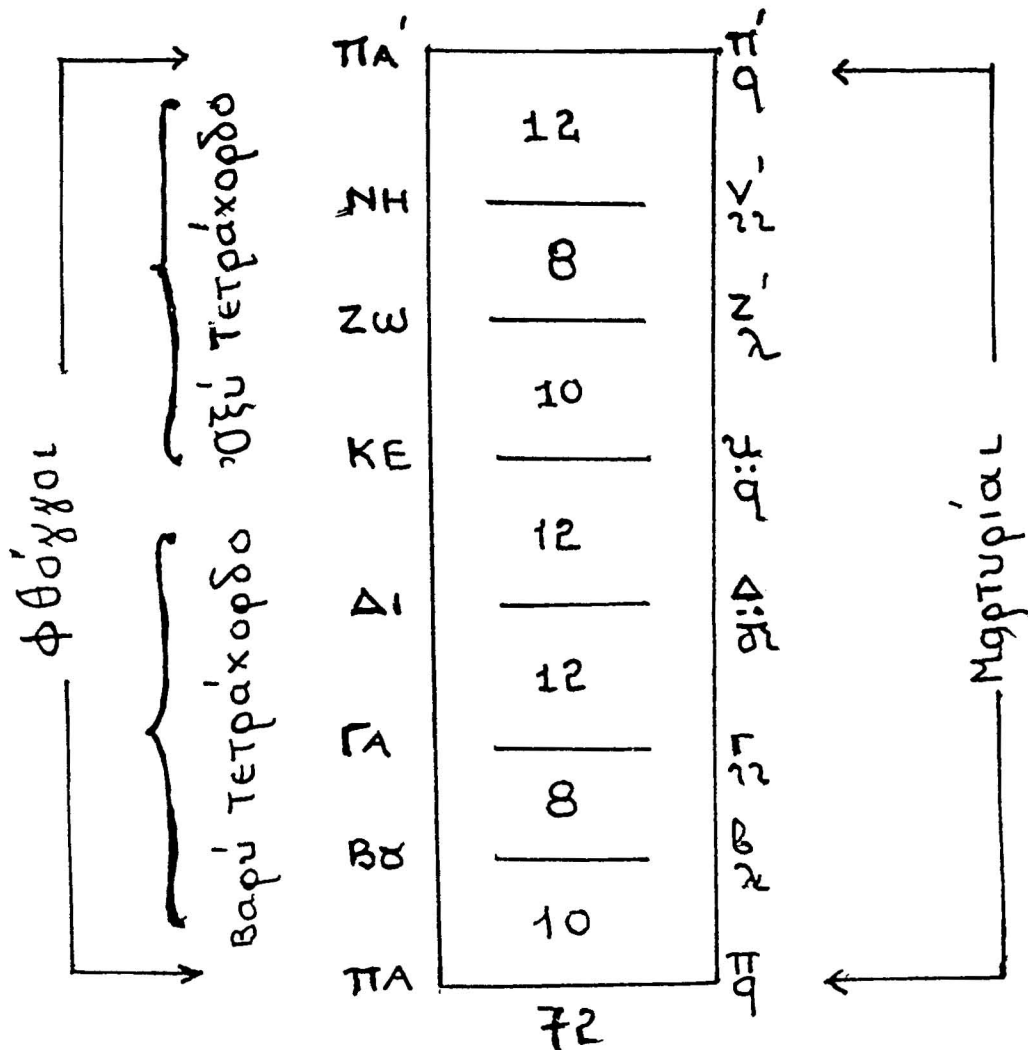
Θεωρία τῆς Βυζαντινῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς

Κεφάλαιον Πρῶτον

Ἡ Μουσικὴ Κλίμαξ

Εἶναι μία διαδοχικὴ σειρά ἀνομοίων φθόγγων εἰς τὴν ὁποίαν ὁ τελευταῖος φθόγγος εἶναι ἴδιος μὲ τὸν πρῶτον, μόνον αὐτὸν διαφέρει κατὰ τὴν ὀξύτητα.

Ἡ Διατονικὴ Κλίμαξ

2

Μουσικοί φθόγχοι

Είναι διάφορες βαθμίδες τῆς μουσικῆς κλίμακας
Πα Ββ Γα Δλ κε Ζω Νη Πά

Τὰ ὀνόματα τῶν μουσικῶν φθόγγων σχημα-
τίσθησαν ἀπὸ ἐπὶ ὠρῶτα γράμματα τοῦ
Ἑλληνικοῦ Ἀλφαβήτου, ἀπὸ προετέθησαν
στά σύμφωνα φωνήεντα ἢ διφθόγχοι, καὶ στά
φωνήεντα σύμφωνα ὥστε νὰ σχηματίζονται ὀχθρῆς.

Μουσικό διάστημα ἢ Τόνος

Εἶναι ἡ φωνητικὴ ἀπόσταση μεταξύ δύο
παραειμένων φθόγγων. ΠΑ-Ββ ΓΑ-ΔΙ ΚΕ-Ζω
Ἡ μουσικὴ κλίμαξ περιλαμβάνει 7 τόνους.
Οἱ φυσικοὶ τόνοι διαυρίνονται εἰς 3 κατηγορίες:

Μείζων Τόνος

ἔχει τὸ μεγαλύτερο φωνητικὸ ἀνοίγμα καὶ
περιλαμβάνει 12 τμήματα.

Ελάσσων Τόνος

Μικρότερος τοῦ μείζονος, καὶ περιλαμβάνει
10 τμήματα.

Ἐλάχιστος Τόνος

ἔχει τὸ μικρότερο φωνητικὸ ἀνοίγμα καὶ
περιλαμβάνει 8 τμήματα.

3
Ἡ Μουσικὴ Κλίμαξ χωρίζεται εἰς 72 τμήματα.
Κατὰ συνέπεια καθε τμήμα (ἢ γραμμὴ)
καταλαμβάνει τὸ $\frac{1}{72}$ τῆς κλίμακος.

Μαρτυρίες

Οἱ Μουσικοὶ φθόγχοι χαρακτηρίζονται
ἀπὸ κάποια διακριτικὰ σύμβολα αὐτῶν
κάτω ἀπὸ αὐτοὺς. Τὰ σύμβολα αὐτὰ ὀνομά-
ζονται μαρτυρίες τῶν φθόγγων. —
Πολλές φορές εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀνέλθῃ ἡ φωνὴ
ψηλότερα ἀπὸ τὸν ἄνω Πά τῆς κλίμακος.
Τότε πέρνουμε εἰς τὴν βάση τὸν ἄνω Πά καὶ
καταβιβάζουμε νέα κλίμακα ἢ ὅμοια
διαφέρει ἀπὸ τὴν πρώτη μόνον κατὰ τὴν
ὕψος τῶν φθόγγων. (Ἡ βερα τῶν φθόγγων
εἶναι ἴδια). Τὸ ἴδιο συμβαίνει ὅταν χρειασθῇ
νὰ κατέλθουμε χαμηλότερα ἀπὸ τὴν βάση
τῆς κλίμακος. Τότε ἐκλαμβάνουμε τὸν
φθόγγο ΠΑ ὡς βάση τῆς κλίμακος, ἀλλὰ
ὡς τὴν ἀνωτάτη βαθμίδα (ἄνω Πά), καὶ
κατερχόμεθα μετὰ τὴν μανόρι καὶ βερα εἰς
χαμηλότερους φθόγγους (Νη-Ζω-Κε-Δι)
Μετὰ αὐτὸν τὸν τρόπον καταβιβάζουμε μίαν

4
νέα κλίμακα αού διαφέρει άπό τήν
ωρώτη μόνον κατά τήν βαρύτητα.

Μέση Διαπλασών - Άπό τόν Πα μέχρι ύψηλόν Πα'

Όξεία Διαπλασών - " " Πα' . ύπερυψηλόν Πα''

Βαρεία Διαπλασών - " " Πα " ύπερκαμηλόν Πα'

Η συνηθισμένη καί πρακτικά χρησιμο-
ούμενη Διαπλασών ευνεύεται άπό τόν
κατω Δι μέχρι τόν όξύτατο Δι'.

Η βαρύτεροι φθόγχοι τής ΔΙΣ-ΔΙΑΠΛΑΣΩΝ
αυτής τής κλίμακος (Δι-Κε) όνομάζονται
ύπατοιδεις. Οί μέσοι (Ζω-Κε) όνομάζονται
μεσοειδεις. Καί οί ύψηλότεροι (Ζω'-Δι')

νήτοιδεις.

Μαρτυρίες τών φθόγγων

Τής ύπάτης : $\begin{matrix} \delta\epsilon & \rho \\ \Delta & \mu \end{matrix}$

Τής Μέσης : $\begin{matrix} \zeta & \nu & \pi & \beta & \gamma & \Delta & \upsilon \\ \alpha & \delta\epsilon & \rho & \lambda & \eta & \delta\iota & \acute{\eta} \end{matrix}$

Τής νήτης : $\begin{matrix} \zeta' & \nu' & \pi' & \beta' & \gamma' & \Delta' \\ \lambda & \eta & \rho & \lambda & \eta & \delta\iota \end{matrix}$

Κεφάλαιον Δεύτερον

Σημειογραφία (Παρασημαντική)

Οἱ χαραυτήρες, ποὺ καθορίζουν τὴν ποσότητα τῶν φθόγγων χωρίζονται εἰς τρεῖς κατηγορίες:

1. Τον <u>Χαραυτήρα Ἰσότητος</u>		<u>Ἄξία</u>
Τὸ Ἴσον	e	0
2. <u>Χαραυτήρες Ἀνιόντες</u>		
Τὸ Ὄλιγον	—	1
Ἡ Πεταστή	∪	1
Τὰ Κέντηματα	∩	1
Τὸ Κέντημα	∩	6
Ἡ Ὑψηλή	∩	8
3. <u>Χαραυτήρες Κατιόντες</u>		
Ἡ Ἀπόστροφος	∩	1
Ἡ Ὑπορροή	∩	1+1
Τὸ Ἐλαφρόν	∩	6
Ἡ Χαμηλή	∩	8

Τὸ Ἴσον e οὔτε ἀνάβασιν δείχνει οὔτε κατάβασιν, ἀλλὰ ἰσότητα. Μὲ τὸ Ἴσον ἐπαναλαμβάνουμε τὸν ἀρονηγούμενον φθόγγον.
 Τὸ Ὄλιγον —, Ἡ Πεταστή ∪ καὶ τὰ

6

Κέντηματα \curvearrowright φανερώνουν τόν πρώτον
ανιόντα φθόγγο.

Τό Κέντημα \curvearrowright φανερώνει τόν δεύτερο ανι-
όντα φθόγγο $\acute{\upsilon}$ υπερβατῶς στό συνδιασμό —
 $\acute{\eta}$ — . Μπορεί γά φανερώνη ὁμως καί τόν
τρίτο ανιόντα $\acute{\upsilon}$ υπερβατῶς συμπηγεύομενο
μέ τό Ολίγον — , καί μέ τήν Πεταστήν — .

Ἡ Ὑψηλή \curvearrowleft φανερώνει τόν τέταρτο ανι-
όντα $\acute{\upsilon}$ υπερβατῶς φθόγγο στό συνδιασμό
 — , $\acute{\eta}$ τόν πέμπτο στό συνδιασμό — .

Οἱ ἴδιοι συνδιασμοί ἰσχύουν καί δια τήν
Πεταστήν — $\acute{\eta}$ —

Ἡ Απόστροφος \curvearrowright φανερώνει τόν ὠρῶτο
κατιόντα φθόγγο.

Ἡ Ὑωορροή \curvearrowright φανερώνει δύο γέ συνέχεια
κατιόντας φθόγγους.

Τό Ἐλαφρόν \curvearrowleft φανερώνει τόν δεύτερο
 $\acute{\upsilon}$ υπερβατῶς κατιόντα φθόγγο.

Ἡ Χαμηλή \curvearrowleft φανερώνει τόν τέταρτο
 $\acute{\upsilon}$ υπερβατῶς κατιόντα φθόγγο.

Σημείωσις: Ἀπό τούς 10 ἀνωτέρω ἀναφερόμενους
χαρακτηῖρες τό Κέντημα καί Ἡ Ὑψηλή \curvearrowleft

7

ποτέ δέν γράφονται μόνα. Πάντοτε συνεί-
 δονται μέ άλλους χαρακτήρες μαί έχουν
 ανάλογη μέ τήν συνδέση τους ἀριθμητική
 αξία. Ἐπίσης μᾶς παρέχεται ἡ δυνατότητα
 συνδέσης φωνητικῶν χαρακτήρων ὑπερβατικῆς
 ἀνάβασης ἢ ματάβασης.

Τό Ὀλίγον μοορεῖ νά ἔχη τίς ἑξῆς συνδέσεις:

— — —
 Καί ἡ τρεῖς συνδέσεις παριστάνουν ὑπερβατική
 ἀνάβαση κατά 2 φθόγγους.

Ἐπίσης τὸ κέντημα εὐρίσκεται πάνω
 ἀπὸ τὸ Ὀλίγον στό συνδιασμό — ἢ στήν
 Πεταστή — ὑπολογίζεται μαί ἡ ἐνέργεια
 τοῦ Ὀλίγου μαί τῆς Πεταστῆς ἔχουν αξία 3.

Ἡ Ὑψηλή ἐπίσης ποτέ δέν γράφεται μόνη
 ἀλλά σέ συνδιασμό μέ τὸ Ὀλίγο μαί Πεταστή.
 Ὄταν τεδῆ πάνω μαί δεξιά ἀπὸ τὸ Ὀλίγον
 ἢ τήν Πεταστήν — — — ἀσπαιεῖ ὑπερβα-
 τική ἀνάβαση 4 φθόγγων.

Ἐπίσης τεδῆ πάνω μαί ἀριστερά τοῦ
 Ὀλίγου ἢ τῆς Πεταστῆς — — — ἀσπαιεῖ
 ὑπερβατική ἀνάβαση πέντε φθόγγων.

8

Πίναξ Ὑπερβατικῆς Ἀνάβασης

— — — Ὑπερβατικὴ ἀνάβασις 2 φθογῶν.

— — — " " 3 "

— — — " " 4 "

— — — " " 5 "

— — — " " 6 "

— — — " " 7 "

— — — " " 8 "

— — — " " 9 "

— — — " " 10 "

Πίναξ Ὑπερβατῆς Κατάβασις

Ⓢ	Ὑπερβατή Κατάβασις	3 φθόγγων
ⓈⓈ	" "	5 "
ⓈⓈⓈ	" "	6 "
ⓈⓈⓈⓈ	" "	7 "
ⓈⓈⓈⓈⓈ	" "	8 "
ⓈⓈⓈⓈⓈⓈ	" "	9 "
ⓈⓈⓈⓈⓈⓈⓈ	" "	10 "

Συνδέσεις χαραυτήρων

Συνεχῆς Ἀνάβασις.

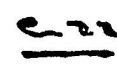

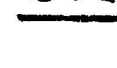

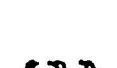
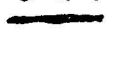
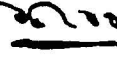
- ⓈⓈⓈ ⸮ Ἐνεργεῖ ὠρῶτα τὸ ὄχι γον καὶ μετὰ τὰ κεντήματα
- ⓈⓈⓈ ⸮ Ἐνεργεῖ ὠρῶτα τὰ κεντήματα καὶ μετὰ τὸ ὄχι γον.
- ⓈⓈⓈ ⸮ Ἐνεργεῖ ὠρῶτα τὸ σύμφεγμα — (ὑπερβατῆ ἀνάβασις 2 φθόγγων) καὶ μετὰ τὰ κεντήματα.
- ⓈⓈⓈ ⸮ Ἐνεργεῖ ὠρῶτα τὸ σύμφεγμα — (ὑπερβατῆ ἀνάβασις 4 φθόγγων) καὶ μετὰ τὰ κεντήματα.
- ⓈⓈⓈ ⸮ Ἐνεργεῖ ὠρῶτα τὸ σύμφεγμα — (ὑπερβατῆ ἀνάβασις 5 φθόγγων) καὶ μετὰ τὰ κεντήματα.

Συνεχής Κατάβαση

- Κατάβαση ενός φθόγγου
 Κατάβαση υπερβατή δύο φθόγγων.
 " δύο συνεχόμενων φθόγγων.
 " υπερβατή τριῶν φθόγγων.
 " " τεσσάρων φθόγγων.
 " δύο συνεχόμενων φθόγγων.

Μιγτές Συνδέσεις

Είναι συνδέσεις που δηλώνουν και ανάβσεις και καταβάσεις, είτε άωχες είτε υπερβατές.

- 0+1- Ἐνεργῆ ᾠρῶτα τὸ ἴσον, μετὰ τὰ κεντήματα.
 0+1- " " " " " ἡ Ἀποστροφῆς.
 1+1- " " ἡ Ἀποστροφῆς καὶ μετὰ τὰ κεντήματα.
 b+1- " " τὸ Ἐλαφρόν καὶ μετὰ τὰ κεντήματα.
 1+1+1 " " ἡ ὑπορροή καὶ μετὰ τὰ κεντήματα.
 1+1+1 " " τὸ συνεχές Ἐλαφρόν καὶ μετὰ τὰ κεντήματα.
 gamma+1 " " τὸ Σύνπευμα (γ) καὶ μετὰ τὰ κεντήματα.
 delta+1 " " ἡ χαμηλὴ καὶ μετὰ τὰ κεντήματα.

Σημείωσις 1.

Ὅταν ἐσάνω ἀπὸ τὸν Ὀλίγον ἢ τὴν Περαστήν
 ὑπάρχουν δύο ἢ μάλιστα περισσότεροι ἀνιόντες
 τότε τὸ Ὀλίγον καὶ ἡ Περαστή χάνουν τὴν
 ἀριθμητικὴν τῶν ἀξία (ὄχι ὅμως καὶ τὴν ποιοτικὴν)

Σημείωσις 2.

Ὅταν ἐσάνω ἀπὸ τὸ Ὀλίγον ἢ τὴν Περαστήν
 ὑπάρχει ἀμόνη καὶ ἕνας μόνον Κατιὼν Χαρακτήρ
 τότε τὸ Ὀλίγον καὶ ἡ Περαστή χάνουν τὴν ἀριθ-
 μητικὴν τῶν ἀξία (ὄχι ὅμως καὶ τὴν ποιοτικὴν).

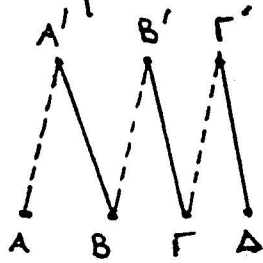
Κεφάλαιο ΤρίτοΧρόνος καὶ Χρονιὰ Σημεῖα

Τὰ σημεῖα τοῦ χρόνου δὲν ἔχουν φωνη-
 τικὴ ἰδιότητα. Ἀπλῶς δείκνουν χρονιὴ
 διάρκειαν ἀνάλογον μετὰ τὸ σημεῖο εἰς ὅσοιο
 τίθενται ἐπὶ τοῦ φωνητικοῦ χαρακτήρος.

Ὁ χρόνος μετᾶται μετὰ τὴν ὑφύσιν τῆς χειρὸς
 ἐπὶ στερεοῦ. Τὸ χέρι κινεῖται πρὸς τὰ ὑάτω
 καὶ πρὸς τὰ ἄνω. Ἡ μὲν πρὸς τὰ ὑάτω
 κίνησις ὀνομάζεται θέσις, ἡ δὲ πρὸς τὰ
 πᾶνω ἀρεσις. Ἡ δὲ αὐτὴς κίνησις εἶναι
 ἰσόχροτος καὶ δηλώνουμαζὺ ἕνα χρόνον.

¹²⁴ ὥστε ὁ χρόνος ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο ἴσῳ μέρη

Ἄρσις

$$A-A' + A'-B = 1 \text{ χρόνος}$$

$$B-B' + B'-\Gamma = 1 \text{ "}$$

Θέσις

$$\Gamma-\Gamma' + \Gamma'-\Delta = 1 \text{ "}$$

Τὰ σημεῖα τοῦ χρόνου χωρίζονται εἰς 3 παρατάξεις:

I. Τὰ Προδεδειχῆ σημεῖα χρόνου

II. Τὰ Κλασματικά " "

III. Τὰ Μιχτά " "

Τὰ Προδεδειχῆ Σημεῖα Χρόνου

εἶναι τὰ σημεῖα εὐεῖνα μὲ τὰ ὅσα προδεδέχουμε χρόνο. Αὐτὰ εἶναι:

A. Τὸ Κλάσμα ~ προδίδει 1 χρόνο

B. Ἡ Ἄπλη • " 1 "

Γ. Ἡ Διπλή .. " 2 χρόνους

Δ. Ἡ Τριπλή ... " 3 "

E. Ἡ Παύσις \cdot " 1 χρόνος ἐγκωπή.

Ἀπὸ τὰ παραπάνω σημεῖα τὸ κλάσμα ~, καὶ ἡ Ἄπλη, συντίθενται μὲ σοφιστικούς χαρακτήρες μαί αὐξάνουν τὴν διάρκειά αὐτῶν ματὰ ἓνα χρόνο. Ἐπομένως καθε χαρακτήρ σοῦ συνδέεται ἀπὸ κλάσμα

ἡ Ἄωλη ἐξοδεύει 2 χρόνους, ἕνα γιὰ τὸν
 χαρακτήρα καὶ ἕνα γιὰ τὸ κλάσμα ἢ Ἄπλην.

Ἡ Σιωπή λ .

„ εἶναι μία Ἄπλη ἢ ὁσοία δὲν εἶναι ἐν
 ἐμφανῶν χαρακτήρα, ἀλλὰ γράφεται μόνη
 καὶ ἀφαιτεῖ νὰ δαπανήσουμε ἕνα χρόνο
 ἐν βιωπῇ. Προηγῆται αὐτῆς μιὰ βαρεία λ .

- A. λ παύσις ενός χρόνου ἐν βιωπῇ
- B. $\lambda \dots$ „ δυο χρόνων „ „
- Γ. $\lambda \dots \dots$ „ τριῶν „ „ „

Ὅταν ἡ Ἄπλη εὑρίσκειται κατὰ πρῶτον
 ὑπορροπὴν ἐπὶ σύνθεσιν \bullet , κατὰ τὴν
 ἐπιτέλεση δαπανῶνται τρεῖς χρόνοι. Ὁ ἕκτος
 διὰ τὸν πρῶτον φθόγγον τῆς ὑπορροπῆς,
 ὁ δεύτερος διὰ τὸν δεύτερον. Καὶ ὁ τρίτος
 διὰ τὴν Ἄωλην.

Στὴ σύνθεσιν \sim τὸ κλάσμα ἀποδεύει
 ἕνα χρόνο ἐπὶ ἰσχύον. Πρῶτον δαπανᾶται
 ἕνας χρόνος διὰ τὰ κεντήματα καὶ ἀπολούσῃ

14
οἱ ἄλλοι δύο χρόνοι διὰ τόν Ὀλίγον.

Κλασματικά Σημεῖα Χρόνου

Εἶναι τὰ σημεῖα σου χωρίζουν τὸν χρόνο
εἰς μικρότερα ἀπὸ ἓνα χρόνο μέρη :

Α. Τὸ Γοργόν

Β. Τὸ Διχοργόν

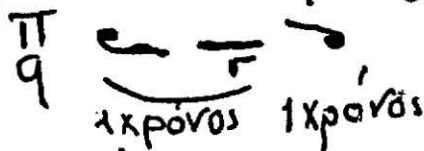
Γ. Τὸ Τριχοργόν

Δ. Ὁ Σταυρός

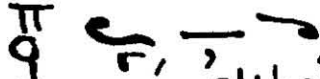
Τὸ Γοργόν Γ

Ἀπαιτεῖ γὰρ ξοδέψουμε ἓνα μόνον χρόνο
διὰ δύο χαρακτήρας. Δηλαδή ὁ καθέ
χαρακτήρας εἶναι $\frac{1}{2}$ τοῦ χρόνου.

Ἐπομένως οἱ δύο χαρακτήρες σου ἀπο-
τελοῦν τὸν χρόνο εἶναι αὐτός· αὐτὸ φέρει
τὸ γοργόν καὶ ὁ ἀπορηγούμενός του. :

Πολλές φορές ὁ χρόνος ἀρχίζει ἀπὸ
τὴν ἀρεῖν. Στὸ παρακάτω παράδειγμα
τὸ ἴσον δὲ ληφθῆ ἐπὶ τὴν ἀρεῖν, καὶ τὸ
Ὀλίγον ἐπὶ τὴν θέειν.

Τὸ Γοργόν τίθεται εἰς ὄχλους τοὺς ἐμφώνους

χαρακτήρας πλὴν τῆς Πεταστῆς.
 Στὴν ὑπορροή τὸ Γοργό εἶναι πάντοτε
 ὠάνω ἀπὸ αὐτὴν καὶ ἰσχύει γιὰ τὸν
 ὠρῶτο τῆς φθόγγου. π.χ. $\overset{\cdot}{\curvearrowright}$ ἢ $\overset{\cdot}{\curvearrowleft}$

Τὸ Γοργό εἶναι πᾶν παράδειγμα ἐνεργῆ
 ἐπὶ τοῦ ὠρῶτου φθόγγου τῆς ὑπορροῆς,
 ἢ δὲ ἀωγῆ ἢ διωγῆ διὰ τὸν δεῦτερο
 ἢ τρίτο αὐτῆς φθόγγου.

Ἡ σύνδεση \curvearrowright ὀνομάζεται Συνεχές

Ἐλαφρόν. Στὴν περίπτωση αὐτὴν ἢ
 ἀστροφος ἐτελεῖται πάντα στὴν
 ἄρση (ὡς ἂν νὰ ὑπάρχη, ὡς ἄνω τῆς γοργῆς).
 Ἀναλοιοῦμε τὸ συνεχές ἐλαφρόν ὡς :

$\curvearrowright = \overset{\cdot}{\curvearrowright} = \overset{\cdot}{\curvearrowleft}$

Σημείωσις:

Στὸ συνεχές ἐλαφρόν πρὸς τὴν ἀστροφος
 καὶ τὸ ἐλαφρόν νὰ εὐρίσκονται ποτὴ
 ποτὴ. Σε περίπτωση οὐδ' ἀέχουν μεταξύ τῶν
 ($\curvearrowright \curvearrowleft$) τότε οἱ δύο χαρακτήρες διατη-
 ροῦν τὴν ἐνέργειά τους.

Σε περίπτωση οὐδ' ἢ ἀστροφος ἔχει
 ὠάνω αὐτὴν γοργό καὶ ἀπὸ τὴν ἀωγῆν

τότε ενεργεί ωρῶτα τὸ γοργόν και ἀποχούδως ἢ ἀωχῆ. Η δύνδεις αὐτῆ ἀναλύεται ὡς

$$\frac{\pi}{\gamma} - \frac{\gamma}{\pi} = -\frac{\gamma}{\pi}$$

ὥστε ἡ ἀσώτροφος λαμβάνεται εἰς τὴν ἄρειν και ἀωαιτεῖται ἕνας ἀσὸμν χρόνος γιὰ τὴν ἀωχῆν.

Τὸ γοργόν μορεῖ νὰ διαιρῆ σε δύο ἡμίχρονα και τὴν αωύση. ὥστε ὁ μὲν ωροηγούμενος χαρακτήρας λαμβάνεται εἰς τὴν δέειν και χρησιμοποιεῖ τὸ ἕνα ἡμίχρονο. Ἀναγκαστικὰ ἡ παύση λαμβάνεται εἰς τὴν ἄρειν μεθισωῆ.

Ὁ Σταυρός +

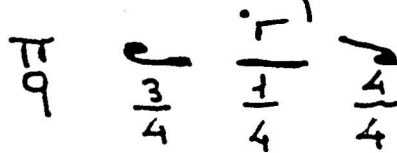
Ἀωαιτεῖ μικρὰ διασωπῆν, τὸ αωχὺ μισοῦ χρόνου γιὰ δύντομν ἀνασφῆ, τὸν ὅσῶτον μωατε ἀσὸ τὸν ωροηγούμενο χαρακτήρα.

Παρεστιγμένα Γοργά.

Ἡμίγοργο Παρεστιγμένο γ

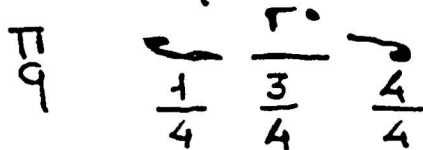
ἔχει χρονιὴ ἀξία μισοῦ γοργοῦ. Ἐσδευεῖ μόνον τὸ $\frac{1}{4}$ τοῦ χρόνου, τὰ δέ ἕσῶρηπα

$\frac{3}{4}$ τὰ Ξοδεύει ὄωρο αὐτοῦ χαρακῆρας.

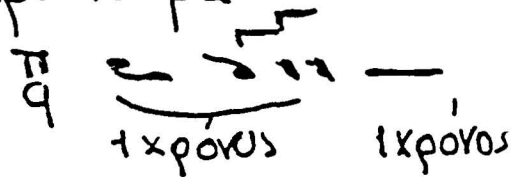
Τριμήχορρο Παρεστιγμένο Γ.

ἔχει χρονιὴ ἄξια τριῶν τεταρτημορίων $\frac{3}{4}$ τοῦ χρόνου. Τὸ ἄλλο τεταρτημοριο τὸ Ξοδεύει ὄωρο αὐτοῦ χαρακῆρας.

Τὸ Δίχορρον (διπλὸ Γοργόν)

Χρησιμοποιεῖται ὅταν ἀσπαιτεῖται καὶ ἑυτελεστοῦν τρεῖς φθόγγοι ἐν ἑνὶ χρόνῳ. Γράφεται ἀνάτοτε ἐπάνω τῶν δεύτερο καὶ τρίτο χαρακῆρα.

Στὴν ἀερίωσι αὕτη τὸ δίχορρο ἐπεργεῖται τοῦ ἴσου, τῆς ἀσποτρόφου καὶ τῶν κεντημάτων. Κάθε ἕνας ἀπὸ τοὺς τρεῖς φθόγγους ἀσπαιτᾶ ἀπὸ $\frac{1}{3}$ τοῦ χρόνου.

Στὴ σύνδεση τὸ δίχορρο ἐκτελεῖται ἐν ἑνὶ χρόνῳ τὸν δεύτερο χρόνο τοῦ ὀλίγου

καί τούς δύο φθόγγους τῆς ὑπορροῆς.

Στή σύνδεση Δ τὸ δίχορξο ἐνώνει ἑξ ἓνα χρόνο τὸ ἴσον καί τούς δύο φθόγγους τῆς ὑπορροῆς. Ἡ ἀλλαγὴ ἐστὶν ωραία ἀὐτὴ ἀνήκει ἐπὶ δευτέρου φθόγγου τῆς ὑπορροῆς ἐπὶ ὅσοιο ὠροῦνται 1 χρόνο.

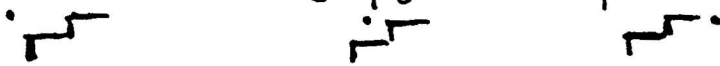
$$\begin{array}{c} \Pi \\ \eta \end{array} \quad \begin{array}{c} \text{—} \\ \text{—} \\ \text{—} \\ \text{—} \end{array} \quad \begin{array}{c} \text{—} \\ \text{—} \\ \text{—} \\ \text{—} \end{array} \quad \begin{array}{c} \text{—} \\ \text{—} \\ \text{—} \\ \text{—} \end{array} \quad \begin{array}{c} \text{—} \\ \text{—} \\ \text{—} \\ \text{—} \end{array}$$

$$\frac{1}{3} \quad \frac{1}{3} \quad \frac{1}{3} \quad \frac{3}{3}$$

Ἡ σύνδεση αὐτὴ τοῦ Διχορξοῦ, ἐστὶν ξύρω-
μαίτη Μουσική ὀνομάζεται Τρίτηχο.

Δίχορξο Παρεστιχημένο

Ὅταν δέχουμε νὰ διαμοιράσουμε μὲ ἀνίσω τρόπο, ἑξ ἓνα χρόνο τρεῖς χαρα-
κτῆρας, χρησιμοποιοῦμε τοὺς τρεῖς
τρόπους τοῦ δίχορξο Παρεστιχημένου :

Ἀνάγκαι τῶν Παρεστιχημένων Διχορξῶν

$$\text{A. } \begin{array}{c} \Pi \\ \eta \end{array} \quad \begin{array}{c} \text{—} \\ \text{—} \\ \text{—} \\ \text{—} \end{array} \quad \begin{array}{c} \text{—} \\ \text{—} \\ \text{—} \\ \text{—} \end{array} \quad \begin{array}{c} \text{—} \\ \text{—} \\ \text{—} \\ \text{—} \end{array} \quad \begin{array}{c} \text{—} \\ \text{—} \\ \text{—} \\ \text{—} \end{array}$$

$$\frac{2}{4} \quad \frac{1}{4} \quad \frac{1}{4} \quad \frac{4}{4}$$

$$\text{B. } \begin{array}{c} \Pi \\ \eta \end{array} \quad \begin{array}{c} \text{—} \\ \text{—} \\ \text{—} \\ \text{—} \end{array} \quad \begin{array}{c} \text{—} \\ \text{—} \\ \text{—} \\ \text{—} \end{array} \quad \begin{array}{c} \text{—} \\ \text{—} \\ \text{—} \\ \text{—} \end{array} \quad \begin{array}{c} \text{—} \\ \text{—} \\ \text{—} \\ \text{—} \end{array}$$

$$\frac{1}{4} \quad \frac{2}{4} \quad \frac{1}{4} \quad \frac{4}{4}$$

$$\Gamma. \quad \frac{\pi}{9} \quad \frac{1}{4} \quad \frac{1}{4} \quad \frac{2}{4} \quad \frac{4}{4}$$

Διάφορες Συνδέσεις

Στήν περίπτωση $\frac{\pi}{9}$ μαδάς και ετή σύνδεση $\frac{1}{4}$ το δίχορδο ενώνει σε ένα χρόνο τα κεντήματα και το ὀλίγον με τόν ωροηγούμενο χαρακτήρα.

Στή σύνδεση $\frac{2}{4}$ το δίχορδο ενώνει το ὀλίγο και τα κεντήματα με τήν εώομένη ἀνώτροφο.

Στή σύνδεση $\frac{4}{4}$ οἱ δύο φθόγγοι τῆς ὑωορροῆς μοιράζονται τόν ένα χρόνο με τόν ωροηγούμενο χαρακτήρα (ἀπό $\frac{1}{3}$ τοῦ χρόνου ὁ μαδάνας) και ωροετίθεται 1 χρόνος ολόμικρος γιά τήν ἀωλή, στόν δεύτερο φθόγγο τῆς ὑωορροῆς.

Τό Τρίχορδο

Όταν δέχουμε γά ωροφέρουμε 4 φθόγγους μέσα σε ένα χρόνο χρησιμοποιούμε τό Τρίχορδο (τριωλόχορδο). Μοιράζει τό χρόνο σε 4.

$$\frac{\pi}{9} \quad \frac{4}{4} \quad \frac{4}{4} \quad \frac{1}{4} \quad \frac{1}{4} \quad \frac{1}{4} \quad \frac{1}{4} \quad \frac{4}{4}$$

20.

Κεφάλαιον Τέταρτον

Σημεῖα Ποιοτικὰ (Ἄχρονοι Ὑψοτάξεις)

Ὁ τρόπος μέτῳ ὁμοῖον ἐμφέρεται ἢ ἀπαγγέλλεται ἕνας φθόγγος, λέγεται ποιόν ἢ εὐφρασις. Γιά νά ἐπιτευχθῆ καί νά δοθῆ τό ποῖον μιᾶς μουσικῆς σύνθεσης, χρησιμο-
ποιούνται μερικοί χαρακτήρες (σύμβολα).
Αὐτά τὰ ὀνόμαζομε Σημεῖα Εὐφράσεως.

Ποιότητα Ἐμφώνων Χαρακτήρων

Ὑπάρχουν μερικοί χαρακτήρες οὗ ἐπι-
δέχονται ἰδιαιτέρη συλλαβή τῆς χέξεως,
ἐμφέρουν τήν φωνήν χωριστά, καί ἔχουν
αὐτοτέλεια ὡς τόν ἀροηγούμενον ἢ
ἐσόμενον χαρακτήρα. Γιά τοὺς ἀνωτέρω
λόγους ὀνομάζονται Κύριοι Χαρακτήρες.

Τό ἴσον \sim τό ὀλίγον — Ἡ ἀποστροφή \curvearrowright
Τό ἑλαφρόν \curvearrowleft Ἡ χαμηλή \vee

Οἱ κύριοι χαρακτήρες ἐφόσον εἴναι
μουσική σύνθεσις ἀναγράφονται μόνοι, καί
ἔχουν διηγήτους συλλαβή, ἐμφέρονται
ὡς πάντα ματὰ ἕνα τρόπο.

Ὁταν ὁμοῖως δέξῃ ὁ μουσικός σύνθετης

νά δώσει μία ιδιαίτερη έκφραση στους
 ανωτέρω χαρακτήρας, χρησιμοποιεί
 διάφορες συνθέσεις, ανάλογα με τους χαρα-
 κτήρας σου χρησιμοποιεί μαι το είδος
 της, έκφρασης σου δέχει να δώσει.

Το Όλιγον — και η Πεταστή ~ βοηθούν
 στον να δώδη βέβαιος χαρακτήρα μία
 ιδιαίτερη έκφραση. Πέραν όμως τούτων
 υπάρχουν μαι άλλα σημεῖα σου χρησι-
 μούν για αυτόν άρρυθμός των ευσών.
 Το Όλιγον και η Πεταστή, σε συνδιασμό
 με άλλους μουσιμούς χαρακτήρας :

$\underline{\underline{=}} \quad \underline{\underline{=}} \quad \underline{\underline{=}} \quad \underline{\underline{=}} \quad \underline{\underline{=}}$
 Έτσι όταν το "ίσον" $\underline{\underline{=}}$ ή μάσσιος άσώ
 τους μαμόντας χαρακτήρας βρίσκεται
 άνω άσώ το Όλιγον — ή την Πεταστήν
 ~ εφέρεται έντονότερα άσώ ότι
 αν αυτός είχε σημεωδή μόνος του.
 Στο παράδειγμα $\underline{\underline{=}} \quad \underline{\underline{=}} \quad \underline{\underline{=}} \quad \underline{\underline{=}}$ ή συνθέση
 του "ίσον" μαι του Όλιγου $\underline{\underline{=}}$ θα άσφαχ-
 γηδῆ Όλιγο τωηρώτερα άσώ τον άρο-
 ηγούμενο μαι τον έσόμενο χαρακτήρα,

ωρ' ὄχο σου ἔχουμε χαρακτήρας σου
σημαίνουν ἰδιότητα.

Ὅταν γτὴ σύνδεση ἔχουμε συνεχές ἔλαφρόν
δὲν ἠμποροῦμε γὰ δέσουμε ἰδιαίτε-
ρη συλλαβὴ γτὴν ἀπώστροφο. Αυτὴ συ-
νεχίζει τὴ συλλαβὴ τοῦ προηγουμένου
χαρακτήρα. τὸ δὲ ἔλαφρό σου ἀποχου-
θεῖ ἐπιδέχεται διπλὴ τοῦ συλλαβή, ὅε
δέση χρόνου.

Ἡ Πέτασθ ἀποχουθεῖται πάντοτε
ἀπὸ μωμόντα χαρακτήρα. Δίδει γτὸ
φθόγγον ἓνα μικρὸ πέταγμα πρὸς τὰ
ἄνω π.χ.

α. ἀναλύεται ὡς

β. » »

γ. » »

Τὰ Κεντήματα δὲν δέχονται ποτέ
ἴδιαν συλλαβὴν. Συνεχίζουν πάντοτε
τὴν προηγουμένην συλλαβὴν. τὸ χαρακτηρισ-
ριστικὸν τοῦ γωρίσματος εἶναι ὅτι ἐπιβάλλουν

στή φωνή ένταση αδενέστερη άπό τόν
ωροηγούμενο, χωρίς να άκουώσεται
ή φωνή άπό τόν ωροηγούμενο ή τόν έωό-
μένο χαρακτηρά. π.χ.

π α α βαν τιν βι ω ω τι ι κην
π α α α βαν τιν βι ω ω τι ι κην

Η ύπορροή δέν δέχεται όμοίως και
αυτή συλλαβή, αλλά έωευτείγει τήν
φωνή τής συλλαβής τή προηγούμενου φθόγγ.

α α α βαν τιν βι ω ω τι ι κην
α α α βαν τιν βι ω ω τι ι κην

Όσον άφορά τήν άσαγγεγία, οι άσσοσιμοί
χαρακτηρες ματατρύσσονται εις άυσόχθδες
όμαδες :

A. Τά Σώματα :

Τό 'Ισον — Τό 'Όλιγον — Η Πεταστής
Η Απίστροφος — Τό Έλαφρόν — Η χαμη-
λή

B. Τά Πνεύματα

Τό Κέντημα — Η Ύψηλή

Γ. Ουδέτεροι

Τά Κέντηματα — Η Ύπορροή

Τὰ καθ' ἑαυτοῦ σημεῖα Ποιότητος

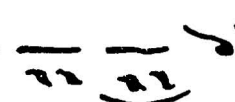
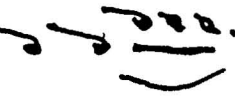
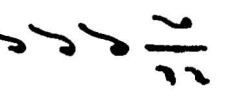
Ἡ Βαρεία - \

Τίθεται πάντοτε ἔμφωρὸς ἀπὸ ἔμφωνο χαρακτήρα καὶ ἀφαιτεῖ τὰ ἀσφραγισμένον τὸν τόνον μετὰ ἀπὸ αὐτῆς βαρύτερο ἀπὸ τὸν σφραγισμένον καὶ ἐσόμενον.

π.χ. π -

Τὸ ψηφιστόν ~

Γράφεται κάτω ἀπὸ ἔμφωνο χαρακτήρα καὶ ἀφαιτεῖ τὰ σφραγισμένον τὸ φθόγγο αὐτῆς βρίσκεται κάτω ἀπὸ αὐτό με ζωηρότητα καὶ δύναμη (γιαυτοῦ λέγεται καὶ ὀξεία).

π ~ ~ ~ π

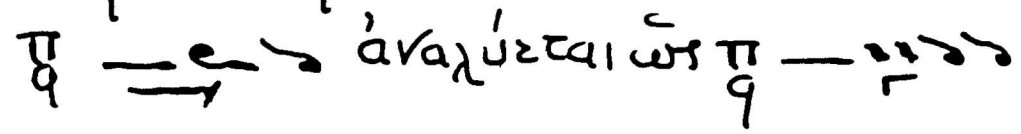
Στὸ συνδιασμό τὸ ψηφιστόν ἐνεργεῖ μόνον ἐπὶ τοῦ ὀλίγου.

Στὸ συνδιασμό τὸ ψηφιστόν ἐνεργεῖ μόνον ἐπὶ τῶν κεντημάτων.

Τὸ ὀμαχόν —

Γράφεται κάτω ἀπὸ ἔμφωνο χαρακτήρα

υπήρας (ευνήθως υάτω άσώκισον και
’Ολίγον) και άσραιτεί ομαχό υυματισμό
της φωνής προς τό ’Οξύ. π.χ.

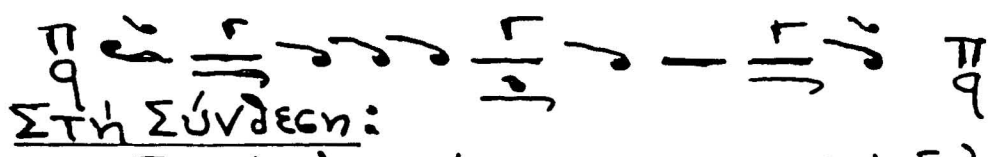
Στάς συνδέεις ~ και ~ το ’ομαχόν
ένεργει έπί του ’Ολίγου.

Στην σύνδεση π̃̇ ~ ή ένέργεια
του ’ομαχού έσσεινεται και τους
τρεις παραυήρας ως:

Τό Αντιυένωμα →

Τιδεται άντοσε υάτω άσο έμφώνους
παραυήρας και άποχουθεται άσο
υατιόντα. Άσραιτεί μιυρό άέταγμα της
φωνής γά τον παραυήρα σούβρίεεται
έσάνω άσο αυτό.

→ τό αντιυένωμα ένεργει έπί τδ ’Ολίγδ
και υυρτώνει προς την άσόετροφο.

26
Τὸ Ἐτερον (ὀνομάζεται καὶ γύνδεσμος)
 Συνδέει ἀνιόντας μὲ κατιόντας, ἢ μὲ
 ἴσον, χωρὶς νὰ διακώπεται ἡ φωνή.
 π.χ. εε εε εε εε εε εε εε

Τὸ Ἐνδόφωνον $\ddot{\theta}$

Ἀπαιτεῖ νὰ φορέσουμε τὸ φθόγγο
 σοῦ ἡμεῶν, μὲ στόμα κλειστό (ἀπὸ
 τὴν μύτη).

Μὲ τοὺς ωοιοτισμοὺς χαρακτηρᾶς ἡ
 βυζαντινὴ μουσικὴ διαδέτει μεγάλη
 ωοιυγία ωοιοτιμῶν χαρακτηρῶν
 καὶ μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ δίδει ὅλες τὶς
 δυνατότητες τόσο ἐπὶ τὸν γυνδέτη ὄσον
 καὶ ἐπὶ τὸν ἑυτελεστή.

Κεφάλαιον Πέμπτον

Ἐφέσεις καὶ Διέσεις

Ἐφέσεις -

εἶναι ἡ ἐλάττωσις τοῦ τονισμοῦ διαστήματος
 ἀπὸ τὸ χαμηλότερον πρὸς τὸ ὑψηλόν.

Διέσεις -

εἶναι ἡ αὐξήσις τοῦ τονισμοῦ διαστήματος

ἀπὸ τὸ χαμηλότερο πρὸς τὸ ὑψηλόν.

Αἱ ὑφέσεις καὶ διέσεις κατὰ τὸν χρῦσανδον

ὑφέσεις Ὀνόμαζία Ἄξια Διέσεις

ρ ἡμιτόνιος $\frac{1}{2}$ Τόνου = 6 σ

ρ Τεταρτημόριος $\frac{1}{4}$ " = 3 σ*

ρ Τριτημόριος $\frac{3}{4}$ " = 9 σ*

Κατὰ τὴν Πατριαρχικὴν Ἡεσιανὴν Ἐπιτροπὴν

τοῦ 1881

ὑφέσεις

ρ Ἀπλή

ρ Μονόγραμμος

ρ Δίγραμμος

ρ Τρίγραμμος

ρ Τετραγράμμος

Διέσεις

σ

σ*

σ*

σ*

σ*

Στὰς συνδέσεις τῆς Βυζαντινῆς Ἑλληνο-
γλαβτινῆς μουσικῆς δὲν εἰσὶν ὑφέσεις
στῶν φθόγγων ΓΑ καὶ ΝΗ. εἰσὶν οὖν
διέσεις στῶν φθόγγων ΒΟΥ καὶ ΖΩ καὶ
ἔτσι τὰ διαστήματα ΖΩ καὶ ΝΗ γίνονται
ἡμιτόνα.

Κατὰ τὸν χρῦσανδον, μετὰ τὸ ἡμιτόνιο δὲν
ἐνίσταται ὁ τόνος διηρημένος εἰς δύο ἴσους

Μέρη (6+6), αλλά άορίστως (π.χ. τὰ 12 μόρια εἶ 7 καὶ 5. ἢ 8 καὶ 4). Ἄσὸ τὰ δύο αὐτὰ ἀνίσωτα μέρη τὸ μεγαλύτερο ἔχει τὴν άωτομή καὶ τὸ μικρότερο λίμμα.

Ἐφόσον οἱ φθόγγοι ἐπιδέχονται ὑφέσεις καὶ διέσεις, ὁ μαθένας ἀσὸ αὐτοῦ μαυρεῖ τὰ λάβη τρεῖς μάρφες. ∴

1. Νά εἶναι φυσιολός φθόγγος, εἶ δέσση φυσιολῆς ὄξυτητας.
2. Νά φέρη ὑφέση, νά εἶναι δηλαδὴ βαρύτερος τοῦ φυσιολοῦ.
3. Νά φέρη διέση, νά εἶναι δηλαδὴ ὄξυτερος τοῦ φυσιολοῦ.

Γενιυή Ὑφέσις - Γενιυή Διέσις

Ὅταν δέχουμε μιά ὑφέσις νά ἴσχυη, ὄχι μόνον γιὰ ἓνα συγχευριμμένο φθόγγο, ἀλλὰ γιὰ ὅλους τοὺς ὁμοίους του, τότε χρησιμοποιοῦμε τὴν Γενιυή Ὑφέση ♀ ἢ ὁσεία ἴσούται μὲ τὸ $\frac{1}{2}$ τοῦ τόνου. Τίθεται ἐπὶ τοῦ φθόγγου $\frac{2}{\kappa\epsilon}$ καὶ ζητᾶ τὸν ὠρῶτο ἀνίοντα (ζω) μὲ ὑφέσις τοῦ τόνου.

Ἡ ἐνέργεια τῆς ὑφ' ἑσῆς αὐτῆς ἐκτελεῖται ἕως τοῦ αὐτοῦ φθόγγου ζω ἐξ ὅλην τὴν ἔκτασιν τοῦ μέλους, μέχρι γὰρ βρεθῆ ἀλλοσημεῖο, οὐδ' ἀσταματήσῃ τὴν ἐνέργειάν της.

Ἡ γενική διέσις δ εἶδεται ἕως τοῦ φθόγγου Γ καί ζητᾶ τὸν πρῶτον πατιόντα (βου) ἐξ ὅλης τῆς διέσεως μιγούτου.

Ἡ ἐνέργεια τῆς διέσεως αὐτῆς ἐκτελεῖται ἕως τοῦ αὐτοῦ φθόγγου βδ ἐξ ὅλην τὴν ἔκτασιν τοῦ μέλους, μέχρι γὰρ βρεθῆ ἀλλοσημεῖο οὐδ' ἀσταματήσῃ τὴν ἐνέργειάν της.

Ἡ γενική ὑφ' ἑσῆς καὶ γενική διέσις συνάπτωνται συνήθως ἐν τῇ μουσικῇ μέρη τοῦ τρίτου ἤχου.

Κεφάλαιον ἙυτονΤὰ Μέλη τῆς Βυζ. Μουσικῆς

τὰ ἑμνησιαστικὰ ἄσματα ἄλλοτε εἶναι ωετὰ, καὶ ἄλλοτε ωοιητικὰ. ἔχουν διάφορα ὀνόματα: Κευραγάρια, Στιχηρά, Προσόμοια, Δοξαστικὰ, Ἀποχυτικὰ, Καθίσματα, Θεοτουία, Εὐλογητάρια, Ἀντίφωνα, Πολυέλεοι, Κανόνες, Ἑρμοί, Αἴνοι, Ἐξαουτεγάρια, Δοξαχογίαι, Τυωικὰ, Κοντάρια, Χερουβικὰ, Κοινωνικὰ καὶ ἄλλα ἄσὸ τὰ ἀνωτέρω μέλη ἄλλα γίνονται Ἰδιόμελα (ἔπειδὴ ἔχουν ἰδιαιτερομελῆ).

Ἄλλα σάχιν Προσόμοια (ἔπειδὴ ψάλλονται κατὰ τὸ πρότυπον ὀρισμένου μελῆος. Ἡ εὐτασι τῶν μελῶν δὲν εἶναι πάντοτε ἡ ἴδια. Ἄλλοτε τὰ μέλη εὐτείνονται βέωσὸν μετὰ τὴν εὐτασι (ὡς πρὸς Χερουβικὰ, Κοινωνικὰ). Ἄλλοτε ἔχουν μέση εὐτασι (τὰ Δοξαστικὰ, Ἀρχὰ Ἰδιόμελα). Καὶ ἄλλα σάχιν μικρότερη εὐτασι (Ἀποχυτικὰ, Κανόνες, κτλ.) τὰ μέλη γοιῶν ταξινομήθησαν βε τρεῖς κατηγορίαι :

I. Τὸ Εἰρημολογιῶν Μέλος.

χωρίζεται εἰς Σύντομο καὶ Ἀργό.

A. Τὸ Σύντομο Εἰρημολογιῶν, γιὰ μᾶθε συλλαβὴ τοῦ χειμένου δαωανᾶ 1 χρόνος. (Σύντομες καταβασίεις, Καπνές, Ἀποχυσίμια κτλ.)

B. Τὸ Ἀργὸν Εἰρημολογιῶν, γιὰ μᾶθε συλλαβὴ τοῦ χειμένου δαωανᾶ 2 χρόνους, (Ἀργές καταβασίεις).

II. Τὸ Στιχηραριῶν Μέλος

χωρίζεται εἰς Σύντομο καὶ Ἀργό.

A. Τὸ Σύντομο Στιχηραριῶν, γιὰ μᾶθε συλλαβὴ τοῦ χειμένου δαωανᾶ ἀπὸ 2 ἕως 4 χρόνους. (δοξασιμᾶ, Ἀνοιξαντάρια κτλ.)

B. Τὸ Ἀργὸν Στιχηραριῶν, γιὰ μᾶθε συλλαβὴ τοῦ χειμένου δαωανᾶ ἀπὸ 4 ἕως 8 χρόνους (Ἀργὰ Ἰδιόμεγα Η. Τεσσάρησκη)

III. Τὸ Παωαδιῶν Μέλος

Γιὰ μᾶθε συλλαβὴ τοῦ χειμένου δαωανᾶ ἀπὸ 8 χρόνους. (Χερουβιμᾶ, Κοινωνιᾶ, Ἀργὰ Τρισάγια κτλ.)

Κεφάλαιο ΈβδομονΤά Συστήματα

Σύστημα, είναι μία σειρά φθόγγων, ἢ διαστημάτων ἢ ὁποῖα ἐπαναλαμβάνεται ματὰ τόν ἴδιον τρόπο, εἰς τό ὄξύ, μαί εἰς τό βαρύν. Ὑπάρχουν συστήματα ἀπό δύο, τρία, τέσσερα, πέντε κτλ. διαστήματα.

Στάς συνδέεις τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς χρησιμοποιοῦνται ἐνῆδως 3 συστήματα :

I. Τό Ὀυτάχορδο Σύστημα (Διαφασῶν).

Εἶναι σύστημα αὐτοῦ ἀποτελεῖται ἀπό 8 φθόγγους αὐτοῦ σχηματίζουν εἰς 4 διαστήματα. Εἶναι τό πλέον εὐχρηστο σύστημα.

Ἡ Διατονική Κλίμαξ τοῦ αὐτοῦ ἤκου μέ βάση τόν φθόγγο ΠΑ (ἐπαναλαμβάνεται εἰς τό ὄξύ μαί εἰς τό βαρύν μέ τόν ἴδιον ἄριθμό φθόγγων μαί τήν αὐτήν ἀναλογία διαστημάτων, εἶναι χαρακτηριστικό δυτάχορδο σύστημα (Διαπασῶν).

(ΠΑ ΒΥ ΓΑ ΔΙ ΚΕ ΖΩ ΝΗ ΠΑ)

II. Τὸ Πεντάχορδο Σύστημα (Τροχός)

Εἶναι μιά βειρά πέντε φθόγγων αὐτῶν
 σχηματίζουν τέσσερα διαστήματα.
 Τὸ σύστημα αὐτὸ ὀνομάζεται καὶ Τετρα-
φωνία. Ἡ βειρά τῶν πέντε φθόγγων
 (ΠΛ-ΒΧ-ΓΑ-ΔΙ-ΚΕ) ἐκταλαμβάνεται ἐπὶ
 τὸ ὄξύ καὶ ἐπὶ τὸ βαρὺ, μὲ τὸν ἴδιον
 πάντα ἀριθμὸ φθόγγων καὶ τὴν αὐτὴν
 ἀναλογίαν διαστημάτων. Κατὰ τὴν ἐξα-
 νάληψη αὐτῆ τοῦ πενταχόρδου ἐπὶ
 τὸ ὄξύ, ὁ ὀξύτερος φθόγγος αὐτοῦ ΚΕ
 λαμβάνεται ὡς βάσις (ὡς ΠΛ) γιὰ τὴν
 ἀνάβαση τοῦ νέου πενταχόρδου, ἀλλὰ
 μὲ διαστήματα τοῦ Πρώτου Πενταχόρδου.
 Μὲ τὴν ἴδια λογικὴ ὁ βαρύτερος φθόγ-
 γος ΠΛ λαμβάνεται ὡς ὀξύτερος (ὡς ΚΕ)
 γιὰ τὴν ἀναβάσει τοῦ νέου πενταχόρδου,
 πένταχορδο, μὲ τὰ ἴδια πάντα διαστή-
 ματα τοῦ πρώτου Πενταχόρδου.

Ἡ παραλλαγή ματὰ τὸ σύστημα τοῦ
 τροχοῦ γίνεται μὲ τὴν βειρά πέντε φθόγγων
 ὀξυγυαῖος τῶν ὁμοίων γίνεται ἀρχή

34

της δευτέρας οκταδας. π.χ.
πα-βδ-γα-δι-κε-βδ-γα-δι-κε-βδ-γα-δι-υτ.
(πα) (πα)

Γιά την κατάβαση ισχύει

κε-δι-γα-βδ-πα-δι-γα-βδ-πα-δι-γα-βδ-υτ.
(κε) (κε)

Η μαρτυρία στο σύστημα αυτό συμφωνούν
ματά Πεντάχορδο ως άνοχούδως.:

Πεντάχορδο Μέσης

π	β	γ	Δ	υ
ρ	λ	ζ	δ	θ
υ	ζ	ν	π	δ
ρ	λ	ζ	δ	θ

Μέ τις μαρτυρίες του πρώτου διατονίου
πεντάχορδου στην κατάβαση, συμπίπτουν
ή μαρτυρίες του δεύτερου εφ' όσον βαρύ
πεντάχορδου ως άνοχούδως :

Πεντάχορδο Μέσης υ Δ Γ β π
 θ δ ζ λ ρ

Πεντάχορδο βαρύ δ
 π ν ζ λ ρ
 θ δ ζ υ Δ

III.

Το Τετράχορδο Σύστημα (Τρυφωνία)

Αποτελείται από μία σειρά τεσσάρων
φθόγγων που σχηματίζουν τρία μουσικά

διαστήματα.

ΝΗ - ΠΑ - ΒΧ - ΓΑ

Τό τετράχορδο αὐτό σύστημα ἐπαγαγμ-
 δάνεται τόσο ἐπί τό ὀξύ ὄσο καί ἐπί τό
 βαρὺ μέ τόν ἴδιο πάντοτε ἀριθμό φθόγγων
 καί μέ τήν ἴδια ἀναλογία διαστημάτων.
 Ἐπί τό βαρὺ τετράχορδο ὁ ὀξύτερος
 φθόγγος ΠΑ λαμβάνεται ὡς ΝΗ καί ἀρχίζει
 γέ ὁμοιο τετράχορδο γιά τήν ἀνάβαση
 μέ τὰ ἴδια διαστήματα.

$$\begin{array}{ccccccc}
 \text{Νη} & \text{Πα} & \text{Βχ} & \overset{\rho}{\text{Γα}} & \text{Πα} & \text{Βχ} & \overset{\rho}{\text{Γα}} & \text{Πα} & \text{Βχ} & \text{υτλ.} \\
 & & & (\text{Νη}) & & & (\text{Νη}) & & & \\
 \text{Ἐν καταβάσει:} & & & \phi & & & \phi & & & \\
 \text{Γα} & \text{Βχ} & \text{Πα} & \underset{(\text{Γα})}{\text{Νη}} & \text{Βχ} & \text{Πα} & \underset{(\text{Γα})}{\text{Νη}} & \text{Βχ} & \text{Πα} & \text{υτλ.}
 \end{array}$$

Κεφάλαιον ὈυδοονΤὰ Γένη τῆς Βυζ. Μουσικῆς

Μεταβάλλοντας τὰ τόνικα διαστήματα τῆς κλίμακος εἶναι δυνατόν γὰρ ὑποφῆξον τετράχορδα μέ διάφορα τόνικα διαστήματα. Οἱ διάφοροι τρόποι συχρότητος τῶν τόνικῶν διαστημάτων κατατάσσον τὰ τετράχορδα ἐν τρεῖς γένη. Τρία εἶναι τὰ γένη τῆς βυζ. Μουσικῆς. Τὸ Διατονικόν. Τὸ Χρωματικόν. Τὸ Ἐναρμόνιον.

I. Τὸ Διατονικόν Γένος

Εἶναι τὸ γένος ἢ κλίμαξ τοῦ ὁμοίου περιλαμβάνει μόνον φυσικοὺς τόνους, δηλαδή

Τόνος Ἐλάχιστος = 8 μόρια

Τόνος Ἐμέσος = 10 "

Τόνος Μέγιστος = 12 "

Τὸ γένος αὐτὸ περιλαμβάνει τοὺς ἤχους :

Πρῶτος - Τέταρτος - Πλάγιος τοῦ Πρῶτου

καὶ Πλάγιος τοῦ Τέταρτου.

Φθόραι τοῦ Διατονικοῦ Γένους εἶναι :

Ϟ ϙ Ϛ ϛ Ϝ ϝ Ϟ ϟ

ΝΗ ΠΑ ΒΒ ΓΑ ΔΙ ΚΕ ΖΩ ΝΗ

Τὸ γένος αὐτὸ εἶναι τὸ ἀρχαιότερον καὶ

37
φυσικώτερο γένος. λαμβάνεται ως βάση
γιά τόν σχηματισμό των άλλων γενών.
Γι' αυτό και ἡ κλίμαξ του ὀνομάζεται φυσική

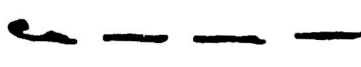
II. Τό Χρωματιζόν Γένος

Εἶναι τό γένος ἡ κλίμαξ του ὁποίου
αερίλαμβάνει διαστήματα μεγαλύτερα
του μείζονος τόνου και μικρότερα τῶ ἐλακίετῶ.
Ἦνα διατονικό τετράχορδο γιά τή μετατρα-
πῆ εἰς χρωματικό χρειάζεται τή ἀλλάξιν
τῶ τόνικῶν διαστήματα.

Κατά τόν σχηματισμό του τετραχορδου
εἰς ὁμοιοδῆσοτε γένος, οἱ ἀκραῖοι φθόγγοι
του τετραχορδου (ὁ ὠρεως και ὁ τετυωταῖοι)
μένουν ἀμετάβλητοι. λέγονται ἑστῶτες.
Ὁ ΠΑ και ὁ ΔΙ εἰς τὸ βαρὺ τετράχορδο,
ὁ ΚΕ και ὁ ΠΑ εἰς τὸ ὀξύ τετράχορδο.

Αὗτοι οὖν πινύονται γιά ἀλλαγὴ διαστήμα-
των εἶναι οἱ διάμεσοι φθόγγοι:
Ὁ ΒΔ και ὁ ΓΑ εἰς τὸ βαρὺ τετράχορδο
Ὁ ΖΨ και ὁ ΝΗ εἰς τὸ ὀξύ τετράχορδο.
Ἦνα Διατονικό τετράχορδο γιά τή μετατρα-
πῆ εἰς χρωματικό, μέ βάση τόν ΠΑ δετούμε

επὶ τὸν δευτέρου φθόγγου (βασ) ὑφέσιν καὶ ἐπὶ τὸν τρίτον ΙΑ διεσιν. π.χ.

Διατονικό Τετράχορδο $\pi \rho$ $\Delta \epsilon$

Χρωματικό Τετράχορδο $\pi \rho$ $\Delta \epsilon$

Διατονικό " $\Delta \epsilon$ $\pi \rho$

Χρωματικό " $\Delta \epsilon$ $\pi \rho$

τὸ ἴδιον ἀμυρῶς εὐρβαίνει καὶ μετὰ οὗτο Τετράχορδο.

τὸ χρωματικό γένος περιλαμβάνει δύο κλίμακες. τὴν Μαζακὴ χρωματικὴ τοῦ Δευτέρου ἤχου. καὶ τὴν Σύντονον Σιληρά χρωματικὴ τοῦ Πλαγίου Δευτέρου.

Ἡ Μαζακὴ χρωματικὴ κλίμαξ τοῦ Δευτέρου ἤχου, ἀρχίζει ἀπὸ τὸν φθόγγον ΔΙ (τῆς Μέσης). Κατέρχεται μέχρι τὸν ΝΗ καὶ ἀνέρχεται μέχρι τὸν ὑψηλὸν ΝΗ.

δέχεται δύο ὑφέσεις. Ἡ μία τίθεται ἐπὶ τοῦ Πα καὶ μειώνει τὸ ΝΗ-Πα διάστημα

6έ 8 τμήματα. Ἡ ἀρχὴ τίθεται ἐπὶ τοῦ
κε καὶ μειῶται τὸ διάστημα δι-κε 6έ
 8 τμήματα. Παραστατικὰ τὰ διαστήμα-
 τα τοῦ Δευτέρου ἤχου εἶναι :

ΝΗ ΠΑ ΒΧ ΓΑ ΔΙ ΚΕ ΖΩ' ΝΗ'
 8 14 8 12 8 14 8

Σημείωσις :

Σε ὅσες τὶς κλίμακες ὁ Διαζευκτικὸς
 τόνος εἶναι πάντοτε μείζων τόνος (12)
 Ἡ Μαρτυρίαι τῶν δύο χρωματισμῶν εἶναι :
Γιὰ τὸν Δεύτερον ἤχο :

ν π β γ δ ε ζ' ν'
 :: σ :: σ :: σ :: σ :: σ :: σ

Γιὰ τὸν Πλάγιον τοῦ Δευτέρου

π β γ δ ε ζ' ν' π'
 ς σ ς σ ς σ ς σ

Ἡ φθόραι τοῦ χρωματισμοῦ γένους εἶναι :
 Δύο γιὰ τὴν κλίμακα τοῦ Δευτέρου, καὶ
 Δύο γιὰ τὴν κλίμακα τοῦ Πλαγίου Δευτέρου.

Ἡ φθόραι τοῦ Δευτέρου ἤχου

Η-θ τίθεται εἰς τὰς φθογάς ΝΗ ΒΧ ΔΙ ΖΩ,
 Η-σ " " " " ΠΑ ΓΑ ΚΕ ΝΗ

Οϊφθόρες του Πλαγίου Δευτέρου

Ἡ φθορά ~~α~~ τίθεται εἰς τὴν ἀρχὴν ἐκάστης
Τετραχόρδου (ἐπὶ τὸν Πα καὶ ἐπὶ τὸν Κε)

Ἀφαιτεῖ χρωματιὰ τετραχόρδα ἐπιτόξου:
~~α~~ Πα Βα Γα Δι ~~α~~ Κε Ζω Νη Πά

Ἡ φθορά ~~σ~~ τίθεται ἐπὶ τὸ τέλος καὶ ἐπὶ τε-
τραχόρδου (ἐπὶ τὸν Δι καὶ ἐπὶ τὸν Πά) καὶ
ἀφαιτεῖ χρωματιὰ τετραχόρδα ἐπιτόξου.

~~σ~~ Πα' Νη Ζω Κε ~~σ~~ Δι Γα Βα Πα.

III. Τὸ Ἐναρμόνιον Γένος

Εἶναι τὸ γένος ἢ κλίμαξ τοῦ ὁμοίου
περιλαμβάνει ἑκάστη τετραχόρδο δύο
μεζόνας τόνους καὶ ἓνα ἡμίτονο.

Στὸ βαρὺ τετραχόρδο τῆς Ἐναρμονίου
κλίμακος ὁ φθόγγος Βα ἀφαιτεῖ διέση,
ἐνῶ ἐπὶ τὸ ὀξύ τετραχόρδο ὁ φθόγγος Ζω
ἀφαιτεῖ ὑφέση.

Ἡ Ἐναρμόνιος κλίμαξ ἀπὸ τοῦ Νη σχημα-
τίζει τρία ὅμοια τετραχόρδα :

- 1 - Νη Πα Βα Γα
- 2 - Γα Δι Κε Ζω
- 3 - Ζω Νη Πά Βα

ΣΤΑ ΤΕΤΡΑΧΟΡΔΑ ΑΥΤΑ Ὁ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ
 ΦΘΟΓΓΟΣ ΤΟΥ ἑνός γίνεταί βῆση τοῦ ἑσομένου.
 Ὅμοια τετράχορδο βαδίζει ματὰ τόνους
 μείζονα, μείζονα, ἡμίτονο (12+12+6).
 Μαρτυρίες τοῦ ἑναρμονίου γένους γιὰ τρία
 τετράχορδα εἶναι :

ν	π	β	γ
ζζ	σξ	ρ	ττ

γ	Δ	υ	ζ'
ττ	σξ	ρ	ζζ

ζ'	ν'	π'	β'
ττ	σξ	ρ	ττ

Φθοραὶ τοῦ ἑναρμονίου γένους εἶναι
 ἡ ρομαί εἶδεται στὸς φθόγγους ΓΑ καὶ ΖΩ.
 Ὁριζόμενης στὸν ΖΩ ἀσπαιτεῖ αὐτόν με
 ὕψου καὶ σχηματίζονται τὰ διαστήμα-
 τα ΚΕ-ΖΩ ἡμίτονο (6) καὶ ΖΩ-ΝΗ τόνος
 μείζων (12).

Ὅταν ἡ φθορὰ τεθῆ στὸν ΓΑ τότε ζητεῖ
 τὸν ΒΧ με διέση καὶ σχηματίζονται τὰ
 διαστήματα ΠΑ-ΒΧ μείζων (12) καὶ ΒΧ-Γη
 ἡμίτονο (6).

Ὅταν ἡ φθορὰ τεθῆ στὸν ΒΧ τότε δεῖν

μέ ὕφεση καί σχηματίζονται τὰ διαστήματα ΠΑ-Β $\bar{\delta}$ ἡμίτονο (6) καί Β $\bar{\delta}$ -ΓΑ μείζονα (12).

Ὅταν ἡ φθορά σ τεθῆ εἰς ὁποιοδήποτε ἄλλο φθόγγο ἔντος τοῦ ζω, Γα, Βου τότε θεωρεῖται ὁ φθόγγος ὡς ΓΑ, καί σχηματίζονται ἀναλόγως τὰ διαστήματα.

Χρῶες τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς

Κατά τὴν ἀρχαία Ἑλληνική Μουσική, ἡ χρῶα εἶναι μία ἰδίωτή διαίρεσις τοῦ γένους (ἔντος αὐτοῦ τὰ τρία γένη) εὐχρηστοτέρως ὅμως εἶναι τρεῖς:

Ὁ Ζυγός $\times\sigma$

Τὸ Κλιτόν σ

Ἡ Σπιάδη $-\sigma$

Ὁ Ζυγός $\times\sigma$

ἔχει ὁμοιότητα χρωματικῆν. Τίθεται εἰς τὸν φθόγγον Δι καί ζητεῖ τὸν ΓΑ μέ διέσιν, τὸν Β $\bar{\delta}$ ἐπὶ τὴν δέσιν του, καί τὸν ΠΑ μέ διέσιν.

Τὸ διάστημα Δι-ΓΑ (Τρισημόριο) 4.

Τὸ ΓΑ-Β $\bar{\delta}$ (Τριημιτόνιο) 16. Τὸ Βου-ΠΑ

(Τριτημόριο) 4. Τὸ ΠΑ-ΝΗ 18.

Ὁ Ζυγὸς χ λοιπὸν ἔχει βάσιν τὸν ΔΙ.
 Ἐνέργειά ἐπί τὸ βαρὺ καὶ δεσπόζει ἐπὶ
 Πεντάχορδο. (ΔΙ-ΓΑ-Β χ -ΠΑ-ΝΗ).

Ἡ ἔννεμα του διαρμῆ μέχρι ὅτου
 τεθῆ ἀλλή φθορά σου δαχύση τὴν ἐνέρ-
 γεια τοῦ Ζυγοῦ. Γιατὶς μαρτυρίες βλέπω
 ἄπῃμα Ζυγοῦ.

β — — — — — β
 λ — — — — — λ

και ε λε η συν με ο θε ος β
 τον θ α α γ α α τον α αυ τ σ σ β

Τὸ Κλιτὸν χ - ὀνομάζεται καὶ Ἡμιφθόριο.

ἔχει ποιότητα ἐνάρμοιο. ἴδεται ἐπί
 τοῦ φθογγου ΔΙ καὶ ζητεῖ τὸν ΓΑ διέση,
 τὸν Β χ διέση καὶ τὸν ΠΑ στή φυσικὴ δέση.
 Σχηματίζει τὸ διάστημα ΔΙ-ΓΑ τριτημόριο
 τοῦ μέτρος τῆς 4. τὸ διάστημα ΓΑ-Β χ
 τῆς μέτρος 12. καὶ τὸ Β χ -ΠΑ τριτημόριο
 14. Ἐνέργειά ἐπί τὸ βαρὺ, ἔχοντας βάση τὸν
 ΔΙ καὶ δεσπόζει ἐπὶ τετράχορδο, ΔΙ, ΓΑ, Β χ , ΠΑ
 ἔάν τεθῆ ἐπί τῷ ἄλλῳ φθογγῷ, αὐτός

θεωρείται αυτομάτως Δι και μέσσην τὴν βάσιν σχηματίζονται ἀνάλογα διαστήματα. Τὸ ξωάνω ἀπὸ τὸν Δι μέγος γίνεται διατονικό.

Δ δ ϵ — $\overset{\rho}{\sim}$ $\overset{\sigma}{\sim}$ $\overset{\tau}{\sim}$ $\overset{\nu}{\sim}$ $\overset{\mu}{\sim}$ $\overset{\lambda}{\sim}$ $\overset{\kappa}{\sim}$ $\overset{\iota}{\sim}$ $\overset{\eta}{\sim}$

ν $\delta\epsilon$ $\overset{\rho}{\sim}$ $\overset{\sigma}{\sim}$ $\overset{\tau}{\sim}$ $\overset{\nu}{\sim}$ $\overset{\mu}{\sim}$ $\overset{\lambda}{\sim}$ $\overset{\kappa}{\sim}$ $\overset{\iota}{\sim}$ $\overset{\eta}{\sim}$

και συχώρηη θιν δι ι δος
 και υ υ υ ψών την υπεραλητην

μσ δ δ λλη η λδ δ δ λ λ λ α
η σπιάδη (ὀνομάζεται καὶ ὑφεοδίεσις)

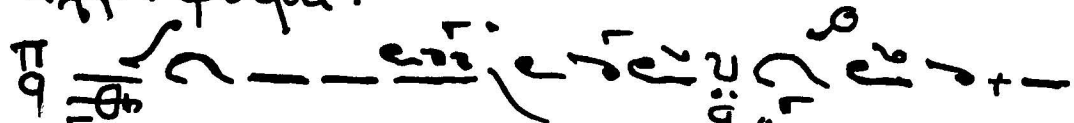
ἔχει ωσιότητα ἐκαρμόνιον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον. ἴσθεται ἐπὶ τοῦ φθόγγου κε ἢ γα μαίτητε τὸν ἄνωτον ἀνιόντα φθόγγον με ὑφεση μαί τὸν ἄνωτο ματιόντα με δίεςη.

Ὅταν ἡ σπιάδη βρίσκεται ξωάνω τῶν κε τὸ διάστημα κε-ζω εἶναι τριτημόριο τοῦ μέγος τόνου (4). Τὸ κε-δι εἰσίθης (4). Τὸ ζω-νη διάστημα γίνεται τρίημιτόνιο (14). καὶ τὸ δι-γα γίνεται 20.

Ὅταν ἡ σπιάδη τεθῆ ξωί του γα, σχηματι-

ζει τα διαστήματα ΓΑ-ΔΙ και ΓΑ-ΒΧ
 Τριτημόρια του μείζονος τόνου (4), Συρεως
 αυξάνει το διάστημα ΔΙ-ΚΕ εις Τριημιτό-
 νιο (20). Το ΒΧ-ΠΑ εως Τριημιτόνιο
 (14). Τότε το μέλος κλίνει ωρικότερο
 προς το χρωματισμό.

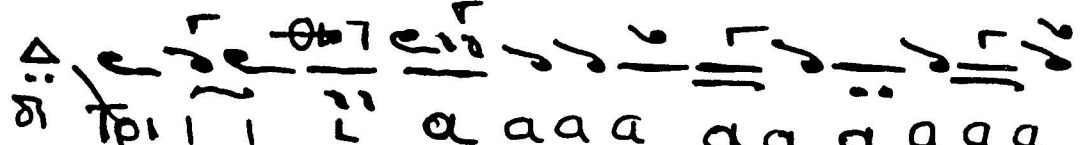
Η Σπάδη δεσπόζει ένα ολόκληρο Πεντάκορ-
 δο και όριζει δύο διαστήματα εως το όξύ
 και δύο εως το βαρύ. Η ενέργεια της
 Σπάδης αυει μόνον όταν τεθή μια
 άλλη φθορά.

$\overset{9}{\overset{\pi}{\theta}}$

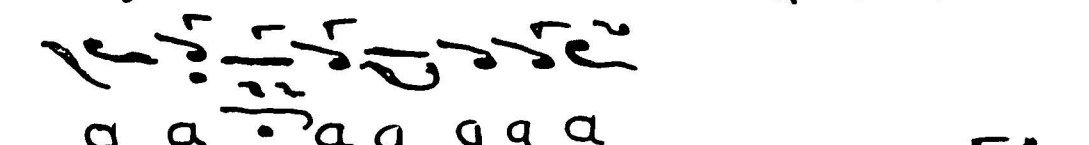
 Ε λε ο ν ει ρ η η η η η θ υ ο ι α ν α ι

$\overset{\pi}{\theta}$

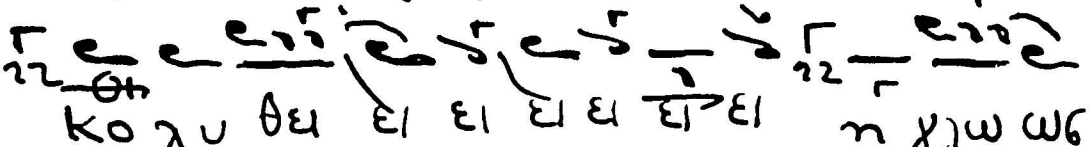
 υ ε ε ω ς

$\overset{\Delta}{\theta}$

 τ ρ ι ι ι α α α α α α α α α α

$\overset{\pi}{\theta}$

 α α α α α α α α α α

$\overset{\Gamma}{\theta}$

 κ ο λ υ θ ε ι ε ι ε ι ε ι η γ λ ω ω ς

46

$\rightarrow \overline{\Gamma\Lambda} + \overline{\eta} \rightarrow \overline{\epsilon\delta\eta} \rightarrow \overline{\delta\epsilon\eta}$

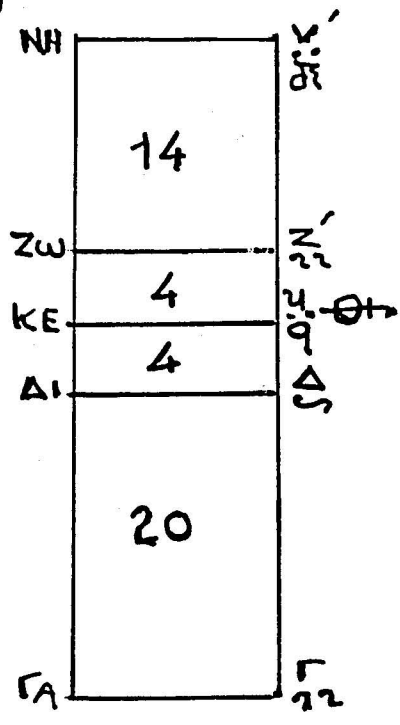
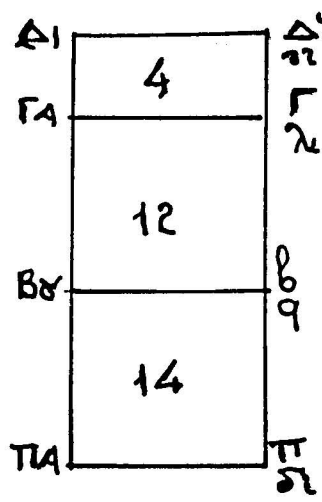
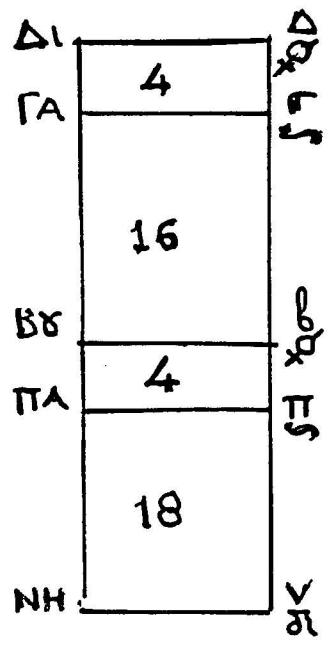
βααμδ τω ♀ χαρσυγγι λ λ λ μδ

Τα Τρία Διαγράμματα των Χρωσών.

Ζυγός ♂

Κλιτόν ♂

Σπάθη ♂

Κεφάλαιον Ένατον

Ο Ρυθμός

Ρυθμός ἐστὶν μουσικὴν εἶναι ἡ κατανομή τοῦ μέλους με' μίαν τάξιν ἢ μέλη ἀσοτελούμενα ἀπὸ ἴσον πάντοτε ἀριθμὸν χρόνων. Με' ἄλλην ἐμφρασιν, εἶναι μία διαδοχὴ χρονιῶν διαρκειῶν με' μίαν ὠρισμένην τάξιν.

Κάθε μελωδία ἔχει καὶ ἓνα ρυθμό. Αὐτός ὁ ρυθμός ἔχει ὡς βάσιν μία ομάδα ἀπὸ ἓνα ὠρισμένο ἀριθμὸν χρόνων ὁ ὅποιος ἐπαναλαμβάνεται κανονικὰ ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ἕως τὸ τέλος τῆς μελωδίας, καὶ τὴν χωρίζει ἢ μετὰ ἴσοχρονα τμήματα.

Αὕτη ἡ βάση τοῦ ρυθμοῦ τὴν ὁμοίαν φαίρουμε ὡς πυρήνα, πότε ἐμφανίζεται με' 2 χρόνους, πότε με' 3, με' 4, με' 5 κτλ.

Με' 2 χρόνους: ε̣ ἢ εε ἢ εεε ἢ εεεε

Με' 3 " : ε̣ ἢ εεε ἢ εεεεε ἢ εεεεεε

Με' 4 " : ε̣ ἢ εεεε ἢ εεεεεε ἢ εεεεεεεε

ε̣εεε ἢ εεεεε ἢ εεεεεεε

Αὐτὰ τὰ ἴσοχρονα τμήματα τοῦ μουσικοῦ

υειμένου χωρίζονται μεταξύ των μέτρων
μικρή υάθετα γραμμή ούχεται διαστολή.

π.χ. $\frac{\gamma}{\delta\epsilon} \quad \epsilon \quad \nu\iota \quad | \quad \nu \quad \frac{\nu}{\rho} \quad | \quad \nu \quad - \quad \nu\iota \quad | \quad \epsilon \quad \frac{\Delta}{\alpha}$

Καθένα από τα ζώα ή βόχρονά τμήματα
μεταξύ δύο διαστολών ονομάζεται μέτρον.
Τό μέτρον χαρακτηρίζεται σύμφωνα με
τόν αριθμό των χρόνων που περιέχει.

Μέτρον δίσημον - Όταν περιλαμβάνει 2 χρόνους.

Μέτρον τρίσημον - " " 3 "

Μέτρον τετράσημον - " " 4 "

χωρίζονται τα μέτρα σε Άπλά και Σύνδετα
Άπλά Μέτρα - είναι τα δίσημα - τρίσημα
Σύνδετα Μέτρα - είναι μέτρα που παράγονται
από τήν σύνδεσιν 2 ή περισσότερων
τέρων, άσων μετρων.

π.χ. Τετράσημον μέτρον

είναι σύνδετον διότι σχηματίζεται με τήν
ένωσιν 2 δίσημων μετρων.

| ε ε τ ε ε | ή | ε ε ε ε | ή | ε ε τ ε ε |

ή | ε ε ε |

Τὸ Πεντάσημον Μέτρον

Σχηματίζεται ἀπὸ ἓνα δίσημον ποῦ ἐνώνεται
μὲ ἓνα τρίσημον (καί τ' ἀνάσχιον).

Ιεετρεεε| = εεεεε ἢ

Ιεεετρεε| = εεεεε

Ὅπως τὰ μέτρα χωρίζονται εἰς ἄσχια
καί σύνδετα ἔτσι καί οἱ ρυθμοὶ χωρίζον-
ται εἰς ἄσχιους καί σύνδετους.

Ἀπλὸς Ρυθμὸς - ἔχει ἄσχιον μέτρον (δίσημο
καί τρίσημο).

Σύνδετος Ρυθμὸς - ἄσπεχῆται ἀπὸ σύνδετα
μέτρα (τετράσημα, πεντάση-
μα, ἕξάσημα).

Ὅταν ὁ Σύνδετος Ρυθμὸς ἀσπεχῆται
ἀπὸ δύο ἀνόμοια μέτρα (ἓνα δίσημο
καί ἓνα τρίσημο) τότε ὀνομάζεται
Ρυθμὸς Σύνδετος κατὰ Συζυγίαν.

Ὅταν ὁ Σύνδετος Ρυθμὸς ἀσπεχῆται
ἀπὸ τὴν ἔνωσιν τριῶν ἢ ὀκτώστοτερον
ἀνόμιων μέτρων τότε ὀνομάζεται
Ρυθμὸς Σύνδετος κατὰ Περίοδον.

Πῶς Ἐυτελεῖται ὁ Ρυθμός

Ἐἰς ἓνα ρυθμικόν μέτρον οἱ ἀσχοί χρόνοι οὐ τὸ ἀωοτεροῦν δὲν ἐυτελοῦνται ὁ μαθένας μέμιν δέξιν καὶ μέμιν ἀργίν.

Ἐπειδὴ τὸ μέτρον ἀωοτελεῖ ἐν ἑαυτοῦ χρονικῷ μέγεθος, οἱ χρόνοι του θεωροῦνται ὑποδιαίρεσις του, καὶ ἐυτελοῦνται ἕνας ἢ καὶ περισσότεροι με ἰσάριθμες, ἰσόχρο-νες κινήσεις ἀργεως, καὶ οἱ ὑπόλοιποι (ἕνας ἢ καὶ περισσότεροι) με ἰσάριθμες, ἰσόχρονες κινήσεις δέξεως, οὕτως ὥστε καθε χρόνος τοῦ μέτρου νὰ ἀντιστοιχῇ εἰς μίαν ἰσόχρονη κίνηση.

Ὁ Ἄπλος χρόνος (ἢ ἀσκή χρονική μονάδα) τοῦ μέτρου οὐ ἐυτελεῖται εἰς μίαν δέξιν σημειώνεται με τὸ σημεῖο 0.

Ὁ Ἄσχος χρόνος τοῦ μέτρου οὐ ἐυτελεῖται εἰς μίαν ἀργίν σημειώνεται με τὸ 1.

Θέσις διάρκειας δύο ἀσχῶν χρόνων σημειώνεται με τὸ 0

Θέσις διάρκειας τριῶν ἀσχῶν χρόνων σημειώνεται με τὸ 0 ὑτλ.

Ἄρσις διαρυσίας δύο ἀωλῶν χρόνων γη-
μειώνεται μέ τὸ Ἰ. Ἡ δὲ διαρυσίας
τριῶν ἀωλῶν χρόνων γημειώνεται μέ τὸ Ἰ.

Ὅλοι οἱ χρόνοι τοῦ μέτρου δὲν τονίζονται
μέ τὴν ἴδιαν φωνητικὴν ἔντασιν. Ἡ δέξις
τονίζεται ὑπερισσότερον καὶ ὀνομάζεται
ἰσχυρὸ μέρος τοῦ μέτρου. Ἡ ἀρσις τονίζεται
ὀλιγότερον καὶ ὀνομάζεται τὸ ἀδυνές μέρος
τοῦ μέτρου.

Εἰς τὰ συνθετά μέτρα, ἰσχυρὰ μέρη εἶναι
αἱ δέξεις τῶν ἀωλῶν μέτρων πρὸς τὰ σχηματίζον.
Ἀδυνῆ μέρη εἶναι ὅσαι αἱ ἀρσεις τῶν
ἀωλῶν μέτρων. Ἐπομένως ἀπὸ τὰ ἰσχυρὰ
μέρη ἑνὸς συνθέτου μέτρου ἰσχυρότερον
εἶναι τὸ ἄρῳτον, ἢ ἄρῳτη δέξις. Τὰ ὑπό-
λοιθα εἶναι ὀλιγώτερο ἰσχυρὰ.

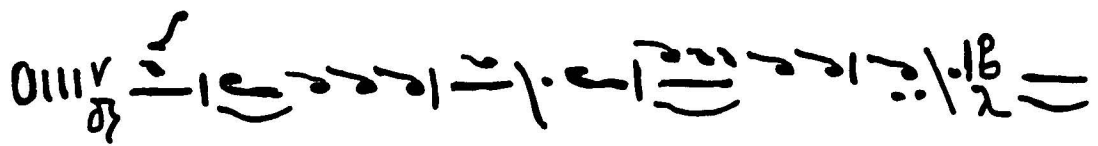
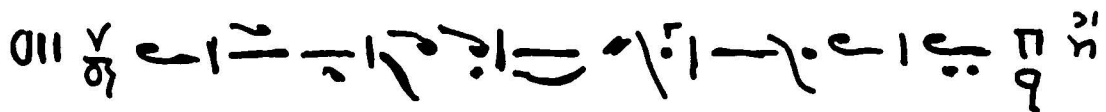
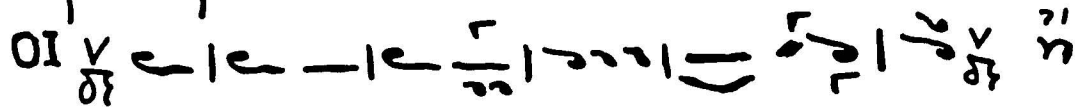
Ἡ μεγαλύτερα ἔντασις τοῦ ἰσχυροῦ μέρους
ὀνομάζεται μετριῦός τονισμός.

Συχνὰ παρατηροῦμε ὅτι ἐπὶ διάφορα
μέτρα, ἕνας ἢ καὶ ὑπερισσότεροι χρόνοι
δαδανῶνται ἐν βιωῳ. Π.χ.

δὲ εἰλε δὲ λ. | ε ἄ | λ. | δὲ λ. | δὲ λ. | δὲ λ. | δὲ λ.

Αὐτός ὁ γενός χρόνος τῶν μέτρων λέγεται
λείμμα ρυθμοῦ.

Πολλές φορές ἀπό τὸ ἄρῳτο μέρος τῶν μουσικ-
οῦ νειμένον λείψον ἕνας ἢ καὶ περισσότε-
ροί χρόνοι. Π.χ.

Αὐτὸ τὸ μέτρο ὀνομάζεται ἔλαπιές μέτρον.

Θετικοί Ρυθμοί

εἶναι οἱ ρυθμοὶ οὗ ἀρχίζου ἀπὸ τὸ
ἰσχυρὸν μέρος τοῦ μέτρου.

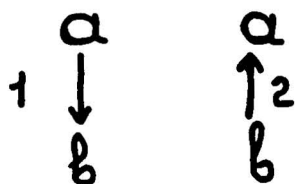
Ἀναυρουστικοί Ρυθμοί

εἶναι οἱ ρυθμοὶ οὗ ἀρχίζου ἀπὸ τὸ
ἀσθενές μέρος τοῦ μέτρου.

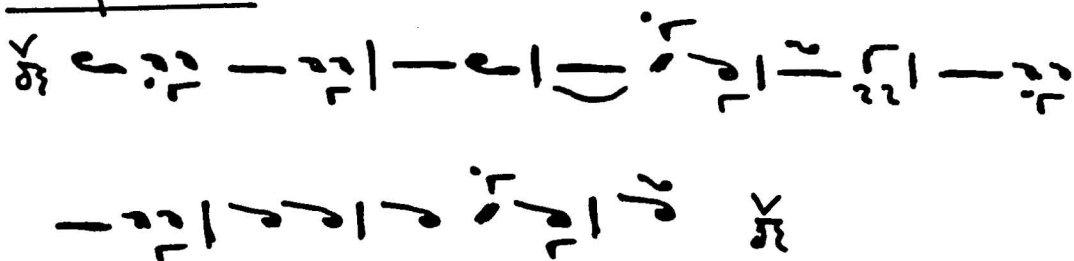
τὰ ἄλλων σνήθισμένα μέτρα εἶναι :
τὰ δίσημα , τὰ τρισημα , τὰ τετράσημα .

Μέτρο Δίσημο

Τό μέτρο αυτό περιέχει δύο χρόνους
 και ετελεῖται μέ δύο εἰσδέτες κινήσεις
 τῆς χειρός. Μία ἀρός τὰ ὑάτω, και μία
 ἀρός τὰ ἑωάνω. Στό μέτρο αυτό, ἰσχυρό
 μέρος είναι ἡ ἀρός τὰ ὑάτω κινήσις.
 Ἄσθενές μέρος ἡ ἀρός τὰ ἄνω κινήσις.

Ὁ Δίσημος Ρυθμός

Στά μουσικά βιβλία σημειώνεται μέτην γέζιν
Ρυθμός 01

Μέτρο Τρίσημο

Τό μέτρο αυτό περιέχει τρεῖς χρόνους
 και ετελεῖται μέ τρεῖς ἰσόχρονοι κινήσεις.
 Τήν πρώτην πρός τὰ ὑάτω, τήν δευτέραν
 πρός τὰ δεξιά και τήν τρίτην πρός τὰ ἑωάνω.

54

Στό μέτρο αυτό ἰσχυρό μέρος είναι ἡ πρώτη
και δεύτερη, και ἀδευτή μέρη αἱ δύο
ἄλλαι κινήσεις.

Ρυθμός 011

♩ | ε — ε | ε — ε | ε — ε | ε — ε | ε — ε | ε — ε |

♩ | ε — ε | ε — ε | ε — ε | ε — ε | ε — ε | ε — ε |

♩ | ε — ε | ε — ε | ε — ε | ε — ε | ε — ε | ε — ε |

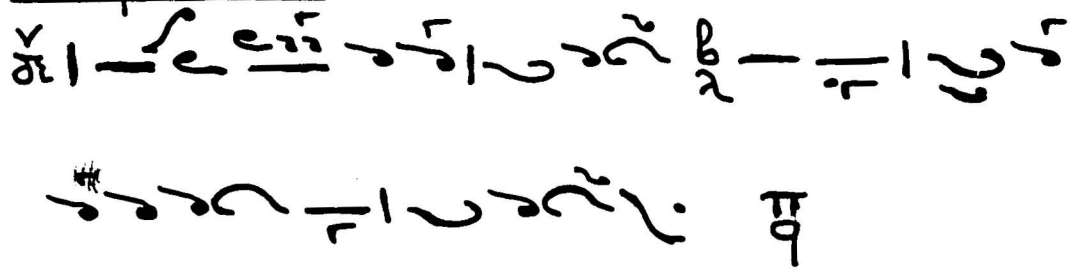
♩ | ε — ε | ε — ε | ε — ε | ε — ε | ε — ε | ε — ε |

Μέτρο Τετράσημο

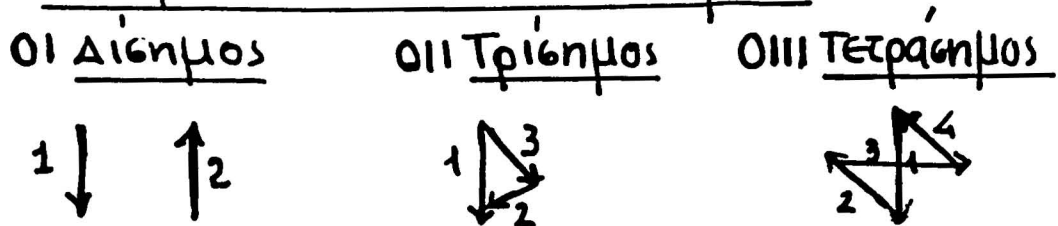
Περιέχει τέσσερα χρόνους και ἔυτελεῖται
μέ τέσσερες ἰσόχρονες κινήσεις. Τήν πρώτην
πρός τὰ ἄνω, τήν δευτέραν ἀριστερά,
τήν τρίτην δεξιά, τήν τετάρτην ἑσάνω.

Στό μέτρο αὐτό ἰσχυρά μέρη είναι ἡ
πρώτη και ἡ τρίτη κινήσεις. Ἀπό αὐτάς
ἡ πρώτη είναι τό ἰσχυρότερο μέρος. Ἡ
δευτέρα και τετάρτη κινήσεις είναι τὰ
ἀδευτή μέρη. | ε ε ε ε |

Ρυθμός ΟΙΙΙ

Σχήματα Κινήσεως Ρυθμού

Τόνιός Ρυθμός

Ἡ Βυζαντινὴ Μουσικὴ εἶναι μελωδία οὐ τόνιζεται μὲ βάση τὸ ωοιητιυό υεῖμενό, τοὺς τόνους του, καί τὴν ἔννοιάν του. εἶναι ἀνασώματα συνδεδεμένα μὲ τὸ ωοιητιυό υεῖμενό. Γιά τὸν λόγον αὐτό εἰς τὴν Ἑκκλησιαστικὴ μουσικὴ καθε τόνιζομένη συλλαβὴ λέξεως τοῦ υεῖμενού γίνεται ἀρχὴ νέου μέτρου.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, μέσα πρὸ ἴδιο μουσικοῦ υεῖμενο, ἀνάλογα μὲ τὴν θέσιν τῶν τόνιζομένων συλλαβῶν σχηματίζονται διάφορα μέτρα.

Παρομοίως, μέτρες ἀναβάσεις καὶ καταβάσεις τῆς φωνῆς, μέτρην ὀξύτητα καὶ βαρύτητα τῶν φθόγγων ὑπογραμμίζονται οἱ τόνοι καὶ δεξιῶν. Ἀπὸ τὸν νόμον αὐτὸν προκύπτει ὁ τονικός ρυθμός.

Σύμφωνα μὲ τὸν τονικὸν ρυθμὸν, ἐνῶ εἶ μία μελωδία κυριαρχεῖ τὸ δίσημο ἢ τετρασημο μέτρο, ξαφνικὰ παρουσιάζονται καὶ τρίσημα μέτρα.

\flat $\frac{2}{\lambda}$ $\frac{2}{\lambda}$ $\frac{3}{\lambda}$ $\frac{4}{\lambda}$ $\frac{2}{\lambda}$ $\frac{3}{\lambda}$
 ε ε | ε ε | ε ε | ε ε | ε ε | ε ε | ε ε |

Ὡς γε ναὶ οὐκ ἐν μαρτυρίῳ ἄλλο φορεῖ
 $\frac{4}{\lambda}$ $\frac{2}{\lambda}$ $\frac{2}{\lambda}$ $\frac{4}{\lambda}$ $\frac{2}{\lambda}$ $\frac{2}{\lambda}$ $\frac{2}{\lambda}$
 ῶρχιε ὅυ νεχθόντες ἕτη μερον εὐφη

$\frac{4}{\lambda}$ $\frac{2}{\lambda}$ $\frac{2}{\lambda}$ $\frac{2}{\lambda}$
 μησωμεν

Ἡ ἀνομοιοσύνη αὐτῆ τῶν μέτρων κατ' ἀρχὴν φαίνεται ὡς μία ἀταξία, ἀλλὰ οὐσιαστικὰ ἀποσχετῆ μία συμμετρία, μία συμφωνία, μία ἁρμονία. Στὴ Βυζαντινὴ Μουσικὴ ἀνομοιομετρία μὲ ἐντεχνὴ τασοδέτηση σχηματίζουν μουσικὸν ρυθμικὸν νόμον, εὐάρεστο εἰς τὴν ἀκοήν.

Περισσότερο χρησιμοποιούνται τὰ δίσημα
καὶ τετράσημα μέτρα.

Ὁ Τονικός Ρυθμός χαρακτηρίζεται με-
τὸ ὄνομα τοῦ ρυθμοῦ αὐτοῦ ἑπιγραφεῖ
στην μελωδία, καὶ μέτῃν ἐνδειξη :

« Μετ' ἑξαίρετων » Μ.Ε. (Ρυθμός III (Μ.Ε))

Βάσις τοῦ ρυθμοῦ εἶναι ὁ πρῶτος χρόνος,
τὸν ὅσοτον ἀρχότερα ὠτόμασαν σημεῖον ἢ
βραχεῖα καὶ παριστάνεται μετὸ σημεῖον υ .

Ὁ πρῶτος χρόνος εἶναι ἢ μικροτέρα χρονι-
κή μονάς ἢ ὅσοιᾶ δὲν ἐπιδέχεται ὑπο-
διαίρεσιν, παρά μόνον σολλασλασλασμόν.

Χρόνος διωραγίας διαρυσίας ἀπὸ τὸν ὠρωτο
δινομάζεται μαυρός χρόνος ἢ δίσημος χρόνος,
καὶ παριστάνεται μετὸ σημεῖον —

Ὁ πρῶτος χρόνος υ ἔχει συνδιασμό μετὸν
μαυρό χρόνο — ἐκνηματίζουσιν τὰ διάφορα
μέτρα αὐτοῦ λέγονται πόδες.

Τὸ ἰσχυρὸ μέρος τοῦ ποδός εἶναι ἡ θέσις
(ὁ κατω χρόνος). Τὸ ἀσθενές μέρος λέγεται
ἀρεῖς (ὁ ἄνω χρόνος). Τὸ δὲ συνολο θέσις
καὶ ἀρεῖς ἀποστελεῖ τὸ ὠληρες μέτρον.

Οἱ κυριώτεροι Πόδες

Τρίσημοι ἢ Ἰαμβικοί

υυυ Τρίβραχυς εεε

υ—' Ἰαμβος εε'

—'υ Τροχαῖος ε'ε

Τέτρασημοι ἢ Δακτυλικοί

—'υυ Δάκτυλος ε'εε

υυ—' Ἀνάπαιστος εεε'

υ—'υ Ἀμφίβραχυς εε'ε

— — Σπονδαῖος ε'ε'

υυυυ Προχευεσματικός εεεε

Πεντάσημοι ἢ Παιωνικοί

—υυυ Παίων Πρῶτος ε'εεε

υ—υυ >> Δεύτερος εε'εε

υυ—υ >> Τρίτος εεε'ε

υυυ— >> Τέταρτος εεεε'

υ— — >> Βαυκαῖος εε'ε'

υυυυυ Πεντάβραχυς εεεεε

Ἑξάσημοι ἢ Ἰωνικοί Πόδες (βύνδετοι)

—τρυ Ἰωνικός ἀπό μείζονος ε'ε'τρε

υυτ— — » » ἑξάστονος εετ'ε'

—τ—τ— Μοξαροσός ε'τ'ε'τ'ε'

-υτ-υ	Διτροχάιος Δαιτυχίυός	εετρεε
υ-τυ-	Δι'ιαμβος	εετρεε
-υτυ-	χορίαμβος	εετρεε
υ-τ-υ	Ἄντισπαστος	εετρεε
υυτυυυ	Ἐξάβραχυσ	εεετρεε

Ἐπτάσημοι ἢ Ἐπίτριτοι Πόδες (βύνθετοι)

υ-τ--	Πρῶτος Ἐπίτητος	εετρεε
-υτ--	Δεύτερος >>	εετρεε
--τυ-	Τρίτος >>	εετρεε
--τ--	Τέταρτος >>	εετρεε

Ἐπτάσημοι Πόδες (βύνθετοι)

υυ-τυυ-	διηλός Ἀνάπαιστος	εεετρεεε
--τ--	Δισπόνδειος	εεετρεεε

Τὸ ἦθος τοῦ Ρυθμοῦ διαυρίνεται ὡς:

Α. Διασταλτικόν - ὅσο ἀποδίδονται
ἔννοιες μεγαλοφροσύνης,
ψυχικῆς ἐξάρξεως, καί
ἠρωϊκῶν πράξεων.

Β. Συσταλτικόν - ἔννοιες ψυχικῆς συστολῆς
καὶ ταπεινώσεως

Γ. Ἡευχατικόν - ψυχικὴ ἠρεμία, γαλήνη.

Ὁ Ρυθμὸς εἰς τὰ Εἰρμολογικὰ Μέλη

εἰς τὰ εἰρμολογικὰ μέλη ὡανίως βρίσκῃ με ρυθμὸ κανόνιου, διότι, εἰς τὸ μέλος αὐτὸ εὐδαινη συλλαβὴ εὐφέρεται συνήθως μὲ ἓνα φωνητικὸν χαρακτήρα μαι κρατεῖ ἓνα χρόνον. Ἐφ' ὅσον δὲ ὁ ρυθμὸς ὁρεῖ νὰ διακρίνη τὰς γραμματικῶς τονισομένης συλλαβὰς ἀπὸ τὰς ἀτόνους, ἢ δὲ θέεις τῶν τονισομένων συλλαβῶν τῶν λέξεων εἶναι ἐντελῶς ἀκανόνιστος, δὲν εἶναι ἕνω- ρον τὰ ἑχηματιστῶν ὁμοειδῶν ρυθμικοὶ ὡδοί.

Ρυθμικοὶ Κανόνες εἰς τὰ Εἰρμολογικὰ Μέλη

1. Συλλαβὴ λέξεως τονισομένη (γραμματικῶς) γίνεται ἀρκή ὡδός δισημῶν, τρισημῶν, ἢ τετρασημῶν.
2. Ὄταν μίᾳ τονισομένη συλλαβὴ εὐτείνετα εἰς δύο χαρακτήρας ἢ χρόνους, δὲν δύναται γὰ γίνη ἀρκή ὡδός ἀπὸ τὸν δεύτερον χα- ρακτήρα ἢ χρόνον, ἀλλὰ μόνον ἀπὸ τὸν πρῶτον.
3. Συλλαβὴ λέξεως ἀτόνος δύναται γὰ γίνη ἀρκή ὡδός ὅταν ἴσῳρχον ἐν συνεχείᾳ

υαί ἄλλαι ἄτονοι συλλαβαί.
 4. Όταν δύο τονιζόμεναι συλλαβαί εἶναι ἢ μία δίωχα ἐπὶ ἄλλην, ἢ ὁρῶσα ἐπιτείνεται εἰς δύο χρόνους ἢ χαρακτήρας μαι ἀσοτε-
 χει δίσημο ὠόδα. Ἡ δευτέρα γίνεται ἀρχὴ νέου ὠοδός. Ἡ θεωρεῖται ὡς ἄτονος ἢ μίᾳ ἀσο αὐτὰς μαι ἔτι βληματίζονται οἱ πόδες.

5. Πολλὰς φορές, ἔπειδὴ αἱ τονιζόμεναι (γραμμαιτυῶς) συλλαβαί ἐυφέρονται εἰς τὸ μέγιστον μετὰ χαρακτήρα φεροντας μίαν ἐπιτείνων ἀχρόνων ὑποστάσεων (ψηφιστόν, βαρείαν, ἢ ὁμαλόν) αἱ συλλαβαί αὐταί γίνονται ἐπιτείνων ἀρχὴ πόδος. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει μαι εἰς συλλαβὰς, αἱ ὁποῖα ἐυφέρονται μετὰ Πέτασθην. Πάντοτε ὁμοῦ ὑπάρχουν ἑξαίρεσις.

Παραδείγματα Συντόμης Εἰρμοχολογικῆς Μέρους
Μετὰ Ρυθμὸν Κατόνιον Ρυθμὸς Οἰκίῃ

π ε ι ε ε — — | — ε ε — — | — — ε ι ε ι ε
 Ε πι τοις ε ἱ ρη νοσι μοι ο δευωμενεις τας

μου ας τὸ κυριὸν εὐφρανθήμῃ
μου ας τὸ κυριὸν εὐφρανθήμῃ

πνεύμα συχαιρεῖ τὴν καρδίαν
πνεύμα συχαιρεῖ τὴν καρδίαν

Ρυθμός 011 Ἦχος ᾠδα

Αὐτὰ ληπίον ἐβίβη
Αὐτὰ ληπίον ἐβίβη

ὁ τοὸτε λὸς μενοῦν ἐν βόει
ὁ τοὸτε λὸς μενοῦν ἐν βόει

ἀγγέλοις καὶ βροτοῖσι οἰοῖσιν
ἀγγέλοις καὶ βροτοῖσι οἰοῖσιν

μητρὸν παρθεῖν ἀγγη
μητρὸν παρθεῖν ἀγγη

Παραδείγματα Συντόμου Εἰρμολογίου
μὲ Τονιὸν Ρυθμό

Σὺ ἡ τροπὴ ὄχος δεξιά θεοπρε
Σὺ ἡ τροπὴ ὄχος δεξιά θεοπρε

πῶς ἐν ἔχου ἰδεῖσθαι αὐτὴ γὰρ
πῶς ἐν ἔχου ἰδεῖσθαι αὐτὴ γὰρ

ἀθάνατε ὡς πάντες ἦν ὑπεναντι
ἀθάνατε ὡς πάντες ἦν ὑπεναντι

$\epsilon \quad | \quad \text{ῥ} \quad \text{ῥ} \quad \text{ῥ} \quad \text{ῥ} \quad \text{ῥ} \quad | \quad | \quad | \quad \text{ῥ} \quad \text{ῥ} \quad | \quad \text{ῥ}$
 ῥς ε θραυσε ἰ ταις ἰσραηλ ταις ὀδον

$\text{ῥ} \quad | \quad | \quad \text{ῥ} \quad \text{ῥ} \quad | \quad | \quad \text{ῥ} \quad \text{ῥ} \quad | \quad \text{ῥ} \quad \text{ῥ}$
 ῥυ ῥσ και ῥρ ῥη ῥη ῥα ῥα

ἤχος ῥ ῥ ῥη ῥ

$\text{ῥ} \quad | \quad | \quad | \quad \text{ῥ} \quad \text{ῥ} \quad | \quad \text{ῥ} \quad \text{ῥ} \quad | \quad | \quad \text{ῥ} \quad \text{ῥ}$
 Προβτα βι αν και βεπηνζωης ε μῆς τιθη

$\text{ῥ} \quad \text{ῥ} \quad | \quad \text{ῥ} \quad \text{ῥ} \quad | \quad | \quad \text{ῥ} \quad \text{ῥ} \quad | \quad | \quad \text{ῥ} \quad \text{ῥ} \quad | \quad \text{ῥ}$
 μι ῥε θε ο γε ητορ παρθε νε σῆμε

$\text{ῥ} \quad \text{ῥ} \quad \text{ῥ} \quad \text{ῥ} \quad \text{ῥ} \quad \text{ῥ} \quad | \quad | \quad | \quad \text{ῥ} \quad \text{ῥ} \quad | \quad 4$
 υυ βερνηδον προστοναι μεν ῥδ των

$| \quad | \quad \text{ῥ} \quad | \quad \text{ῥ} \quad \text{ῥ} \quad \text{ῥ} \quad \text{ῥ} \quad | \quad | \quad | \quad \text{ῥ} \quad \text{ῥ} \quad | \quad | \quad \text{ῥ} \quad \text{ῥ} \quad | \quad |$
 α γα θων η αι τι α των πιστων το

$| \quad \text{ῥ} \quad \text{ῥ} \quad | \quad \text{ῥ} \quad \text{ῥ} \quad | \quad \text{ῥ} \quad \text{ῥ} \quad | \quad \text{ῥ} \quad \text{ῥ} \quad | \quad \text{ῥ}$
 ῥτηριγμα μο η πα νυμη τε
 εἰς τὰ ἀναστάσιμα ἔξαωοτε εἰχάρια τῶν
 κυριαυῶν οἱ περισσότεροι πόδες εἶναι
 τρίτημοι. Σχηματίζονται δὲ ἀπὸ τρεῖς
 μονόχρονος συλλαβάς, ἢ κατὰ τὸ πλεῖστον
 ἀσομίαν δίχρονον μαίμιαν μονόχρονον.
 εἰς δίσημο ῥόδα καταχόμενον ῥ ῥ ῥ ῥ ῥ ῥ
 τὰ ῥῥωτα ἡμισείκια - διότι τὴ ἔξαωοτε-

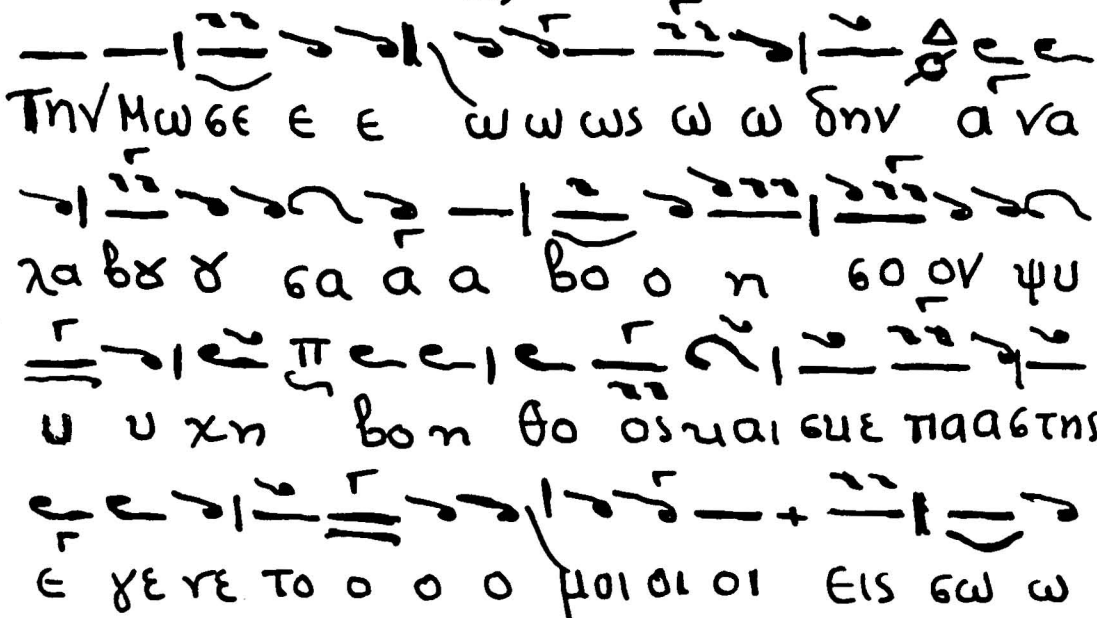
χάρια αὐτὰ εἶναι στίχοι δεκαπεντασύλλαβοι καὶ χωρίζονται εἰς δύο ἡμιστίχια, 8+7 συλλαβᾶς - εἰς τετράσημον δὲ τὰ δευτέρου.

Ὁ Ρυθμὸς εἰς τὰ Ἄρχα Εἰρημολογικῶν

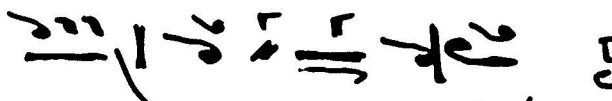
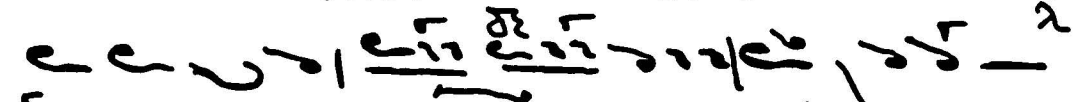
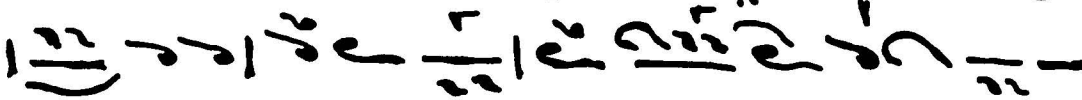
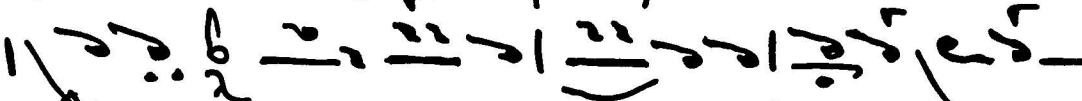
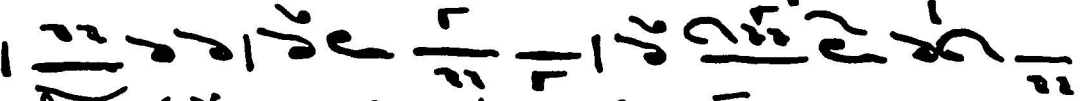
Τὸ ἀρχὸν εἰρημολογικὸν μέλος παρουσιάζει κατὰ τὸ ἀγέετον κανονικὸν ρυθμὸν.

Ἐνάστη συλλαβὴ γέσσει εἰς τὸ εἶδος αὐτὸ κρατεῖ συνήθως δύο χρόνους, καμιά φορά καὶ περισσότερους. εἶναι εὐνοσον γὰρ σχηματιζοῦν ὁμοειδῆς ρυθμικοὶ πόδες. Ὁ συνήθης ρυθμὸς εἰς αὐτὸ τὸ εἶδος εἶναι ὁ Τετράσημος.

Ἦχος πα.

 Τὴν Μωσὲ ε ε ω ω ω ω δην ἀνα
 λαβὴ ὄσα ἀα βο ο η ἄρον ψυ
 υ υ χη βο η θο ὄσαι με πασῆς
 ε γε γε το ο ο ο μοι οί οί εἰς ἄω ω

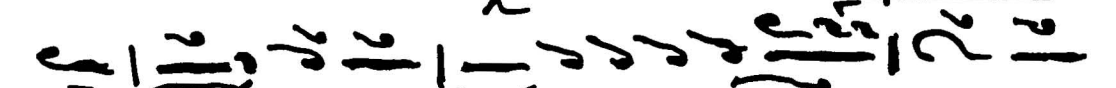

 τη ρι ι ι ι αν
 Ηχος δι

 Ευ νε ο τη το ο υος με πο ο ο α

 λα α πο λε ε μει με ε πα α α

 θηη α λ α αυ τοι α αν τι ι λα α

 β α α υ αι ω ω ω τον σω ω τη η

 ηρ μου ου

ἄξιον προσομοίης ἔχει δὲ σαρχαί να-
 ταβασίαι αὐτοῦ ἀνηύουν εἰς τὸ ἀρχοῦ εἰρμο-
 λογικὸ εἶδος φέρων μαζὸν ρυθμὸν τρίσημον,
 τοῦ ὁμοίου αἰ ποδες ἀωοτελευνται ἀωὸ
 τρεῖς χρόνους συνδέτους, διαλασίους τοῦ
 ἕλαχίστου. ἕω μένωσ μαδε ὡδας ωερι-
 λαμβάνει βχρόνους ἀωοῦσ ἠ δε ρυθμιση
 ἀωαγγελια αἰτων γίνετα με μιαν δεβιν
μαυραν και δυο ἀρβεις ξευγης μαυρας,

ενακτη τωρ εωσιων ωερηαμβανει ανα δυο
αωλους χρονους, δηλαδη ανα ενα συνθεσι.
Σ'αυτην την περιωτωειν ο ρυθμος σημαινεται:

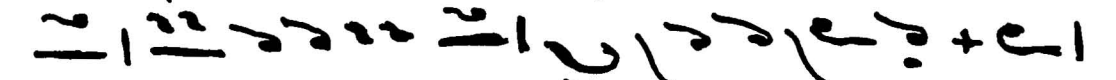
Ηχος Γ Βου. Ρυθμός ΟΙΙ

 Α γοι σω το στομα αμ ε και πλη

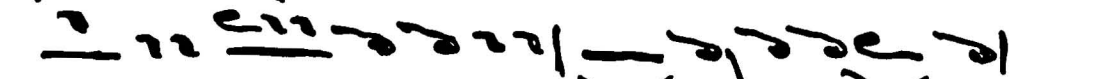
 ρωθη η γεεται πνευμα τοσ και

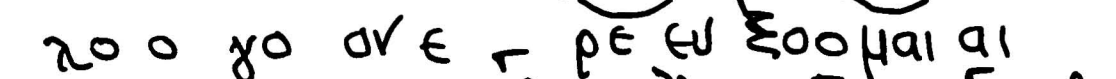
 λο ο γο αν ε ρε εω σομαι αι

 τη βα α οι λι διμη ητρι

 και σ φθη σομαι αι φαι δρω ω ωως

 πα α νη ηχυ υ ρι ζωων και α α ω

 ωχη η θεο με ε ε νος τα α α αυτη

 ης τα θαυμα α τα α

Ἦχος Βου

Bo n θος υαι αι ουε πα α α στη ης ε
 γε νε το μοι εις σωωω τη ρι | | |
 α α αν στος μη θεε ε ος υαι αι
 αι δοξα α α α α σωω α α

αυ ταν
 τα ανωτέρω μέλη μορουν'τα γραφον
 και με' αλλον τροπον ωστε να είναι
 εμφανέστερος ο τρίσημος ρυθμός. Αρκει
 να μεταβάλλουμε την χρονιζήν άγωγήν
 εις βραδείαν και να μετατρέψουμε τους
 μέν διχρο'νους χαρακτήρας εις μονόχρο-
 νους, τους δέ μονόχρονους εις ημιχρο'νους.

χ λ Α νοι σω το στο μα μου ου υαι τη η
 ρωθη γε ε ται πνευμα το ος υαι

θειω να λυ φδεις ο ο βρα α

δυ γλω ω ω ω ω σο ος γρο ο ο φω

βο η θουμαιοι με πα α ετη ης

ε γε γε τομοι εις ω ω ω τη ρι ι

α α α

Ὁ Ρυθμός εἰς τὰ Στιχηραριὰ καὶ Παοαδιὰ

εἰς αὐτὰ τὰ μέλη βρίσκουμε ἄλλοτε
ρυθμό μανονικό συνήθεστερον ὅμως ρυθ-
μόν εύμμιυτον (τονιυόν) οὗ ἀκαρτιζε-
 ραι ματὰ τὸ ωρεῖτον ἀποφοδας τετρα-
 γήμους, τριήμους, καὶ διήμους. εἰς τὸν
 σχηματιζόμενον τῶν ωοδῶν ωορχήν δέβιν
 ἔκων καὶ εἰς τὰ στιχηραριὰ μέλη αἱ
 τονιζόμεναι συλλαβαὶ τῶν λέξεων αἱ ὁδοί, αἱ
 ὁδοὶ εἰς τὰ ἑρμοιογιὰ γίνονται συνήθως
 ἀρχή ωοδός. εὐρίσκομεν δὲ εἰς τὰ στιχη-

ραριχά μέλη ὅσον ἀφορὰ τὸν ρυθμὸν, τοῖς
ἑξῆς προσδέτου κανόνας :

1. Συλλαβὴ ἑυτεινομένη εἰς τρεῖς, ἢ
τέσσαρας χρόνους δέν ματατέμεται εἰς
δύο ᾠδὰς, ἀλλὰ ἀποτελεῖ κατὰ τὸ ᾠδεί-
στον ἰδιαιτέρον ᾠδὰ τρισημὸν ἢ τετρα-
σημὸν (τὴν Μωσέως ᾠδὴν).
2. Συλλαβὴ ἑυτεινομένη εἰς χρόνους ᾠρι-
στοτέρους τῶν τεσσάρων ἀσπαρτίζει ἢ εἰς
ᾠδὰ βύνδυτον (πεντάσημο, ἑξάσημο κτλ.)
ἢ ᾠδὰς ᾠριστοτέρους τοῦ ἑνός, ἢ εἰς
τετράσημο καὶ συμπληρώνει ἄλλο ᾠδὰ
μέλλας ἀμοχουδούσας συλλαβῆς.
3. Λέξεις δισύλλαβοι ἢ τρισύλλαβοι κτλ.
ἀποτελοῦν ἰδιαιτέρο ᾠδὰ ἢ ᾠδὰς,
ἀναλόγως τῆς θέσεως τοῦ τοῖσου αὐτῶν,
ἢ καὶ ματαμερίζονται ὡς ᾠρὸς τὸν ρυθ-
μὸν καὶ συμπληρώνου ᾠδὰς ᾠρη-
γουμένης ἢ ἀμοχουδούσης λέξεως.

Εἰς τὰ στιχηραριχά μέλη καὶ περισσό-
τερον εἰς τὰ Παπαδιχά, ἕνεκα τῆς ἑυτά-
σεως τῶν συλλαβῶν εἰς πολλοὺς χρόνους

ἦτο εὐνοχον γὰ ἐκρηματιεῶσιν ὁμοειδῆς
 πόδες. Ἐσομένως δὲ καὶ ἄριστός μαθη-
 νικός ρυθμός. Οἱ Βυζαντινοὶ ὅμως δέν τό-
 φοροτίμησαν αὐτό, θέλοντας γὰ ἀποφύγουν
 τὴν μονοτονίαν ἐπὶ καὶ μόνον ρυθμοῦ.
 καὶ ὅλα ταῦτα καὶ εἰς στιχηραριὰ καὶ
 Πασαδιὰ μέλη βρίσκουμε μαθήματα μέ-
 μαθηνικό ρυθμο, τρίσημο ἢ τετράσημο.
Στιχηραριὰ με ρυθμό τετράσημο

ἦχος ἰγ γα

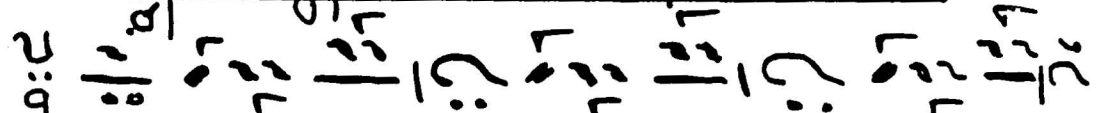
Πα α α α βα πνο ο η αι νε βα α α τω
 τσον κυ υ υ ρι ι ι ι ο ον

ἦχος πγ πα

δα ραι οι δα ραι οι κυ ρι ι ον
 α α αλ λη η η λ σ σ ι ι ι α
 αι νει ει ει τε το ο νο μα κυ ρι ι ι ι σ

ἔἰς τὰ Βυζαντινὰ μέλη μωροῦμε γὰ
 ἔχουμε καὶ πόδας πεντάσημους, ἑξάσημους,
 οὐτάσημους κτλ. ἰδίως ἑμεῖ θωοῦμε εὐφ-
 ραβή λευτείνεται εἰς χρόνους ὡς τε, ἔξ,
 δυτώ. Οἱ ᾠδοὶ αὐτοὶ μωροῦν γὰ ὑπαχθῶν
 ὡς ἀωχούετρα ρυθμικά σχήματα. Ὁ πεν-
 τάσημος εἰς τρίσημον καὶ δίσημον. Ὁ ἑξά-
 σημος εἰς δυο τρίσημους ἢ τετράσημο
 καὶ δίσημο.

Παραδείγματα Πεντάσημων Πόδων

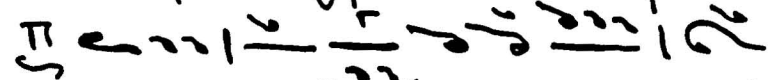
 μη η η εδη η η τι ιμδ

Παράδειγμα Ἑξασημοῦ Πόδου

 ευ λυ υ υ υ ηω ων

Παράδειγμα Οὐτάσημου Πόδου

 με ε γα α α α α λδ

Παράδειγμα μέλους Παφάδιου
Ρυθμός Τετράσημος Κανόνιμος

ἦχος Δι.

Οι τα χε ε ρα α α α α α α α

α α χε ε ρα α α α α α α α

μυγι υωσει υογι α α α α α

ει υο υι υο ον τε ε υε ε ε ε

Κεφάλαιον Δέυατον

Ἡ Χρονική Ἀγωγή

Εἶναι ὁ κανονισμός τῆς ταχύτητος τῶ χρόνου κατὰ τὴν ἐπιτέλειον ἑνὸς μέλους.

Ἐκουμεπέντε εἶδη χρονικῆς ἀγωγῆς :

Ἀγωγή	Σημεῖον	Διάρκεια 1 χρόνου	Χρόσιματα 1' κατὰ μέτρον ὄρον
Βραδυτάτη	$\begin{array}{l} \text{L} \\ \chi \end{array}$	1 1/5" περίωου	50
Βραδεῖα	$\begin{array}{l} \text{L} \\ \chi \end{array}$	1" "	60
Μετρία	$\begin{array}{l} \text{T} \\ \chi \end{array}$	3/5" "	100
Ταχεῖα	$\begin{array}{l} \text{Γ} \\ \chi \end{array}$	1/3" "	180
Ταχυτάτη	$\begin{array}{l} \text{L} \\ \chi \end{array}$	1/4" "	240

Ἡ Πατριαρχική μουσική ἑσωτροπή τοῦ 1881 καθώρισεν ὡς ἑξῆς τὰς 5 χρονικὰς ἀγωγὰς :

Βραδεῖα	$\begin{array}{l} \text{L} \\ \chi \end{array}$	1" περίωου	56-80
Μεση	$\begin{array}{l} \text{L} \\ \chi \end{array}$	"	80-100
Μετρία	$\begin{array}{l} \text{T} \\ \chi \end{array}$	"	100-168
Ταχεῖα	$\begin{array}{l} \text{Γ} \\ \chi \end{array}$	"	168-208
Χῦμα	$\begin{array}{l} \text{L} \\ \chi \end{array}$	"	208-416

Εἰς τὴν Ἑυρωπαϊκὴν μουσικὴν τὰ ὀνόματα τῶν ὀκτώτερον χρονικῶν ἀγωγῶν ἔχουν ὡς ἑξῆς :

74.

Grave ἢ Largo $\begin{matrix} \text{L} \\ \chi \end{matrix}$

Lento ἢ Adagio $\begin{matrix} \text{L} \\ \chi \end{matrix}$

Moderato $\begin{matrix} \text{T} \\ \chi \end{matrix}$

Andante $\begin{matrix} \text{TΓ} \\ \chi \end{matrix}$

Allegro $\begin{matrix} \text{Γ} \\ \chi \end{matrix}$

Presto ἢ Prestissimo $\begin{matrix} \text{Γ} \\ \chi \end{matrix}$

Ποῖα μαθήματα ψάλλονται εἰς διάφορες ἡγωγές:

Κατὰ τήν

ψάλλονται

Βραδείαν $\begin{matrix} \text{L} \\ \chi \end{matrix}$

εἰς καταλήξεις ὀριστιμῶς, στιχηραριῶν
μαὶ Παππαδιῶν μελῶν.

Μετρίαν $\begin{matrix} \text{T} \\ \chi \end{matrix}$

τὰ ἀρχὰ εἰρμολογικὰ μέλη,
καὶ τὰ στιχηραρια,
μαὶ τὰ Παππαδιὰ.

Ἀπὸ τὰ στιχηραρια, τὰ Δοξατικὰ
ψάλλονται κατὰ τι ἐργότερον ἄνω
τὰ ἰδιόμελα τροπάρια.

Ταχεῖαν $\begin{matrix} \text{Γ} \\ \chi \end{matrix}$

τὰ εἰρμολογικὰ μέλη.

Ταχυτάτην χ - Μικρά σύντομα μέλη ὡς
 τὸ « Ἐγένεθον με ὁ θεός... »
 εἰς τοὺς στίχους τῶν τροσάρων,
 εἰς τὰ « Δόξα Πατρὶ » κτλ.

Κεφάλαιον Ἐνδεύατον

Οἱ ὄντως ἦχοι τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς

ἦχος Πρῶτος

Ὁ ἦχος αὐτός ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸν ἀρχαῖο
 ἑλληνικὸ Δωρίο. Ἐφεύρετης αὐτοῦ τοῦ ἦχου
 λέγεται ὁ Θαμυρίς (ἐν Θράκῃς). Τὸν Α' ἦχον
 πρῶτοι τὸν ἐκρησιμοποίησαν οἱ Δωριεῖς.

Ἀνομοθεῖ δύο συστήματα:

1. Τὸ Διαφασῶν Σύστημα (Ὀυτὰχορδοσύστημα)
 (ὅταν ἡ μελωδία περιστρέφεται ἀπὸ τὸν
 ΠΑ μέχρι τὸν ὑψηλὸν ΠΑ.)
2. Τὸ κατάτον Τροχὸν Σύστημα (Πεντάχορδον)

Ὁ ἦχος αὐτός ἔχει δύο μελωδικὰς βάσεις.
 Κατὰ τοὺς παλαιούς ἡ βᾶσις τοῦ ἦσαν ὁ ΚΕ.
 Κατὰ τοὺς νεωτέρους μετετέθη εἰς τὸν ΠΑ.

Ἀσκήσημα: ὅταν ἔχη βᾶσιν τὸν ΚΕ κατὰ τοὺς
 παλαιούς εἶναι πολλὸ ἕτερον, καὶ μετὰ τὴν
 λέξιν ἀλλοίωσις.

Α α α τα α υε ε ε ε α α υε

ε ε ε ε ε ε ε ε ε ε εεε

κατά τους νεωτέρους ἀσκηείται ὡς :

- ὅταν ἔχη βάσιν τὸν ΠΙΑ

- " " " " ΚΕ

Ἀριτιμὴ μαρτυρία τοῦ Πρώτου ἤχου

Ἦχος πα - ὅταν ἔχη βάσιν τὸν ΠΙΑ

Ἦχος πα - ὡς ἔστιν ἡ ΚΕ

Ἦχος κε. " " " " ΚΕ.

ὠρισμένα μαθήματα τοῦ πρώτου, ἐμ παραδοξῶς συνεχίζονται καὶ ψάλλονται με βάσιν τὸν ΚΕ. μερῖα αὐτὰ εἶναι :

1. Τὸ ἰδιόμερον : « θαυμαστή τοῦ σωτήρος ».
 2. Τὸ « τὴν γὰρ σὴν μήτραν... ».
 3. Τὸ κάθισμα « τὸν τάφον σου σωτήρ ».
 4. Τὸ κοινωνίον « γεύσαθε καὶ ἴδετε ».
 5. " " « λύτρωσιν ἀπέστειλε... »
 6. Ὁ καλὸς εἰρμὸς « συνέχομαι πάντοθεν δευοῖς »
- Ἐὰ μὲν σου ψάλλονται με βάσιν τὸν ΚΕ

ἀνήκουν εἰς τὸν Πρῶτον Τετράφωνό ἦχο (4 φωνῆς
πάνω ἀπὸ τὴν βάση τοῦ ΠΑ).

Δεσπόζοντες φθόγγοι.

Στὸ Εἰρμολογικό Μέλος : Οἶ ΠΑ ΔΙ
 Στὸ Στιχηραριό " Οἷ ΠΑ ΓΑ
 Στὸ Παωδιό " Οἶ ΠΑ ΓΑ ΔΙ ΚΕ

Κακαρήξεις : εἰς τὰ Εἰρμολογία

Ἄτελεῖς εἰς τὸν ΔΙ
 Ἐντελεῖς " " ΠΑ
 Τελιμαί " " ΠΑ

εἰς τὰ Στιχηραριά

Ἄτελεῖς εἰς τὰς ΠΑ - ΓΑ - ΔΙ
 Ἐντελεῖς εἰς τὸν ΠΑ
 Τελιμαί εἰς τὸν ΠΑ

εἰς τὰ Παωδιά

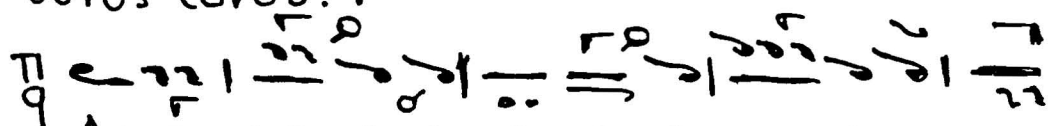
Ἄτελεῖς εἰς τὰς ΠΑ - ΓΑ - ΔΙ - ΚΕ
 Ἐντελεῖς " " ΠΑ - ΔΙ - ΚΕ
 Τελιμαί " τὸν ΠΑ.

Μελωδιαι εἰς τὸν Πρῶτον ἦχον

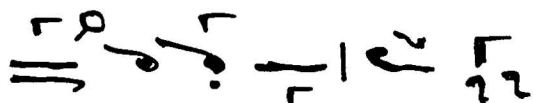
1. ὅσον εἰς τὸν ἄρῳτον ἦχον ὅσον μαί βέ οἶος
 τοὺς διακτιμούς, ἐφ' ὅσον ὁ ζω (τῆς γῆτης)
 δὲν εἶναι δεσποζῶν φθόγγοι, τόσον ματὰ τὴν

μι α σ μ ο ν ε φ ι λ α α ν δ ρ ω π ε
 Στὰ παπιαδιὰ μέλη του πρώτου ήχου
 (σώνια μαί στα στιχηραριά του) εὐρί-
 σκεται ὁ Δι τῆς μέσης χαμηλότερος
 (κατὰ ἐλάσσονα τόνον σέ ωριώτωση σου
 ἡ μελωδία δὲν τὸν ὑπερβαίνει, ἀλλὰ εὐρι-
 μένει μαί ωριστρέφεται γύρω τὸν ΓΑ
 (τῆς μέσης). Στὴν ωριώτωση αὐτὴ μαί
 ἐφ' ὅσον ἡ μελωδία δὲν ματεβαίνει
 χαμηλότερα ἢ τὸν Βδ (τῆς μέσης)
 μαί αὐτὸς ἀλλοιώνεται με δίεση ἐλάσ-
 στονος τόνου. :

π ρ α ι α ι ν ε ι ε ι ε ι ε ι ε ι ε ι ε ι
 Α ι α ι ν ε ι ε ι ε ι ε ι ε ι ε ι ε ι

ε ι ε ι ε ι ε ι ε ι

Στὸ Εἰρηολογιμὸ μέλος του πρώτου ήχου
 διακρίνεται ἡ ἐξῆς ιδιαιτερότητα :

Στὸ μάδιγμα << τὸν τάφον σου Σωτηρ >>
 ἡ μελωδιὴ ἔλξισ του Σω (τῆς νήτης) ἀπὸ
 τὸν Κε, ἐαναλαμβάνεται συνεχῶς, με ἀποτέ-

λεγμα να ἔχη φραγύρει μέ τόν καιρό
 και τόν ΓΑ (τῆς μέσης) ὡρός τόν ὑπερμείμετό
 του ΔΙ. Ἄωστὲ λεγμα τῆς ἀλληγοειδραεως
 τῶν δύο ἀνωτέρων ἔλξεων εἶναι τὰ ὑποστῆ
 και ὁ ΝΗ (τῆς νήτης) ἔλξη ἀπὸ τόν ὑπερ-
 μείμετό του ΠΑ. Ἔτσι ἡ φορεία τῶν φυβιῶν
 φθόγγων μεταβάλλει τό γένος σε Μαλακοχρωματιῶ
 και ἡ κλίμακα διαμορφώνεται ὡς ἔξης: :

Δίχως ἔλξης: ΓΑ ΔΙ ΚΕ ΖΩ ΝΗ ΠΑ
 12 12 10 8 12

Μέ ἔλξης : ΓΑ ΔΙ ΚΕ ΖΩ ΝΗ ΠΑ
 8 12 8 14 8

Αὐτὲς ἡ ἀλλαγές τῶν διαστημάτων φού φρουα-
 ροῦν ἡ ἔλξης μᾶς δίδουν τὴν δυνατότητα
 νὰ χρησιμοποιοῦμε ὑάσοια φθορά ὡς ἀνα-
 πομρίνεται στα διαστήματα ὡς χρησιμοποι-
 οῦνται, και γίνεται ὡς εὐμοχη και ἀνα-
 ληπτή ἡ ἀλλοίωσις αὐτή.

Τὰ μέλη αὐτὰ ὀνομάζονται φαιρέματα
 (ἢ ἐφαιρέματα):

Ἡ τελική μουσική διαμόρφωσις στο μαθη-
 μα <<τὸν τάφον σου Σωτήρ>> ἔχει ὡς ἔξης:

Ἦχος 4 κε

τον τα φον εδ σωτη ηρρατι αιται ηρντες

..... και μονω θεω ημων

Τὰ αὐτόμελα τροπάρια τοῦ Πρώτου ἤχου :

- 1. τοῦ χίδου βραχιδέντος...
- 2. τόν τάφον σου σωτήρ...
- 3. τῶν ουρανίων ταγματων...
- 4. Πανεύφημοι μάρτυρες...
- 5. ὡς τοῦ παραδόξου θαύματος ...

Εἴρημοί τοῦ Πρώτου ἤχου :

- 1. σου ἡ τροπαιοῦχος δεξιά...
- 2. ὡδὴν ξωινίμιον ἄσωμεν πάντες...
- 3. χριστός γεννᾶται...
- 4. Ἐσωσε λαόν...
- 5. Πρωοιμιχμένη τῆ θεία δοξη...
- 6. Ἀγαστάεως ἡμέρα...
- 7. Ἄσωμεν πάντες λαοί...

Ἦδος τοῦ ἤχου

Ὁ πρῶτος ἦχος παρουσιάζει χαρακτηριστικά γεμνόν, μεγαλοφρεσῆ, βοβαρόν. τὰ μέλη του

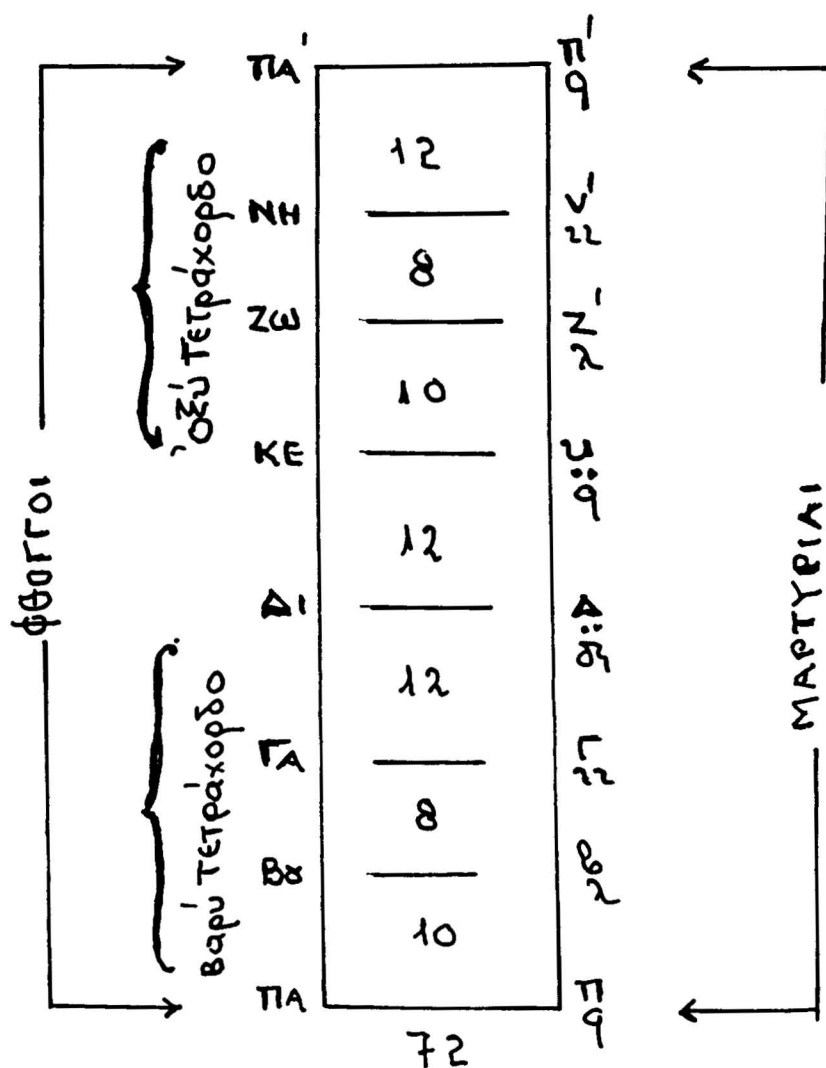
ἔχουν ματὰ τὸ ὀλιγώτερον ἦθος ἡευκατασιόν,
 ἄλλα δὲ διαστασιόν. Συνδιάζει ἀρμονίως
 τὸ ἀσχόν μετὰ μεγαλοφρεσῆς. Τὸ σοβαρόν
 μετὰ ἴλαρον, το γλυκύ μετὰ βεβνόν.

Ἔυτασις τοῦ Πρώτου ἦχου.

Εἰς τὰ Εἰρημολογιὰ καὶ Στιχηφαιριὰ
 βωανιώτατα εὐτείνονται τῆς γήτης (ΠΑ)
 Συνήδως τὰ μέλη του φθάνουν μέχρι τοῦ
 ζω (καὶ βωανίως ΝΗ) εἰς τὸ ὄξύ.
 Ἐπὶ τὸ βαρὺ δὲ μέχρι τοῦ ζω (βωανίως
 μέχρι τὸν ΔΙ)

Εἰς τὰ Παφαιριὰ φθάνει μέχρι ΠΑ
 εἰς τὸ ὄξύ. Ἐπὶ τὸ βαρὺ δὲ ματέρχεται
 μέχρι τὸν ΚΕ.

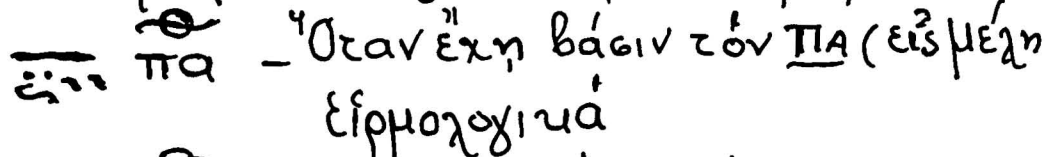
Η Διατονική Κλίμαξ

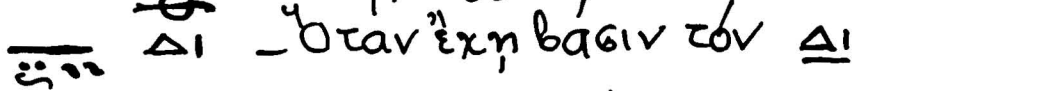

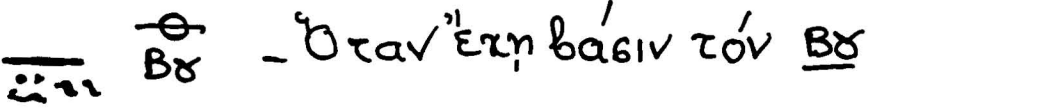
Κεφάλαιον Δωδέυατον

ἦχος Δεύτερος

Οἱ ἀρχαῖοι τὸν ὀνόμαζον λύδιον. Ἀνήκει
 εἰς τὸ χρωματικὸ γένος. Ἀρκετικὴ μαρτυρία :

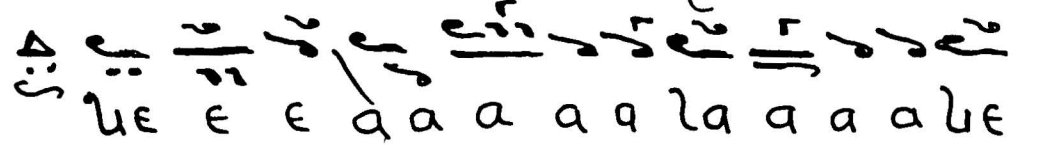

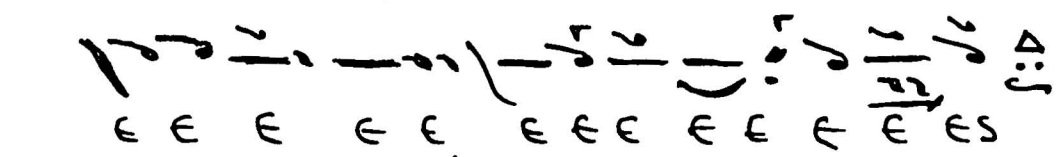

Φθοραὶ τοῦ δευτέρου ἦχου εἶναι δύο :

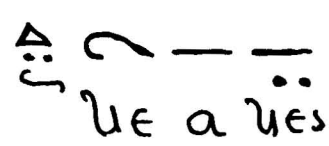
Ἡ μὲν ~~θ~~ ἀνήκει ὑψίως εἰς τὸν ΔΙ.
 Ἡ δὲ ~~σ~~ " " " " ΓΑ

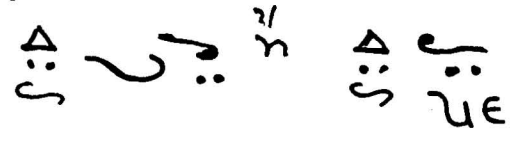
Ἀπήχημα : κατὰ τοὺς παλαιούς ἦτο :

κατὰ τοὺς νεωτέρους :

Κλίμακες .

Ὁ Δεύτερος ἦχος χρησιμοποιεῖ δύο κλίμακας.

τὴν Μαλακὴν χρωματικὴν κλίμακα, καὶ
τὴν Σύντονον ἢ Συληράν χρωματικὴν κλίμακα.
Ἡ Μαλακὴ χρωματικὴ κλίμαξ ἔχει μελω-
δικὴν βάσιν τὸν ΔΙ. Κατέρχεται μέχρι
τὸν ΝΗ καὶ ἀνέρχεται μέχρι τὸν ὑψηλὸν ΝΗ
ὁχηματίζοντας δύο τετραχορδα ὅμοια.

$$\begin{array}{ccccccc} \text{ΝΗ} & - & \text{ΠΑ} & - & \text{ΒΣ} & - & \text{ΓΑ} & \text{καὶ} & \text{ΔΙ} & - & \text{ΚΕ} & - & \text{ΖΩ} & - & \text{ΝΗ} \\ & & 8 & & 14 & & 8 & \underline{\hspace{1cm}} & 8 & & 8 & & 14 & & 8 \end{array}$$

Τὰ εἰρμολογικὰ μέλη τοῦ δευτέρου ἤκου
ὁμῆδως ψάλλονται κατὰ τὴν κλίμακα
τοῦ Πλαγίου Δευτέρου (κατὰ ὠαράδοσιν).
Ὅσπερ ὁ εἰρμολογικὸς δεύτερος ἦχος
διαυρίνεται μετὰ τὴν ἑξῆς ἀρυτικῆς μαρτυρίας:

$\overline{\text{ΠΙ}}$ $\overline{\text{ΠΑ}}$ - Ὅταν ἔχη βάσιν τὸν ΠΑ.

$\overline{\text{ΠΙ}}$ $\overline{\text{ΒΣ}}$ - " " " " ΒΣ.

Ὅσπερ χρησιμοποιεῖ τὰς μαρτυρίας
τοῦ Πλαγίου Δευτέρου

$\overline{\text{Π}}$ $\overline{\text{Β}}$ $\overline{\text{Γ}}$ $\overline{\text{Δ}}$ $\overline{\text{Ζ}}$ $\overline{\text{Ν}}$ $\overline{\text{Π}}$
 $\overline{\text{Σ}}$ $\overline{\text{Σ}}$ $\overline{\text{Σ}}$ $\overline{\text{Σ}}$ $\overline{\text{Σ}}$ $\overline{\text{Σ}}$ $\overline{\text{Σ}}$

Ἐξέρεσις γὰρ εἰρμολογικὰ γίνεται γὰρ
Ἀποχυτίμια - Θεοτομία - Καθίσματα τὰ ὅσα
ἀν καὶ εἶναι εἰρμολογικὰ, ψάλλονται ἐπὶ τὸν
Δεύτερον ἦχο μετὰ τὴν ΔΙ.

Σύστημα -

Ὁ Δεύτερος ἦχος ὑδεύει κατὰ τὸν Τροχὸν (Πεντάχορδον) σύστημα. τὰ ὅμοια Πεντάχορδα:

ΝΗ - ΠΑ - ΒΣ - ΓΑ - ΔΙ καὶ ΔΙ - ΚΕ - ΖΩ - ΝΗ - ΠΑ'

Δεύτερος Διατονικός - Λέγετος

Ὁ ἦχος αὐτὸς ἀνοχοῦδει διατονικὴν κλίμακα καὶ περιστρέφεται τὸ μέλος αὐτοῦ ὡς εἰς τοὺς φθόγγους ΔΙ - ΓΑ - ΒΣ. Στὸν Λέγετο ἦχο ὁ φθόγγος ΚΕ συνήθως λαμβάνεται μὲ ὑφεση. Τὸ μέλος αὐτὸ συμφωνοῦται μὲ τὸ μέλος τοῦ Τετάρτου εἰρμολογίου.

Καταλήξεις - εἰς τὰ Μέλη ἐκ τοῦ ΔΙ

Ἄτελεῖς - εἰς τὸν ΔΙ

Ἐντελεῖς - » » ΒΣ καὶ ΔΙ

Τελεμαί - » » ΔΙ (σπανίως εἰς τὸν ΒΣ).

- εἰς τὰ Μέλη ἐκ τῶ ΠΑ

Ἄτελεῖς - εἰς τὸν ΔΙ

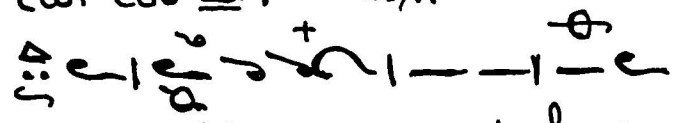
Ἐντελεῖς - » » ΠΑ

Τελεμαί - » » ΠΑ

Μεταβολὴ κατ' ἦχον

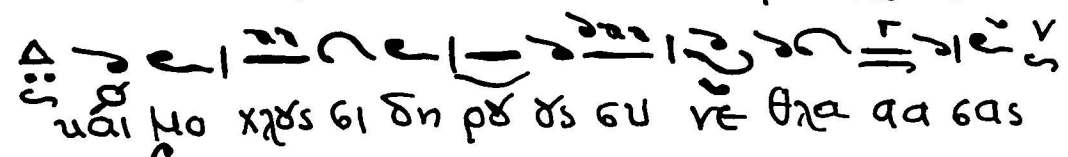
Πολλὰς φορές τὸ μέλος κατέρχεται ἀπὸ τοῦ ΔΙ διατονικῶς ἀφοῦ τεθῆ φθορὰ διατονικὴ

ἔωί τοῦ Δι. π.χ.

πε γονται εν αμφι βληστρω

Ἄλλοτε τό μέλος ματέρχεται ἀπό τοῦ Δι
χρωματιυῶς ματά τήν κλίμαα τοῦ Πλαγιού
Δευτέρου τιδεμένης τῆς φθοράς ρ ἔωί τῶ Γλ
ὁώστε τά διαυήματα ΓΑ - Βδ - ΠΛ - ΝΗ
βαίνουν χρωματιυῶς ὡς Δι - ΓΑ - Βδ - ΠΑ
4 20 6

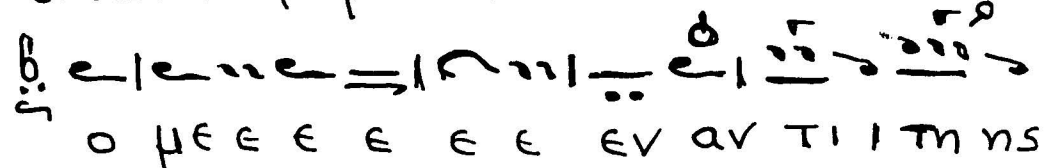

υαι μο χλδς βι δη ρδ ρς βυ νε θλα αα βας

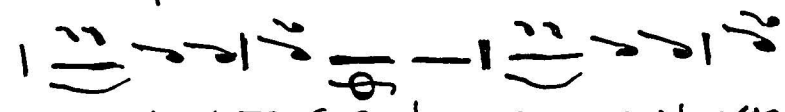

υαι ε ξη γα γες

Ἐν ἀναβάσει ἀπό τοῦ Δι τό μέλος ὅταν
ὀδεύη διατονιυόν, τίθεται ἔωί τοῦ Δι ἢ κε
διατονιυή φθορά. π.χ.

ο με ε ε ε ε ε εν αν τι ι τη ης

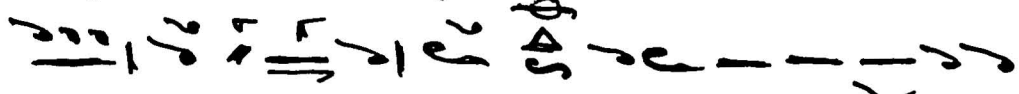

λυ υ υ της ευφρο ου υ υ γης

Ἄλλοτε ὡαχιν ἐν ἀναβάσει τρέφεται εἰς
χρωματιυόν ματά τήν κλίμαα τοῦ Πλαγιού Β.
Ὑώστε τίθεται ἡ φθορά ρ ἔωί τοῦ φυβιυου

φθόγγου αὐτῆς κε, εἴτε συνδέεσθαι ἐπὶ τοῦ
δι, ὥστε τὰ διαστήματα δι-κε-ζω-νη
 βαίνουν χρωματικῶς ὡς κε-ζω-νη-πα

 Προ ο ο γκ ε δ τη φω γη η η η τη ης δε η

δε ω ω ω ως με εντω υπεραγειται με
ἦχος τοῦ Δευτέρου ἡχου

εἶναι κατὰ ᾠκίστον εὐσταχτιμόν. Γλυκύ-
 τατον καὶ Πάθητιμώτατον. Καταρρηχότερον
 εἰς ἔμφρασιν μετανοίας, ἰμερίας, ἀγάπης,
 ἔλπίδος. Ὑπερεῖ ὄρωσ κατὰ τὴν βεμνότητα
 καὶ βουαρότητα ἀσόμελος τοῦ Πρώτου ἡχου.
 Μυθολογεῖται ὅτι ὁ Ὑρφεύς ἠμέρωνε τὰ ἄγρια
 θηρία διὰ τοῦ ἡχου τούτου.

Αὐτόμελα :

1. Ὁ εὐεχήμεων ἰωσήφ
2. Οἶμος τοῦ ἔφραθα
3. Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου γενερόν
4. Ποίοις εὐφημιῶν στέμμασιν
5. Τοῖς Μαθηταῖς συνέχθωμεν
6. Σαρυὶ ὑπνώσας ὡς θητός

7. Γυναῖτες ἀμουτίωθητε
 8. Τῶν Μάθητῶν ὁράντων γε ἀνεχρήθης.
 9. Σταυρός ὁ φύλαξ πάσης τῆς οὐραμέτης.

Οἱ Κυριώτεροι ἔρμοι

1. Ἐν βυθῶ ματ' ἔστρωσε ποτε
 2. Δεῦτε λαοί
 3. Βυθοῦ ἀνεμάχησε κωνδμένα
 4. Στίβει θαλάσσης
 5. Τὴν Μωσέως ᾠδὴν
 6. Τῶ τὴν ἄβατον
 7. Τῶ δόγματι τῶ τυραννικῶ
 8. Τῆς πίστεως ἐν πέτρα με στερεώσας.

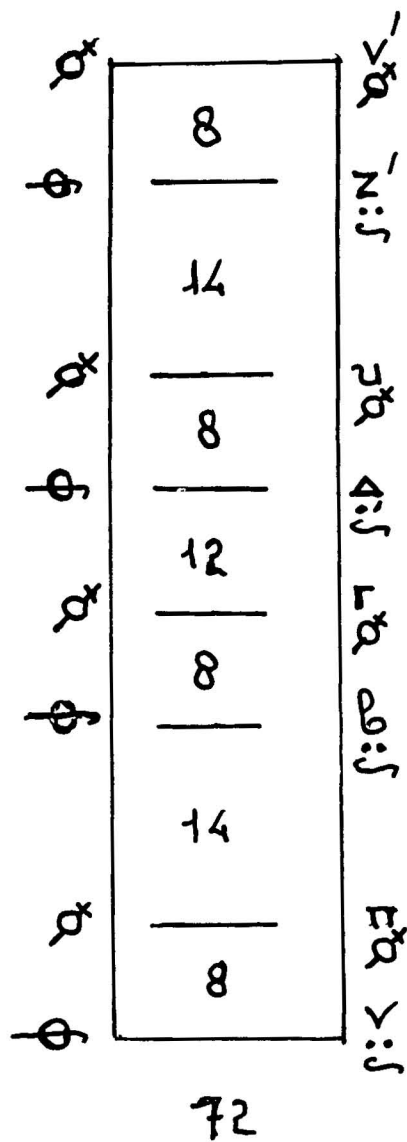
Ἐπιταγὴ τοῦ ἠχου.

Ὅταν ἔχη ᾠκὸν τὸν ΔΙ συνήδη ὅρια
 ἔχει τὸν ΒΣ καὶ τὸν ΝΗ. ἐνίοτε ὁμοῦ
 τὸ μέλος ματέρχεται καὶ μέχρι τὸν ΝΗ ↓,
 ἀνέρχεται δὲ καὶ μέχρι τὸν ΠΑ καὶ ΒΣ ↓.

Εἰς τὰ ἔρμοχρημά ξυ τοῦ ΠΑ :

Τὸ μέλος ἐπιένεται ἀπὸ τὸν ὑπὸ Ζω ↓
 μέχρι τὸν ὑψηλὸν Ζω ↑.

Η Μαλακή Χρωματική Κλίμαξ

Κεφάλαιον Δέυατον Τρίτον

Ἦχος Τρίτος

εἶναι ἴδιος μέ τόν φρύγιον τρώων τῶν ἀρχαίων. Πατρίς τοῦ ἠχοῦ αὐτοῦ εἶναι ἡ φρυγία. Ἄνηκει εἰς τό ἔναρμόνιον γένος.

Ἀριτυπή μαρτυρία

ἰι Γα Ἡ μαρτυρία αὐτή εἶναι ἀσπλή σπτό-
μευεις τοῦ φθόγγου λαλα ἀπυτοι-
χούντος εἰς τον Γα, βάειν τῶ μέγος.

ἰι Γα

Αὐτή ἡ μαρτυρία δηλεῖ ἀνάβαιν
ματά τρεῖς ἐν ὄρω τόνους ἀσώ τόν
νη, ἡ ὁσοία δίδει τόν Γα ὡς βάειν.

ἰι Γα
ἡ
ἰι Γα

Ὅταν ἡ βάεις τοῦ μέγος τίθεται
ματά δύο τόνους βαρύτερη τῶ Γα,
ὁ φθόγγος ΠΑ.

φθορές

Ὅταν ὁ ἦχος ὁδεύη διατονίαν κλίμαα
χρησιμοποιεῖ τήν φθοράν φ εἰς τοῦ Γα.

Ὅταν ὁδεύη ἔναρμόνιον κλίμαα χρησι-
μοποιεῖ τήν φθοράν ρ εἰς τῶν φθόγγων
Γα ἢ Ζω ἢ Βχ.

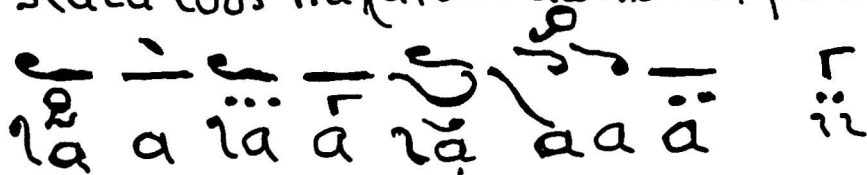
Πολλάς φορές ἀντί τῆς ἔναρμόνιου φθορῆς

τιθεσται εἰς τὸν ζω ἡμιτόνιος ὕφεσις, εἰς δὲ
τὸν βδ ἡμιτόνιος δῖεσις.

Μερικὲς φορές χρησιμοποιοῦται ἡ γενική
ὕφεσις ♀ καὶ ἡ γενική δῖεσις ♂.

Ἀπήχημα

Κατὰ τοὺς παλαιούς ἀσχεῦται μέτολαλα.

Κατὰ τοὺς νεότερους ἀσχεῦται μέτολαλα.

Ἡ κλίμαξ τοῦ τρίτου

Ἄλλοτε μὲν ὁδεύει διατονικῶς καὶ ἄλλο-
τε ἐναρμονίως, τιθεμένης τῆς φθορᾶς ρ
ἕως τοῦ ΓΑ ἢ ζω.

Ὅταν τεθῆ εἰς μόνον τὸν ΓΑ, γίνεται ἐναρμό-
νιον μόνον τὸ βαρὺ τετράκορδον. Ὅταν
τεθῆ εἰς μόνον τὸν ζω, γίνεται ἐναρμονίον
μόνον τὸ ὀξύ τετράκορδον. Ἐάν τεθῆ
καὶ εἰς τὸν ΓΑ καὶ εἰς τὸν ζω ἐναρμονί-
ζεται ὁλόκληρη ἡ κλίμαξ.

Ἡ ἐναρμόνιος κλίμαξ ἀπὸ τοῦ ΝΗ πρὸς
τὸ ὀξύ σχηματίζει 3 τετράκορδα ὅμοια.
Ὅδεύει κατὰ τριφωνίαν. Κάθε ἓνα ἀπὸ

τά τετράχορδα αὐτά ἀωστελεῖται ἀωσ
τόνον μείζονα - μείζονα - ἡμίτονον (12H2+6).

Βάσεις τοῦ Τρίτου ἤχου

εἰς τὰ εἰρμολογιὰ καὶ στιχηραριὰ εἶναι ὁ ΓΑ
εἰς τὰ Παωαδιὰ ὁ ΓΑ χαμβάνει τῶν
διατονικῆν φθορὰν τοῦ ΝΗ ῥ καὶ ἐω-
μένως γίνεσθαι κατὰ μετὰδεξιὸν ὡς ΝΗ, τὸ
δὲ μέλος τρέφεται εἰς διατονικόν καὶ
βαίνει ὡς ἦχος Πλάγιος τοῦ Τετάρτου, ἐν
τοῦ ΝΗ. Ὅσως καὶ αἱ μαρτυρίαι ἐφίσταν-
ται ἀνάλογον προωσοίησιν.

π β γ δ ε ζ η θ ι κ λ μ ν ξ ο
ϱ λ ς ϑ ρ ς ρ ς ρ ς ρ

Δεσπτόζοντες φθόγγοι

εἰς τὰ εἰρμολογιὰ καὶ στιχηραριὰ μέλη εἶναι

οἱ ΓΑ - ΚΕ - ΠΑ

εἰς δὲ τὰ Παωαδιὰ (ἐν τοῦ ΓΑ ὡς ΝΗ) εἶναι

οἱ ΓΑ - ΚΕ - ΖΩ - ΝΗ (δεωρούμενοι ὡς ΝΗ β & ΓΑ ΔΙ)

Καταλήξεις - εἰς τὰ εἰρμολογιὰ καὶ στιχηραριὰ

Ἄτελής - εἰς τοὺς ΓΑ - ΚΕ (ἐπίσπε εἰς τὸν ΝΗ)

Ἐντελής - » » ΠΑ - ΚΕ

Τεχναί - » τὸν ΓΑ

Καταλήξεις - Εἰς τὰ ΠαπαδιυάἌτελης - εἰς τὸς ΚΕ-ΖΩ-ΝΗ (ὡς ΒΧ-ΓΑ-ΔΙ)Ἐντελης - εἰς τὸν ΓΑ (χαμβανόμενον ὡς ΝΗ)Τελευταί - " " ΓΑ " " " "Μελωδικαὲς ἔχσεις

εἰς τὰ τρία ἑναρμόνια τετραχόρδα :

ΝΗ-ΠΑ-ΒΧ-ΓΑ ΓΑ-ΔΙ-ΚΕ-ΖΩ ΖΩ-ΝΗ-ΠΑ-ΒΧ

οἱ φθόγχοι ΒΧ καὶ ΚΕ (τῆς μέγης) μαδῶς καὶ ὁ ΠΑ (τῆς Νήτης), εἰς τρίτος φθόγγος ὁ μαδένιας,

τῶν συνημμένων ἑναρμονίων τετραχόρδων ματὰ τὴν ἀνάβασιν ἔχονται ἀπὸ τὸν φθόγγον τῆς υπορυφῆς τῶν καὶ εὐρίσονται ὑψωμένοι ματὰ 2 τμήματα.

$$\begin{array}{ccccccc} \nu & & & & & & \beta' \\ \delta\epsilon & \text{---} & \sigma & \sim & \gamma & \text{---} & \sigma & \sim & \zeta & \text{---} & \sigma & \sim & \delta' \\ & & & & \gamma & & & & \zeta & & & & \delta' \\ & & & & \gamma & & & & \zeta & & & & \delta' \end{array}$$

τὴν ἰδίαν ἔχσιν εἰσαγαίρουν οἱ φθόγγοι αὐτοὶ καὶ ὅταν ματὰ τὴν ματὰβασιν δέν τὸς ξεωερ-
νάμε.

$$\begin{array}{ccccccc} \beta' & & & & & & \gamma & & & & & & \gamma \\ \delta\epsilon & \text{---} & \sigma & \sim & \gamma & \text{---} & \sigma & \sim & \zeta & \text{---} & \sigma & \sim & \delta' \\ & & & & \gamma & & & & \zeta & & & & \delta' \end{array}$$

Ἥθος τοῦ τρίτου ἡκου

εἶναι διασταχτιυό. Μπορεῖ νὰ χαρακτηριστῆ ὡς ἀνδροφρεωές, πολεμιυό, ωαρορμητιυό.

Αὐτόμελα - εἰς τὸν τρίτον ἦχον εἶναι :

1. Θείας πίστεως ὁμολογία
2. Τὴν ὡραιότητα τῆς παρθενίας σου
3. Ἡ Παρθένος σήμερον
4. Ἐπέσπευατο ἡμᾶς
5. Ἐν πνεύματι τῷ ἱερῷ
6. Τὸν κυμφῶνα σου βλεῶω υἱ.

Ἐυταγίς τοῦ ἦχου

Ἡ συνήθης ἔυταγίς τῶν μελῶν τοῦ τρίτου ἦχου εἶναι ἀπὸ τοῦ ΝΗ μέχρι τοῦ ΠΑ'.
 Σωανίως εὐρίσκομεν κατὰ βασικὰ ἄνω τοῦ ΝΗ ἢ ἀνάβασιν ἄνω τοῦ ΠΑ', εἰς τὰ Πρωαδιὰ μέλη εὐρίσκομεν ἀνάβασιν μέχρι τοῦ ΓΑ'.

Ἡ Ἐγάρμονις Καίμαξ τοῦ Τριζᾶ Ἦχου

ω Βα'	6	β'
πια	12	β:π'
νη	12	β:γ'
ω ζω	6	ζ'
κε	12	ζ:η'
δι	12	Δ'
ω γα	6	Γ'
βα	12	β:γ'
πια	12	π:β'
νη		ν'

Κεφάλαιον Δέυματον Τέταρτον

ἦχος Τέταρτος

Ὑπό τῶν ἀρχαίων ἐγγεγραμμένος Μιξοχῦδιος.

Ἀνήκει εἰς τὸ Διατονικὸ Γένος. Ἡ ἀρχαία αὐτοῦ

μαρτυρία εἶναι :

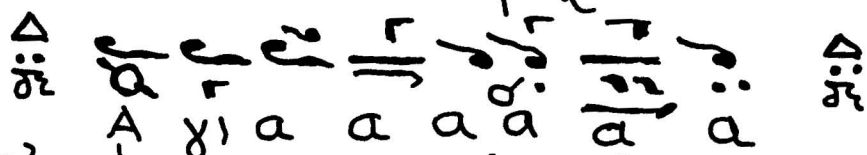
ἦχος Δι - Ὅταν ὀρίτῃ βασὶν τὸν Δι.

ἦχος ΠιΑ - >> >> >> >> ΠιΑ.

ἦχος Βα - >> >> >> >> Βα.

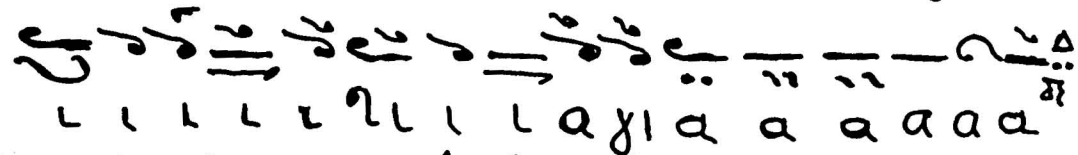
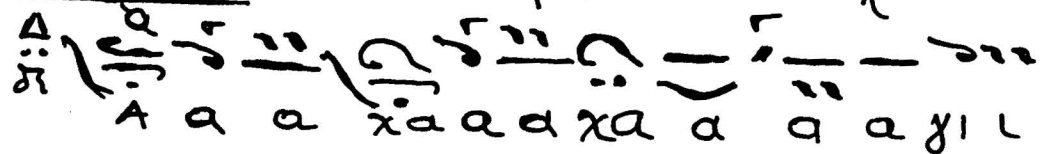
Ἀπήχημα

Εἰς τὰ Παιδιὰ μέλη εἶναι τὸ «Ἄγια»

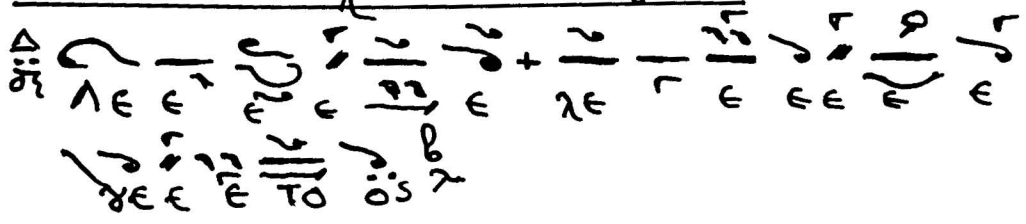

Εἰς τὰ Εἰρηνοχογία ὁ ἦχος ὀνομάζεται

Ἄγια. τὸ ἀπὸ κλημάτων τὰς παιδῶν :

κατὰ τοῦς Παιδῶν ὁ Λέγεται :

Κατά τούς γέους ὁ λέγεται ἀσπυῖται μέ
 τό : $\frac{\beta}{\lambda} \frac{\epsilon}{\mu\epsilon}$.

Εἰς τὰ Στιχηραριά ἑωυδὴ ὁ ἦχος ἔχει
 βάσιν τὸν ΠΑ, ἀσπυῖται μέ τό ΥΕ εἰς τὴν
 βάσιν τοῦ ΠΑ.

Κλίμαξ καὶ βάσις τοῦ Δ' ἦχου

Χρησιμοποιεῖ τὴν Διατονικὴ Κλίμακα.

Βάσις τοῦ ἦχου εἰς τὰ Εἰρμολογιὰ εἶναι ὁ Βχ
 " " " " " Στιχηραριά " ὁ ΠΑ
 " " " " " Παπαδικὰ " ὁ ΔΙ

Δεσπόζοντες φθόγχοι

Εἰς τὰ Εἰρμολογιὰ εἶναι : οἱ ΔΙ Βχ
 " " Στιχηραριά " : οἱ ΔΙ Βχ ΠΑ.
 (ἐπὶ κωώτερο τὸν Βχ)
 " " Παπαδικὰ " : οἱ Βχ ΔΙ ΖΩ

Καταλήξεις : - εἰς τὰ Εἰρμολογιὰ

Ἄτελης - εἰς τὸς ΠΑ Βχ ΔΙ
 Ἐντελης - εἰς τὸν Βχ
 Τεχναί - " " Βχ

Εἰς τὰ Στιχηραριά

Ἄτελης - εἰς τὸς ΔΙ Βχ
 Ἐντελης - εἰς τὸν ΠΑ
 Τεχναί - εἰς τὸν Βχ

<u>Καταλήξεις</u>	-	Εἰς τὰ	<u>Παπαδικὰ</u>
Ἄτελης	-	Εἰς τὴν	ΠΑ Ζω
Ἐτελης	-	Εἰς τὸν	ΔΙ
Τελμαί	-	» »	ΔΙ

Σημείωσις :

Εἰς τὰ Στιχηρὰ καὶ Παπαδικὰ μέλη
ὁ φθόγγος ζω λαμβάνεται με ὑφεσιν καὶ ὁ ΓΑ
μέ δίεσιν.

Εἰς τὰ Εἰρμολογικὰ ὁ φθόγγος ΠΑ ἀκούεται
μέ δίεσιν καὶ ὁ ΚΕ μέ ὑφεσιν.

Συνήθως στὰ Εἰρμολογικὰ καὶ Στιχηρὰ
καὶ μέλη τοῦ Τετάρτου ἤχου χρησιμοποιεῖται
ἡ χρῆσις τοῦ Ζυγοῦ ς.

Ἐπίσταντα Μέλη εἰς τὸν Τετάρτον ἤχον

1. Ὁλα τὰ Ἀπολυτίκια ψάλλονται βέ Δεύτεροχρωμα-
τικῶ, τιθεμένης εἰς τὴν ἀρχὴν ἡ φθορὰ ~~Θ~~ στόν ΔΙ
2. Ταχύ προματάλαβε
3. Ὁ ὑψώδεις ἐν τῷ σταυρῶ
4. Τὸ «κατεσπάχη ἰωσήφ» ψάλλεται κατὰ
τὴν ἡμέραν τοῦ Πλαγίου Δευτέρου, τιθε-
μένης τῆς φθορᾶς ς ἐπὶ τοῦ ΔΙ.

Ἦθος τοῦ Τετάρτου ἤχου

Εἰς τὰ Εἰρμολογικὰ εἶναι Πανηγυρικόν

Εἰς τὰ Στιχηραριά εἶναι Ἡδυχαστιυόν.
 Εἰς τὰ Παωαδιυά εἶναι Σοβαρόν, Μεγαλοπρεπός
Ἐυταγίς τοῦ ἦχου

Εἰς τὰ μέλη τοῦ Δ' ἦχου εἰσὶ μὲν τὸ ὄξύ φθάνει μέχρι τοῦ ΝΗ' καὶ τοῦ ΠΛ'. Εἰσὶ δὲ τὸ βαρὺ μέχρι τὸν ΝΗ↓ καὶ ἐπίστε τὸν ΔΙ↓
 Εἰς τὰ Παωαδιυά μέλη εὐρίσσομεν
 ἐπίστε ἀνάβασιν μέχρι καὶ τοῦ ΓΑ'
Αὐτόμεγα καὶ Εἴρημοι

Αὐτόμεγα τοῦ Δ' ἦχου εἶναι :

Ἀποχυστία : « Κανόνα πίστεως »

« Καὶ τρώων μετοχος ».

Κάδιγμα : « Κατεωχάγη Ἰωθήφ »

Κονταία : « Ταχυ προατάλαβε »

« Ὁ ὕψωδεις ἐν τῷ σταυρῷ »

« Ἐπεφάνης θήμερον.. »

Τὰ Στιχηρά : « Ὡς γεναῖον ἐν μαρτυρίῳ »

« Ἐδωκας θημείωσιν » « Ὁ εἶς ὑψίστου

μηθεις » « Ἡδεχον δάυρυσιν ἔξαλειψαι »

Εἴρημοι : « θαλάσσης τὸ ἐρυθραῖον πελαγος »

« Ἀγοίξω τὸ στόμα μου » « Οὐκ ἔστι σοι ὅμοιοι »

« χοροὶ Ἰβραήλ » « ὤφθησαν αἰπηγαί »

« θείω μαθηφθεις ».

Κεφάλαιον Δέυατον ΠέμπτονἮχος Πλάγιος τοῦ Πρώτου

ὑπό τῶν ἀρχαίων ὠνομάζετο ὑποδάριος.
 Ἀντίκει εἰς τὸ διατονικὸ γένος, ὅσως καὶ
 ὁ Πρῶτος. Διαφέρει ὁμως ἀπὸ αὐτὸν κατὰ
 τὴν βάσιν (εἰς τὰ εἰρμοχολικὰ μέλη), τοῦ
 δευτέρου φθόγγου, καὶ τὰς καταληξείας
 καὶ τὴν ἔντασιν, διότι ὁ Πλάγιος τὸ
 Πρῶτον ἀναβαίνει ἀπὸ τὴν βάσιν τοῦ ΠΑ
 περισσότερον ἀπὸ τὸν Πρῶτον. Καταβαίνει
 δὲ ὀλιγώτερον ἀπὸ τὸν Πρῶτον.

Ἀρχαία Μαρτυρία

Ἦχος $\overset{\lambda}{\pi} \overset{\alpha}{\rho}$ ΠΑ - ὅταν ἔχη βάσιν τὸν ΠΑ
 (εἰς τὰ στιχηρὰ καὶ Παιδια)

Ἦχος $\overset{\lambda}{\pi} \overset{\alpha}{\rho}$ ΠΑ $\overset{\kappa}{\epsilon}$ - ὅταν ἔχη βάσιν τὸν ΚΕ
 (εἰς τὰ εἰρμοχολικὰ)
 φθορὰς ὁ Πλάγιος τοῦ Πρώτου χρησιμο-
 ποιεῖ τὰς διατονικὰς. Συνήθεται ὁμως
 εἶναι ἢ τοῦ ΠΑ ρ καὶ ἢ τοῦ ΚΕ ο.

Ἀπήχημα

κατὰ τοὺς παλαιούς ἐστὶν ὁ φθόγγος ΑΨεαδες.

$\overset{\rho}{\alpha} \overset{\kappa}{\epsilon} \overset{\epsilon}{\epsilon} \overset{\epsilon}{\epsilon} \overset{\epsilon}{\epsilon} \overset{\alpha}{\alpha} \overset{\alpha}{\alpha} \overset{\alpha}{\alpha} \overset{\alpha}{\alpha} \overset{\alpha}{\alpha} \overset{\alpha}{\alpha} \overset{\alpha}{\alpha} \overset{\alpha}{\alpha}$
 Α α ΚΕ Ε Ε Ε Ε Α Α Α Α Α Α Α Α Α Α Α Α

Κατά τούς νεωτέρους ψάλλεται μέ̣ ένα κε εἰς τόν φθόγγον πλ ἢ κε.

Κλίμαμα ὁ Πλάγιος τοῦ Πρώτου μεταχειρίζεται τὴν διατονιὴν. Συχνά ἀγῶα νὰ δεινύη τόν φθόγγον ζω μέ̣ ὑφεση ρ.

Συνηθέστερα ὅμως τὴν ἐναρμόνιον ρ.

Βιδεμένης τῆς φθορᾶς ρ ἢ κλίμαξ γίνεται μιμητή. Τὸ ὄξύ τετραχόρδο (κε-ζω-νη-πλ) ἐναρμόνιον, τὸ δὲ βαρὺ (πλ-βχ-γλ-δι) διατονιὸν.

Ὡστε αἱ μαρτυρίαι τοῦ ἐναρμονίου τετραχόρδου

εἶναι :

υ̇	ζ'	ν'	π'
ῥ	ζζ	νν	ππ

Σύστημα

Ὁ Πλάγιος τοῦ Πρώτου ἀνοχοῦδῃ κλίμαμα κατὰ τὸ ὀυτάχορδο σύστημα (Διαπασῶν) Συχνά ὅμως, καί ἰδίως εἰς τὰ εἰρημολογικὰ χρησιμοῦναι τὸ Πεντάχορδο σύστημα (Τροχόν). Ὡστε ἐπὶ τοῦ φθόγγου κε τίθεται ἢ φθορά τοῦ πλ ρ καὶ γίνεται μετάθεσις.

Τὰ διαστήματα : κε ζω' νη' πλ' βχ
10 8 12 10
 βαίνουν ὡς πλ βχ γλ δι κε

Αἱ δὲ μαρτυρίαι τῶν φθόγγων γίνονται :

ῥ	ζ'	ν'	π'	β'	εἰς	υ̇	ζ'	ν'	π'	β'
ῥ	ζζ	νν	ππ	ββ	εἰς	ῥ	ζζ	νν	ππ	ββ

Δεσπύζοντες φθόγγοι

Εἰς τὰ Εἰρμοχογιὰ : εἶναι οἱ ΚΕ ΝΗ
 » » Στιχηραγιὰ : » » ΠΑ ΔΙ ΚΕ
 » » Παπαδιὰ : » » ΠΑ ΔΙ ΚΕ

Καταλήξεις - εἰς τὰ Εἰρμοχογιὰ

Ἄτελης - εἰς τόν ΝΗ
 Ἐντελης - " " ΚΕ
 Τελευταί - " " ΚΕ

Εἰς τὰ Στιχηραγιὰ

Ἄτελης - εἰς τὸς ΔΙ ΚΕ
 Ἐντελης - εἰς τόν ΠΑ
 Τελευταί - εἰς τὸς ΔΙ ΚΕ

Εἰς τὰ Παπαδιὰ

Ἄτελης - εἰς τὸς ΔΙ ΚΕ
 Ἐντελης - » » ΔΙ ΠΑ
 Τελευταί - εἰς τόν ΠΑ

Ἐυταγίς τοῦ ἤχου

Εἰς τὰ Εἰρμοχογιὰ συνήθως ἔωυτείνετα
 ἔωί μὲν τὸ ὄξύ μέχρι τόν Βδ'.

ἔωί δὲ τὸ βαρὺ μέχρι τόν ΓΑ (ἐνίοτε τόν ΠΑ)

Εἰς τὰ Στιχηραγιὰ καὶ Παπαδιὰ ἔυτείνετα
 ἔωί μὲν τὸ ὄξύ μέχρι τοῦ ΠΑ ἢ Βδ'

Ἐπί δέ τὸ βαρὺ μέχρι τὸν κε

Τὸ ἦθος τοῦ Πλαγίου Πρώτου

Ἄλλοτε μὲν φέρει χαρακτήρα πανηγυριῶν
καὶ ἄλλοτε Παθητιῶν καὶ δρηνώδη.

Τὸ πανηγυριῶν συναντᾶται εἰς τὰ εἰρημολο-
γιῶν. Τὸ δὲ παθητιῶν εἰς τὰ μέλη ὅσων
τὸ δεξιὸν τετράχορδον εἶναι ἐναρμόνιον.

Ὁ ἦχος ὅταν ὁδεύῃ κατὰ μιῦτή κλίμακα:

Ἰδιεμένης τῆς ἐναρμονίου φθορᾶς ῤεωίτῳ ζω
τὸ διατονικὸν τετράχορδο κε ζω ηή πλ

μεταβάλλεται εἰς ἐναρμόνιον. π.χ.

ει βα υσσ σο οον μα ει βα υσσ οον

μα κυ υρι ι ι ε π

ων και προς τῳ τῳ αι να αρ δι ι ι αι προς γρω

ω σι ιν σα

Κατὰ τὴν μιῦτή κλίμακα ψάλλονται

«θῶ κύριε φυλακὴν τῶ στόματί μου».

«χαίροις ἀβηητιῶν» «Ἡ ζωὴ ἐν τῷ φῶ»

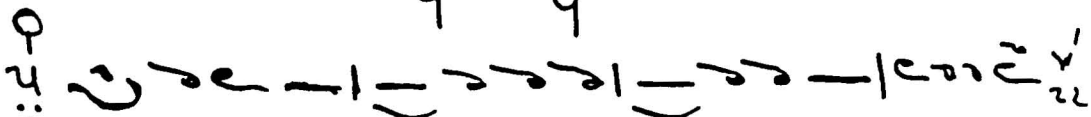
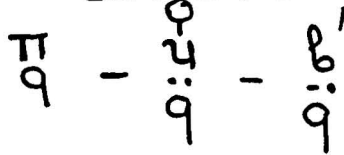
<< Ἄξιον ἔστιν >> << Εὐλογητάρια >>.

<< Τά Νευρώσιμα >>

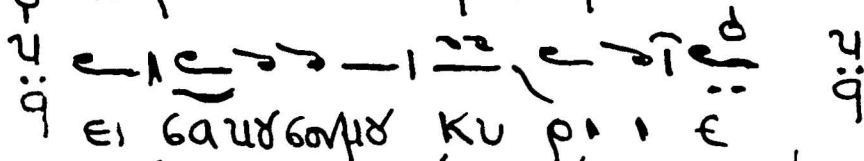
Ὅταν ᾄδῃν κατὰ τὸ διασφαῶν σύστημα

εἰς τὸ εἰρημολογικόν (ἀρχον και σύντομον) και εἰς τὸ σύντομον στιχηρarium ὁ ΠΑ τῆς μέσης τῆς διατονικῆς κλίμακος μετατίθεται εἰς τὸν ΚΕ (τῆς μέσης). Αὕτη ἡ μεταβολή γίνεται ὅταν ἡ μελωδία ὑπερβαίνει τὸν ὑψηλὸ ΠΑ, και ἴσχυει κατὰ τὴν κατά- βασιν μέχρι τὸν ΓΑ (τῆς μέσης).

Ὅταν ᾄδῃν κατέρχεται καμηλότερα μέχρι τὸν ΠΑ (τῆς μέσης), τότε γίνεται ὠροη- γουμένως ἡ καταρῆσις τῆς μεταβολῆς και σχηματίζονται τὰ συνήθη πεντάχορδα :

Κυ ρι ε ε νευραφα προς δε ει βα υδ βοον μα

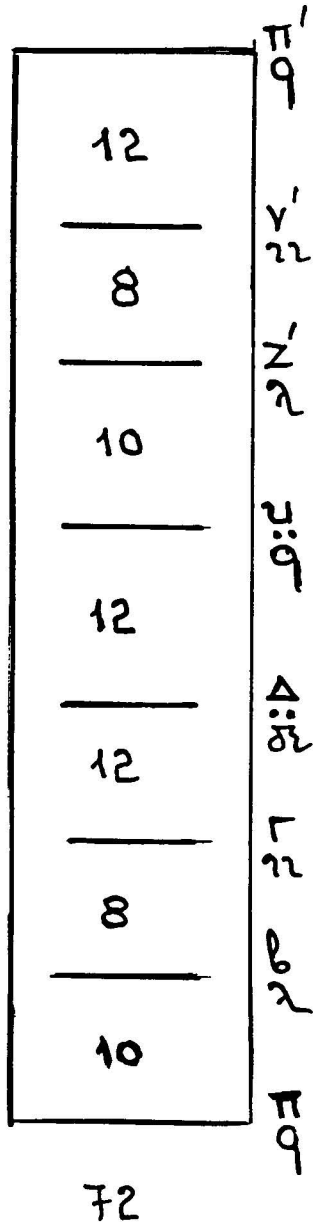

ει βα υδ βοον μα Κυ ρι ε ε

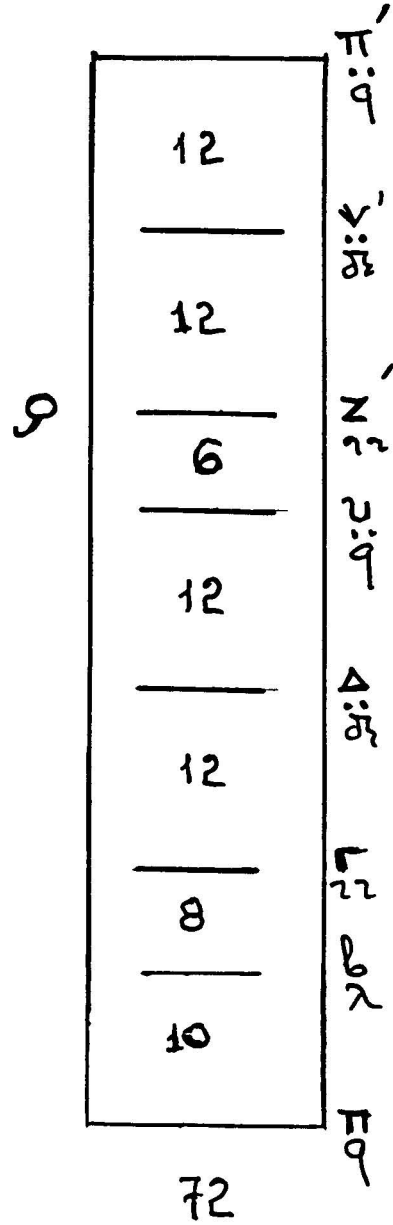
Αὐτόμεγα : << Τὸν συνάνταρχον λόγον >> << χαίρου ἄσκητιων >>.

Εἱρημοί : << Ἰππον και ἀναβάτην >> τῶ σωτηρ θεῶ >>.

Διατονική Κλίμαξ
του Πλαγίου Πρώτου

Ἐναρμόνιος Κλίμαξ
του Πλαγίου Πρώτου

Κεφάλαιον Δέυατον Έυτον

Ήχος Πλάγιος του Δευτέρου

Ό Πλάγιος του Δευτέρου είναι χρωματικός
 όσως και ο Δεύτερος. Διαφέρει όμως κατά
 την βάση (εις τα στιχηραριά και παπαδιιά)
 και κατά τας μεταλήξεις, καθώς και
 προς την Έυταβιν.

Άριστη μαρτυρία του Πλαγίου Δευτέρου

Ήχος π̄̄̄ π̄̄̄ - Όταν έχη βάση τον ΠΑ.

Ήχος π̄̄̄ π̄̄̄ - Όταν έχη βάση τον ΔΙ.

Ήχος π̄̄̄ π̄̄̄ - Όταν έχη βάση τον ΔΙ.

Εις δε τα Είρημολογια είναι :

Ήχος π̄̄̄ π̄̄̄ - Όταν έχη βάση τον ΒΔ.

Ήχος π̄̄̄ π̄̄̄ - Όταν έχη βάση τον ΔΙ
 (δεικνύει ανάβαση από τον
 ΒΔ κατά δύο τόνους).

Άπήχημα

Διά τα Στιχηραριά και Παπαδιιά :

π̄̄̄ π̄̄̄ π̄̄̄ π̄̄̄ π̄̄̄ π̄̄̄
 Ήε έχε α Ήεσ

Διά τα Είρημολογια :

π̄̄̄ π̄̄̄ π̄̄̄ π̄̄̄ π̄̄̄ π̄̄̄

Κλίμαξ

Χρησιμοποιεῖ τὴν Σύντονον Χρωματικὴν
Κλίμακα ἧ ἧσοῦτα ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο
ἴσμοια τετράχορδα διεξωχμεῖα μετὸν
μέγιστα τὸνο ΔΙ - ΚΕ.

ΠΑ Βγ ΓΑ ΔΙ ΚΕ Ζω ΝΗ ΠΑ
6 20 4 12 6 20 4

Βάσις τοῦ Πλαγίου Δευτέρου :

Εἰς τὰ Στιχηρὰ καὶ Παπαδικὰ :

εἶναι ὁ ΠΑ (σφάνιος ὁ ΔΙ)

Εἰς τὸ Εἰρμοχολιὸν μέγος ἔχει βάσιν

τὸν Βγ ἢ τὸν ΔΙ καὶ βαίνει κατὰ

τὴν Κλίμακα τοῦ Δευτέρου ἠχοῦ.

Ἐσομένως καὶ αἱ μαρτυρίαι τῶν φθόγγων

εἶναι αἱ αὐταὶ μετὰ μαρτυρίας τοῦ

Στιχηρὰ μέγους τοῦ Β. ἠχοῦ.

Δεσπίζοντες φθόγγοι

εἰς μὲν τὰ Στιχηρὰ καὶ Παπαδικὰ :

εἶναι, οἱ ΠΑ ΔΙ ΚΕ

εἰς δὲ τὰ Εἰρμοχολικὰ : οἱ Βγ - ΔΙ

Καταλήξεις : Εἰς τὰ Στιχηραριὰ καὶ Παπαδιὰ

Ἄτελης - Εἰς τοὺς ΔΙ ΚΕ
 Ἐντελής - Εἰς τὸν ΠΑ
 Τελυαί - " " ΠΑ (ἐνίοτε ΔΙ)

Εἰς τὰ Εἰρμοχογιὰ

Ἄτελης - Εἰς τὸν ΔΙ (ἐνίοτε εἰς τὸν Βδ)
 Ἐντελής - " " Βδ
 Τελυαί - " " Βδ

Σύστημα

Ὁπταγίος τοῦ δευτέρου συνήδως μεταχειρίζεται μῆμαμα κατὰ τὸ οὐτάχορδον σύστημα. Ὄταν ὁμῶς αἰσίσταται ἀνάγκη ἀναβάσει ἀνω τοῦ ΠΑ ἢ κατὰ βάσει κατω τοῦ ΠΑ τότε χρησιμοποιοῦν κλίμακα κατὰ Πεντάχορδο σύστημα. Ἐάν μὲν αἰσίσταται ἀεὶ ἀναβάσει (ἀνω τοῦ ΠΑ) εἶδεται ἡ φθορά θ εἰς τὸν χρωματικὸν ψ ὁ ὁποῖος λαμβάνεται ὡς ΠΑ ὥστε νὰ ἐκημακίση ἐν ἀναβάσει τὸ διάστημα Πλ' - Βδ' τόνον μείζονα ὡς (Δι - Κε) καὶ χρωματικὸν Πεντάχορδον Βδ - Γλ' - Δι - Κε βαῖνον ὡς Κε - Ζω - Νη - Πα

Ἐάν δέ φρούεται ἀερί μεταβάσεως (μάω
 τοῦ ΠΑ) τότε τίθεται ἡ φθόρα σ̣ εἰς τόν
 χρωματιζόν ΔΙ Δ̣ ὁ ὅστος λαμβάνεται
 ὡς ΠΑ' διά τῆς ἐκρημαύσεως ἐν μεταβάσει
 τοῦ διαστήματος ΠΑ-ΝΗ (τόνον μείζονα)
 ὡς ΚΕ-ΔΙ, καθὼς ἀραιεῖ το Πενταχορδόν
 καί χρωματιζόν Τετραχορδόν ΝΗ-ΖΩ-ΚΕ-ΔΙ
 βαῖνον ὡς ΔΙ-ΓΑ-ΒΞ-ΠΑ'

Καί πάλιν τίθεται ἡ φθόρα σ̣ εἰς τόν
 ΝΗ ὅστος τοῦ μὲν διαστήματος ΠΑ-ΝΗ λαμ-
 βάνεται ὡς μείζων τόνος, τὸ δὲ Τετρα-
 χορδόν ΝΗ-ΖΩ-ΚΕ-ΔΙ βαίνει ὡς

ΔΙ-ΓΑ-ΒΞ-ΠΑ.

Ἐπιταγὴ τοῦ ἤχου

Εἰς τὰ Στιχηρά καὶ Παπιαδιὰ

ἕως τὸ Ὄξυ μέχρι τόν ΒΞ.

ἕως τὸ Βαρύ μέχρι τόν ΝΗ.

Εἰς τὰ Εἰρμοχογιὰ

Ἐπὶ τὸ Ὄξυ, - μέχρι τόν ΝΗ

Ἐπὶ τὸ Βαρύ - μέχρι τόν ΒΞ (ἑπαιώς μέχρι Νη)

Ἦδος - Εἰς τὰ Στιχηρὰ καὶ Παπιαδιὰ εἶναι
παθητικόν, καταρτιτικόν καὶ πένδυμον.

Εἰς τὰ ἑρμολογικὰ εἶναι τερπνόν, ἠδονιόν.

Μελωδικαὶ Ἐξέσεις

Ὅταν ὁ πλάγιος τοῦ Δευτέρου ὁδεύῃ τὴν
Μαλακὴν Χρωματικὴν Κλίμακα, τότε
ὁ ΠΙΑ (τῆς μέσης) ἔρχεται ἀπὸ τὸν ΒΔ.

καὶ ὁ ΓΛ (τῆς μέσης) ἀπὸ τὸν ΔΙ (ὡς καὶ
εἰς τὸν Δεύτερον ἦχον μέτῃ τὴν ἰδίαν κλίμακα)

Σ υ δ υ ν α β τ ω ν δ ι ε μ ο γ α σ κ ρ α τ ο ς α γ α θ ε

Ὅταν ὁ ἦχος ὁδεύῃ με σύγχρονό χρωματικὴν
κλίμακα τότε ὁ ΓΑ (τῆς μέσης) ἔρχεται ἀπὸ
τὸν ΔΙ ὅταν ἡ μελωδία δένυατεβαίνῃ χα-
μηλότερα ἀπὸ τὸν ΓΑ.

Ὅταν νατεβαίνῃ χαμηλότερα καί μέχρι
τὸν ΠΙΑ τότε ὁ ΓΑ καὶ ὁ ΒΔ (τῆς μέσης) εἶναι

με ὑφεθιν. π.χ.

Μ α α α θ η η η τ α ι ς

Κ α ι ε π α υ τ ω π ι ε π ο ι θ ο τ ε ς

Ε μ φ ο ο ο ο ο ο ο ο θ ρ ς ε δ ε ι ε ι

→ → ~ ~ | ~ ~ Δ

ξασα αυ τας

Αυτόμεγα

Ἄγγελιαι δυνάμεις,
τὴν ὑπερῶν πληρώσας οὐκονομίαν
Ἰσὴν ἀποδεμένοι
εὐχαστὸς ἔτεχθη
Ἡ ἀνεγνώσμενὴ διά τὸν βίον
Αἱ ἄγγελιαι προωρεῦεσαι δυνάμεις
μετάνοιαν οὐ χεῦκτημαι
τρίημερος ἀνέστης Χριστέ

Εἰρημοί

ὡς ἐν ἡωίρω περσεύσας ὁ Ιβραήλ
Βοηδός ναι βυεωατῆς
τμηδὲς τματα
Πρὸς θε ὀρδρίζω
Κύματι θαλάσσης

Η Σύντομος Χρωματική Κλίμαξ

σ	4	σ
	20	
ϕ	6	ϕ
	12	
σ	4	σ
	20	
ϕ	6	ϕ
	72	

Ἦχος Βαρύς

ὑπό τῶν ἀρχαίων ὑπομάζετο ὑποφρύγιος.
 Ὄνομάζεται Βαρύς διότι ἔχει τὴν βαρύτερα
 βάση ζω. Ὁ Βαρύς ἦχος ἔχει δύο βάσεις.
 Τὸν ζω καὶ τὸν ΓΑ. Αἰτία γὰρ ἔστι ὡς βαῖν
 τὸν ΓΑ εἶναι διότι ὁ φθόγγος ζω εἶναι
 ὡχρὸν καμμηρὸν καὶ δὲν ἐπιτρέψει παραβα-
 εῖν τοῦ μέλους εἰς βαρύτερους τόνους.

Ἰσοουκροῦσως μετετέθη ἡ βάση εἰς τὸν ΓΑ,
 τὸν ὁμοῖον ἔχει βάση καὶ ὁ Τρίτος ἦχος.
 εἰς μερὶν ἄνω μέρη ὁ Βαρύς διατηρεῖ
 τὴν βάση τοῦ ζω.

Ὁ Βαρύς ἦχος περιλαμβάνει μέλη ἐναρμό-
 νια ἄλλα καὶ διατονικά. Διαφέρει
 ἀπὸ τὸν Τρίτον ὁ Βαρύς ἔναρμόνιος μαρὰ τῆς
 δευσοῦστος φθόγγους καὶ καταλήξεις.

Ἀριτινή Μαρτυρία

ΓΑ - Ὅταν ἔχη βάση τὸν ΓΑ.

ζω - " " " " ζω

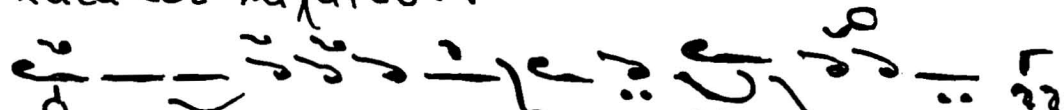
Φθορά διὰ τὸν ἐναρμόνιον βαρύνεται ἡ
 ρ καὶ τίθεται συνήθως ἐπὶ τοῦ ζω.

Ἐνίσταται τὸ εἶδος καὶ ἐξοὶ τοῦ ΓΑ, καὶ πα-
νιώτερον ἐξοὶ τοῦ Βδ.

Διὰ δὲ τὸν διατονικὸν βαρύν εἶναι ἡ
φθορά Ξ καὶ τὸ εἶδος ἐξοὶ τοῦ ζω.

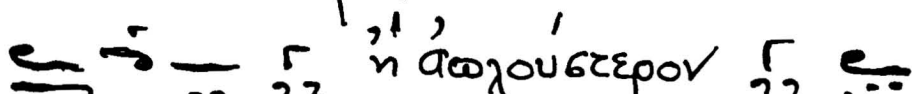
Ἀπήχημα - Διὰ τὸ ἑναρμόνιον μέλος :

Κατὰ τὸς Παλαιούς :

 Α' α α α α α υε υε ε ε ες

Κατὰ τὸς νεωτέρους :

 ἡ ἀσφαλέστερον υε

Διὰ τὸ Διατονικὸν Μέλος :

 υε ε ε ες

Κλίμαξ

εἰς τὰ εἰρημολογικὰ καὶ στιχηραρικὰ
μέλη χρησιμοποιοῦν ἑναρμόνιο κλίμακα.

εἰς δὲ τὰ πασαδικὰ διατονικὴν.

Ἡ ἑναρμόνιος κλίμαξ εἶναι ἡ ἴδια τῆς τρίτης
ἤχου καὶ ἔχει βαρύν τὸν ΓΑ.

εἰς μέλη τοῦ βαρέως διατονικοῦ συνήθως
οἱ φθόγγοι ΓΑ καὶ ΚΕ λαμβάνονται με δίεσιν.

ὁ δὲ Βδ με ῥφειν.

Δεσποζόντες φλόγχοι

Εἰς τὰ Ἐναρμόνια μέλη εἶναι: ΓΑ ΔΙ ΖΩ

“ “ Διατονιὰ “ “ : ΖΩ ΠΑ ΓΑ ΔΙ

Καταλήξεις : Εἰρμοχογιὰ καὶ Στιχηρὰ

Ἀτελής - Εἰς τὸς ΓΑ ΔΙ ΠΑ

Ἐντελής - Εἰς τὸν ΓΑ

Τεχναί - “ “ ΓΑ

Εἰς τὰ εὐ τῶ ΖΩ Διατονιὰ

Ἀτελής - Εἰς τὸς ΖΩ ΠΑ ΓΑ ΔΙ

Ἐντελής - Εἰς τὸν ΖΩ

Τεχναί - “ “ ΖΩ

Εὐταγίς

Τὰ εὐ τοῦ ΓΑ Εἰρμοχογιὰ καὶ Στιχηρὰ μέλη εὐτείνονται βυνηδως μέχρι τοῦ ΝΗ εὐαί το ὄξυ. Καὶ μέχρι τοῦ ΝΗ εὐαί το βαρύ.

Σέ μεριὰ ἀργὰ Στιχηρὰ εὐρίσσομεν, μεγαλυτέρας ἀναβάσεις. Καταβάσεις δε μέχρι τοῦ ΖΩ.

Τὰ Διατονιὰ μέλη τοῦ βαρέως ἤχου βυνηδως εὐτείνονται εὐαί το ὄξυ μέχρι τὸν Βδ. Καὶ εὐαί το βαρύ μέχρι τὸν ΔΙ.

Ἐκ τῶν διατονικῶν μέλη του βαρέως ἤχου
 μερικὰ μέλη ἐπιτείνονται ἕως τοῦ ὄξυ, ἀπὸ τῆς
 βάσεως ζω τέσσαρας φωνάς μετα τὸ πηγεῖτον,
 περιστρέφονται δὲ περὶ τὸν ΓΑ καὶ χαρακτη-
 ρίζονται ὡς ἦχος βαρὺς τετραφώνος.

Ὁμοίως ὅταν ἐπιτείνονται ἕως τοῦ ὄξυ ἀπὸ
 τῆς βάσεως πέντε φωνάς καὶ περιστρέφον-
 ται περὶ τὸν ΔΙ, χαρακτηρίζεται ὁ ἦχος
βαρὺς πεντάφωνος (ἢ πρωτοβαρὸς) ἕπειδὴ
 αἱ γραμμαὶ του, ἐπιτὸς τῶν τελευτῶν μεταρη-
 ξων, εἶναι κατ' οὐδὶαν γραμμαὶ ἐρμολογι-
 κοῦ Α. ἤχου.

Ὅταν δὲ ἐπιτείνονται ἕως τοῦ ὄξυ ἑξά φωνάς
 ἀπὸ τῆς βάσεως του καὶ περιστρέφεται περὶ
 τὸν ζω, χαρακτηρίζεται ὡς ἦχος βαρὺς
ἑξάφωνος.

ἦθος

Τὸ ἦθος τοῦ βαρέως ἤχου κτίνει ἀφισσό-
 ζερον εἰς τὸ ἦθος χαρτακτονόν.

Πῶς διαφέρει ὁ ἐναρμόνιος βαρὺς ἀπὸ τοῦ
ἦθος τοῦ τρίτου ἤχου.

118

Τὸ μέγος τοῦ τρίτου ἤχου ἔχει σοχλαῖς ἀνα-
βάσεις ἀνω τοῦ ΓΑ, μέχρι τοῦ ΠΑ. Περι-
στρέφεται δὲ περὶ τὸν ΓΑ καὶ τὸν ΚΕ.
Ἐγὼ ὁ βαρὺς ἐναρμόνιος δὲν ἀνέρχεται
εὐνήθως ἀνω τοῦ ΖΩ. Περιστρέφεται
περὶ τὸν ΓΑ καὶ ΔΙ. Ὁ διατονικός βαρὺς
ἐν τῷ ΖΩ κλίνει περὶ εὐστότερον εἰς τὸ
πανήχυριζόν.

Αὐτομελα

«Σήμερον γρηγορεῖ ὁ Ιούδας (Μ. Πέμωτης)
«Καταφρονησατες πάντων» (μαρτυριζόν)
«Οὐκ ἐν κωλύμεθα (στιχηρό).

Εἶρμοί

«Νεύθη σου πρὸς γεώδη...»
«Πόντω ἐνάχυσε»

Ἦχος Πλᾶγιος τῷ Τετάρτου

ὑπό τῶν ἀρχαίων ἀνομάζεται ὑπομιξοῦδις
 Ἄνηκει εἰς τὸ διατονικόν γένος.

Ἡ Ἀρχαϊκὴ Μαρτυρία τοῦ εἶναι :

$$\begin{array}{l} \overset{2}{\pi} \overset{2}{\delta\iota} \text{ Νη} \quad - \text{Ὁταν ἔκη βάειν τὸν} \quad \underline{\text{ΝΗ}} \\ \overset{2}{\pi} \overset{2}{\delta\iota} \text{ Νη} \quad \text{---} \quad \text{"} \quad \text{"} \quad \text{"} \quad \text{"} \quad \underline{\text{ΓΑ}} \\ \overset{2}{\pi} \overset{2}{\delta\iota} \frac{\text{?}}{\text{?}} \end{array}$$

Ὁ πλᾶγιος τοῦ τετάρτου ἔχει βάειν τὸν ΝΗ
 ὡς εἰς τὸ ὠχεῖστον καὶ ἡ φθορὰ ρ τίδε-
 ται εἰς τὸν χαμηλόν, ΝΗ - ἡ δὲ ρ τίδεται
 εἰς τοῦ ὑψηλοῦ ΝΗ.

Ὁταν ὁμως ἡ φθορὰ τοῦ ΝΗ ρ τίδεται
 εἰς τοῦ ΓΑ τότε αὐτὸς ἐυλαμβάνεται
 ὡς Νη, καὶ μετὰ τὴν βάειν αὐτὴν σχημα-
 τίζονται τὰ διαστήματα ἐνάνα βάσει
 καὶ παραβάσει.

Ἀπήχημα

κατὰ τοὺς παλαιούς :

$$\begin{array}{l} \rho \text{ --- } \epsilon \text{ --- } \overset{\gamma}{\rho} \text{ --- } \overset{\gamma}{\epsilon} \text{ --- } \overset{\gamma}{\rho} \text{ --- } \overset{\gamma}{\epsilon} \\ \text{λιε} \text{ α} \text{ α} \text{ --- } \text{α} \text{ γι} \text{ λιε} \text{ α} \text{ α} \text{ γι} \text{ ι} \text{ ε} \end{array} \quad \begin{array}{l} \checkmark \\ \delta\epsilon \end{array}$$

κατὰ τοὺς νεωτέρους :

$$\begin{array}{l} \checkmark \\ \delta\epsilon \quad \epsilon \\ \text{λιε} \end{array}$$

κλίμαξ

Ὁ Πλάγιος τοῦ τετάρτου χρησιμοποιοῖ τὴν διατονικὴν κλίμακα μέ βαβίν τὸν ΝΗ.

Ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο τετραχορδα ὅμοια:

$$\text{ΝΗ} - \text{ΠΑ} - \text{ΒΧ} - \text{ΓΑ} = \text{ΔΙ} - \text{ΚΕ} - \text{ΖΩ} - \text{ΝΗ}$$

διεξευγμένα κατὰ μείζονα τόνον ΓΑ-ΔΙ

κάθε ἓνα ἀπὸ αὐτὰ τὰ τετραχορδα βαίνει

ἀπὸ τοῦ βαρέως ἐπὶ τὸ ὀξύ κατὰ τόνον

μείζονα - ἑλάσσονα - ἑλάχιστον (12+10+8)

Ὅταν τὸ μέλος τοῦ Πλαγίου τετάρτου ἔχη

βάβιν τὸν ΓΑ, ὁ φθόγγος αὐτός λαμβάνεται

ὡς ΝΗ. Ἐσομένως ἐναναβε μὲν ἡ σειρά

τῶν διαστημάτων ΓΑ-ΔΙ-ΚΕ-ΖΩ

βαίνει ὡς ΝΗ-ΠΑ-ΒΧ-ΓΑ-ΔΙ (12+10+8+12).

Ἐπὶ ἡ σειρά ΓΑ-ΔΙ-ΚΕ-ΖΩ-ΝΗ βαίνει ὡς

12+12+10+8.

Ἐν μεταβάσει δὲ ἡ σειρά τῶν διαστημάτων

ΓΑ-ΒΧ-ΠΑ-ΝΗ βαίνομεν ὡς ΝΗ-ΖΩ-ΚΕ-ΔΙ

κατέρχεται ἀνυβῶς ὅπως καὶ ἡ σειρά

ΓΑ-ΒΧ-ΠΑ-ΝΗ (8+10+12). Μὲ αὐτὴν τὴν

μετάδεξις αἱ μαρτυρίαι τῶν φθόγγων

ὑφίστανται μεταβολὴν ὡς ἑξῆς:

$\begin{matrix} \rho & & \rho \\ \nu & \pi & \beta & \gamma & \Delta & \mu & \zeta & \nu' \\ \delta & \rho & \lambda & \delta & \rho & \lambda & \gamma & \delta \end{matrix}$

Όταν τό μέλος ἔχη βάειν τόν ΝΗ, ἀνοχοῦ-
δεῦ κλίμαμα ματά τὸ ὄυτράχορδο σύστημα.

Όταν ὡάχιν ἔχη βάειν τόν ΓΑ τότε
ἀνοχοῦδεῦ κλίμαμα ματά τὸ τετράχορδο
σύστημα (τριφωνίαν).

Εἰς τὴν ἀερίωτῶειν αὐτὴν σχηματίζονται
δύο τετράχορδα ὅμοια ΝΗ-ΠΑ-Βδ-ΓΑ
(βαίνοντα ὡς ΔΙ-ΚΕ-Ζω-ΝΗ) καί
ΝΗ-ΠΑ-Βδ-ΓΑ. Κάθε ἓνα ἀπὸ αὐτὰ
βαίνει ματά τόνον μείζονα-ἐλάττωνα-
ἐλάχιστον (12+10+8).

Εἰς μέλη εὐ τοῦ ΓΑ, ὁ φθόγγος Βδ
λαμβάνεται ἐνίοτε μέ ΔΙΕΒΙΝ. Ἐπι δέ
τοῦ Ζω εὐρίεσομεν ἐνίοτε τὴν ἑταρ-
μόνιον φθοράν ρ.

Δεσπόζοντες φθόγγοι

Εἰς μέλη μέ βάειν τόν ΝΗ εἶναι :

οἱ ΝΗ - Βδ - ΔΙ

Εἰς μέλη εὐ τοῦ ΓΑ εἶναι :

οἱ ΓΑ - ΔΙ - Ζω

καταλήξεις - Εἰς μέλη ζυ του ΝΗ

Ἄτελης - Εἰς τούς ΝΗ - Βδ - Δι

Ἐντελης - Εἰς τόν ΝΗ

Τελυαί - " " ΝΗ (ἄσυνωστ Βδ)

Εἰς μέλη ζυ του ΓΑ

Ἄτελης - Εἰς τόν Δι

Ἐντελης - " " ΓΑ

Τελυαί - " " ΓΑ

Ευταγίς

Εἰς τὰ ζυ τῶ ΝΗ εἰρμολογιυαί στιχηραυα

Ἐωὶ μὲν τὸ ὀξύ φθάσων μέχρι τόν Βδ.

Ἐωὶ δὲ τὸ βαρὺ φθάσων μέχρι τόν Δι ↓

τὸ ζυ του Γα μέλος, Ἐωὶ μὲν τὸ ὀξύ

ἀνέρχεται μέχρι του ΠΑ. Ἐωὶ δὲ τὸ

βαρὺ ματέρχεται μέχρι τόν ΝΗ.

ἤθος

τὸ ἤθος του Πλαγίου τεσσάρτου ὡς εἰς τὸ πηγεῖτον

εἶναι ἡευκαστεινόν. τὰ ὠεριωότερα μέλη

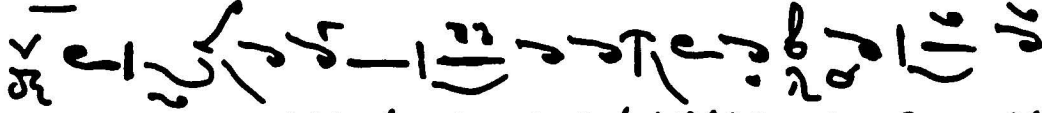
μαί ἰδίως τὰ ἀργά διαυρίονται δια τὴν

ἰεροωρέωμαν μαί γεμύοτητα.

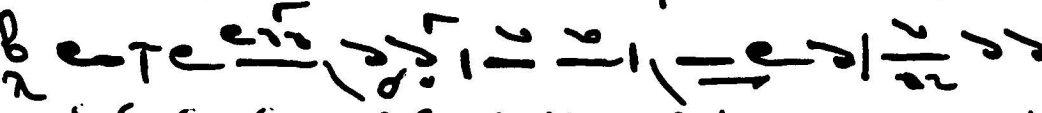
Μελωδιυαί ἔλξεις

Ἐφόσον δὲν ματαβαίνουμα χαμηλωότερα,

Ὁ φθόγγος ΠΑ τῆς μέγης ἔχεται ἀπὸ τὸν Βα.

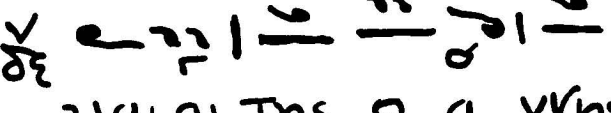

 ει βα υα α α ω ο ον μα α ει βα υα

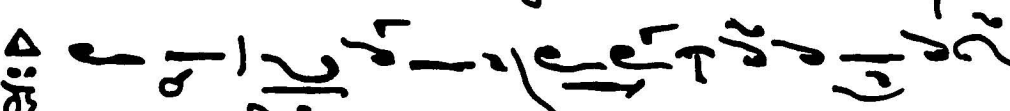

 εν ε ε λ ε ε η μο ου υ υ υ υ

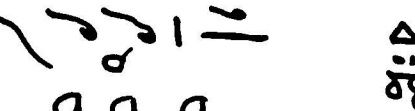
Ὁ φθόγγος ΓΑ (τῆς μέγης) ἔφόσον ματὰ τὴν ματάβαϊν δει τὸν ὑπερβαίνουμε, ἔχεται ἀπὸ τὸν δεωόζοντά τω ΔΙ.

 υαι αι τῆς α α γῆς

 η κη δει ει ει ει ει ει ει βα

 α α α

Ὁ φθόγγος Ζω (τῆς Νήτης) ὅταν δέν τὸν ὑπερβαίνουμε, τόσον ματὰ τὴν ἀνάβαϊν ὅσον μαι ματὰ τὴν ματάβαϊν, ἔχεται ἀπὸ τὸν ΚΕ.

 Ρα αβδος ει εις τυ υ πον

Handwritten musical notation with Greek letters: ε, ι, ρ, ο, ν, τ, ω, ν, η, π, α, ρ

Αλλότριον τώνμητε έρων η παρ

Handwritten musical notation with Greek letters: ε, ι, ρ, ο, ν, τ, ω, ν, η, π, α, ρ

δε νι, α

Ο ίδιος ζωφλόγγος, όταν τον υπερβαίνομε (μαί ες τα δύο συστήματα (διαφασών και τετραχορδον) εύριβεται με δίεσιν.

Handwritten musical notation with Greek letters: ο, υ, ρ, α, α, α, ν, ο, ο, ν

Αυτόμελα

« Τό προεταχθέν » . « Έν σοί, μήτερ άυριβώη »
« Τήν σοφίαν και λόγον » « Άνέστης έυ ρευρών »
« Τή ύπερμάχω » « Ω τδ παραδόξω δαύμασι »
« Τis ύμας καλέσωμεν Άγιοι » « Οί Μάρτυρες
σου κύριε » « κύριε έί, μαί υριτηρίω παρίετης »

Είρημοί

« Άρματηγάτην φαραώ » « Σταυρόν, χαράξας »
« Ύγρην διοδεύσας » « θαλάσσαν έω ηξας »
« Τω συντερίσαντι πολέμους » .

Μεθυστή Έταξις τῶν Ἦχων

Ἦχος	ΜΕΛΟΣ	Ἐπὶ τῷ ὀξύ	Ἐπὶ τῷ βαρῷ
Πρῶτος	Εἰρμολογιῶς } Στικηραριῶς }	Μέχρι τῷ <u>ζω</u> σταίνως <u>νη</u>	Μέχρι τῷ <u>ζω</u> σταίνως <u>δι</u>
	Παπαδιῶν Ἄρχα Στικηραριῶς Με βάσιν τὸν κε	Μέχρι <u>πια</u> εὐρίσσομεν ἀνάσσειν <u>δι</u>	Μέχρι <u>κε</u> =
Δεύτερος	Ὅταν ἡ βᾶσις εἶναι	ὁ δι	
Τρίτος	Εἰρμολογιῶς } Στικηραριῶς } Παπαδιῶς }	Συνήδως ἔως <u>νη</u> Ἐνίσσε μέχρι <u>πια</u> καὶ <u>βσ</u>	Συνήδως ἔως <u>βσ</u> Ἐνίσσε μέχρι <u>νη</u> ↓
	Ὅταν ἡ βᾶσις εἶναι ὅτια		
Τέταρτος	Εἰρμολογιῶς } Στικηραριῶς }	Μέχρι <u>ζω</u> Μέχρι <u>πια</u>	Μέχρι <u>ζω</u> ↓ Μέχρι <u>νη</u>
	Παπαδιῶς	Μέχρι <u>γα</u>	Μέχρι <u>νη</u>
Πλάγιος Α'	Εἰρμολογιῶς } Στικηραριῶς }	Μέχρι <u>νη</u> ἢ <u>πια</u>	Μέχρι <u>νη</u> Ἐνίσσε <u>δι</u> ↓
	Παπαδιῶς	Μέχρι <u>γα</u>	Μέχρι <u>νη</u>
Πλάγιος Β'	Εἰρμολογιῶς } Στικηραριῶς }	Μέχρι <u>βσ</u>	Μέχρι <u>γα</u> Ἐνίσσε <u>πια</u>
	Παπαδιῶς	Μέχρι <u>πια</u> <u>βσ</u>	Μέχρι <u>κε</u> ↓

πλάγιος Β'	Εἰρημοχοιυά	μέχρι	<u>ΝΗ</u>	μέχρι	<u>ΒΒ</u>
	Στιχηραριυά	} μέχρι		Σπανίως	<u>ΝΗ↓</u>
	Παπαδιυά		<u>ΒΒ'</u>	μέχρι	<u>ΝΗ↓</u>
βαρύς	<u>ὅταν ἡ βάση είναι ὁ ΓΑ^ο</u>				
	Εἰρημοχοιυά	} μέχρι	<u>ΝΗ</u>	μέχρι	<u>ΝΗ↓</u>
	Στιχηραριυά				
*	<u>Διατονιυά μέχρι ζευ τῶ ΖΩ</u>				
	Στιχηραριυά	} μέχρι	<u>ΒΒ'</u>	μέχρι	<u>ΔΙ↓</u>
	Παπαδιυά				
πλάγιος Δ'	<u>ὅταν ἡ βάση είναι ὁ ΝΗ</u>				
	Εἰρημοχοιυά	} μέχρι	<u>ΒΒ'</u>	μέχρι	<u>ΔΙ↓</u>
	Στιχηραριυά				
	Παπαδιυά	μέχρι	<u>ΓΛ</u>	μέχρι	<u>ΔΙ↓</u>
	<u>ὅταν ἡ βάση είναι ὁ ΓΑ^ο</u>				
	Εἰρημοχοιυά	μέχρι	<u>ΖΩ'</u>	μέχρι	<u>ΝΗ↓</u>
	Στιχηραριυά	μέχρι	<u>ΖΩ</u>	μέχρι	<u>ΝΗ↓</u>
	Παπαδιυά	μέχρι	<u>ΠΑ'</u>	μέχρι	<u>ΝΗ↓</u>

* Σημείωσις .

Ὁ βαρύς στά διατονιυά του μέλη, ὡτ πρὸς τὴν εὐτασιν παρουσιάζει μεγάλην διαφοράν. Διότι ἄλλα μὲν εὐτείνονται ἐπὶ τὸ ὄξυ ἀπὸ τῆς βάσεως ζω τέσσαρας φωνάς, περιστρέφονται δὲ ὡερί τὸν ΓΑ καὶ χαρακτηρίζονται

ὡς ἦχος Βαρύς Τετράφωνος.

Ἄλλα μέλη εὐτείνονται ἐπὶ τὸ ὄξύ ἀπὸ τῆς βάσεως 5 φωνάς, περιεστρέφονται δὲ περὶ τὸν Δι (ὄψως γὰρ ἑρμολογιῶν τοῦ Πρώτου ἦχου) καὶ χαρακτηρίζονται ὡς ἦχος Βαρύς Πεντάφωνος (ἢ Πρωτόβαρος).

Ἄλλα πάλιν εὐτείνονται ἐπὶ τὸ ὄξύ ἑξά φωνάς ἀπὸ τῆς βάσεως, καὶ περιεστρέφονται περὶ τὸν Ζω, καὶ χαρακτηρίζονται ὡς ἦχος Βαρύς Ἑξάφωνος.

Φ	12	ΠΑ	12	ΠΑ	Φ	12	ΠΑ
Ψ	14	ΝΗ	14	ΝΗ	Φ	12	Ψ
Ω	4	ΖΩ	8	ΖΩ	Φ	6	Ω
Α	4	Θ	12	Θ	Φ	12	Α
Β	20	Δ	4	Δ	Φ	12	Β
Γ	8	Ε	20	Ε	Φ	8	Γ
Δ	10	Β	6	Β	Φ	10	Δ
Ε		Π		Π	Φ		Ε

ΕΣΔΠ Ν Π Δ Σ Ξ
 Λ Ρ Σ Π

ΖΥΓΟΝ, ΧΑΡΑΤΗΡΩΝ
 ΜΑΓΑΛΟΥ ΧΡΩΜΑΤΙΝΟΥ
 ΤΕΡΑΧΑΡΩΝ

ΑΙΤΟΙΝΟΥ ΤΕΡΑΧΑΡΩΝ
 ΕΥΑΡΗΛΙΟΥ ΤΕΡΑΧΑΡΩΝ

Π Π Ψ Ρ Σ Π
 Δ Ψ Π Π Ψ

130^α Ορθογραφία του Ἰβου

1. Πρὸ τοῦ Ἰβου φρονιγείται οἰοδηώσθε χαρακτήρ ἐπιτὸς ΠΕΤΑΣΤΗΣ.
2. Μετὰ τὸ Ἰβον ἀποχουθεῖ οἰοδηώσθε χαρακτήρ.
3. Μεταξὺ δύο Ἰβων ἀνάβασις κατὰ ἑναφθόγγον ἀνευ φρονιμοῦ σημείου γίνεται με κεντήματα ἐφόσον αὐτὰ ἔχουν τὴν αὐτὴν συλλαβὴν με τὸ ἀπὸ αὐτῶν Ἰβον. Δ — Ιεπεε

βοι πρεε ωει

Ἐάν ὅμως ἡ ἀνάβασις ἔχη γοργόν, τότε ἀντι κεντημάτων τίθεται ὀλίγον.

υ — ε̄ — ε̄ — ε̄ — ε̄
ο ο ο ο ο ο ο ο

4. Ἀπὸ τὰ χρονιά σημεῖα τὸ Ἰβον δέχεται τὸ κλάσμα, τὴν Ἀσσην, Διπην, Τριπην, τὸ Γοργόν, Διγοργον, Τριγοργον.

5. Τὸ Ἰβον συντίθεται με ὄλας τὰς ἀχρόνους ὑποστάσεις (ἐπιτὸς τοῦ ἑνδοφώνου).

Ἡ μὲν βαρεῖα γράφεται ἀπὸ τοῦ Ἰβου ἢ ἀπὸ τῶν φωνητικῶν χαρακτήρων. Λαμβάνει δὲ τὸ Ἰβον βαρεῖαν δταν ἀποχουθεῖ μαμῶν με τὴν αὐτὴν συλλαβὴν. π.χ.

ειει υων υ γα α βρι ι ηλ

μεε η πα αρ

ηη η η - η χα υαι

Όταν τό μετά βαρέας ίσον είναι δίχρονον, άμοχουδῆ συνήδωρ ύωρροή.

Όταν ο άμοχουδῶν μαυών (άωότροφορ, ἢ ελαφρόν, ἢ συνεχῆς ελαφρόν) ἔχη ιδιαιτεραν ευλαβήν, τότε τό ίσον δέν λαμβάνει βαρέαν.

φωω ωπος δι φω ωτι ι σον

τω υο ο βρω

Ἐπειτα άπό ίσον μονόχρονον μετά ψηφιστοῦ άμοχουδῶν δυομαυόντες ἢ μαι ωεριβό- τεροι εώϊσῆς μονοχρονοι.

Ὁ δεύτερος ὁμωρ δύναται να είναι μαι δίχρονος.

Όταν μετά τό ίσον άμοχουδῆ ύωρροή εγχοργος, ἢ συνεχῆς ελαφρόν, τό ίσον δέν δέχεται ψηφιστόν, αλλα γραφεται άωουῶν

ἢ συντίθεσθαι μέ περαστήν :

ἔωσα ἄσώϊσον δίχροτον μετὰ ψηφιστεῦ

ἀμοχουδοῡν ἰσόχρονοι μέ αὐτο πασιόντες :

ἔωσα ἄσώϊσον. Δύναται ὁμοιω, ὁ δεύτερος
πασιών γὰ εἶναι μαι μονοχρονος :

ἔωσα ἄσώϊσον μετὰ περαστῆς δίχροτον
ἀμοχουδοῡν πασιόντες μονοχρονος ἢ ὑπορ-
ροη ἔγγοργας, ἢ εὐτεχες ἔγαφρον :

ἔωσα ἄσώϊσον μετὰ περαστῆς δίχροτον

ἔωσα ἄσώϊσον μετὰ περαστῆς δίχροτον

Ὁρθογραφία τοῦ Ὀλίγου

- 1. Γράφεται μαῑ μόνον ἀλλά μαῑ εἰς ὠσιυίχας
συνδέσει με ἀλλοῡς παραυτηρας.
- 2. Το Ὀλίγον ἐπιδεχεται πάντοτε ἰδιαιτέραν
συλλαβὴν λέξεως.
- 3. Όταν ἔχωμεν συτεχη̄ ἀνάβασιν μέ ἰδιαιτέ-
ραν συλλαβὴν εἰς ἕναστων φθόγγων, αἱ
συλλαβαί̄ ἐπιφέρονται μέ Ὀλίγον :

π	—	—	—	—	ι	ε
9	τϛ	τι	μι	ϛ	6ϛ	

4. Όταν ἀνορθῶν ἕνας παυῶν, ἀνὰ ὄχιγον
πῦμα, τίθεται Πενταστή. καὶ ἀνὰ δίχρονον
ὄχιγον τίθεται δίχρονος Πενταστή :

♩ — — — | ~ ~ ~ |
των πειρα βρωτων υληδω

♩ — — — | ~ ~ ~ |
της δινα στα σε

♩ — — — | ~ ~ ~ |
της νοχα σεε ως

5. Όταν εἰς συνεκῆ ἀνάβασιν ἐνάστη συλλαβὴ
πρῶτῆ δύο καραιυτῆρας, χρησιμοποιοῦμε
για νὰ δε συλλαβὴ ὄχιγον μὲ κεντήματα ἀπο
εἰσῶν. π.χ. π $\frac{2}{4}$ | $\frac{2}{4}$ | ~ ~ ~ |
α να στα

6. Σημεῖα χρόνου τὸ ὄχιγον λαμβάνει ὅσα
παὶ τὸ ἴσον.

7. Ἐπίωχρον τὸ ὄχιγον λαμβάνει ἀνωθεν
τὸ ἄργον, διάργον καὶ τρίαργον, ὥστε
νάω ἀπὸ ὄχιγον εὐρίσκοντα κεντήματα
 $\frac{7}{12}$ $\frac{4}{12}$ $\frac{2}{12}$.

8. Όταν τὸ ὄχιγον εἶναι ἔγχορον, καὶ
φέρῃ μᾶνωθεν ἀντιμενῶμα, τὸ γοργόν

γράφεται ἄνωθεν π.

9- Ακρόνους ὑποστάσεις δέχεται τὸ ὀλίγον ὕδαρ μαι τὸ ἴσον. Τὴν μὲν βαρεῖαν ἐμφασθεν τας δὲ λοιπας ὑπόθεν.

10- Ψηφιστὸν δὲ λαμβάνει τὸ ὀλίγον, ὅταν ἀπο-
ρουδῶν δύο ἢ μαι ωερικότεροι μαμοντες, ἐν
τῶν ὁμοίων τουλάχιστον ὁ ὁρῶτος εἶναι
δύχροτος. π π π

11- Ὄταν μακρῶν, ὀλίγου ἀπορουδῶν μακρῶν
μὲ βαρεῖαν, τὸ ὀλίγον δὲν δέχεται ἄχρον
ὑπόστασιν. π π

Σημείωσις:

Ἡ γραμμὴ π π π εἶναι ἀνορθόγρα-
φος, διότι ἡ φοίσησ τῶν ἀντιενώματος
ἐμφοδίζει τὴν ἀφοδοσιν τῆς βαρεῖας.

Ὀρθογραφία τῆς Πεταστῆς

Ἡ Πεταστὴ ἔχει ἰδιάζουσαν φοιοτιυὴν δέξιν,
ὅσοι μαι τα κεντήματα μαι ἡ ὑπορροή.

1- Τὸ μέλος μορεῖ νὰ ἀρχίζη, ὅχι ὅμως
μαι νὰ ματαγήγη μὲ Πεταστῆν.

2- Πρὸ τῆς Πεταστῆς μορεῖ νὰ δωάρξη
δωοιοδῆ ποτε ἄλλος χαρακτήρ. Κατωῶν
ὅμως αὐτῆς μόνον μακρῶν.

3. Η Περαστή συντίθεται, με ὄρους τῶς χαρα-
κτῆρας, ἐκ τῶς Κεκτημάτων. Πάντα ἀφοδε-
ζει τῶς αἰσθητικῆς τῆς ἀξίας.

4. Ο κατώων μονοχρόνου Περαστής καὶ ὡν
δύναται γὰρ ἔχει ἰδίαν συλλαβὴν, ἢ γὰρ
συνεχίστη τῶς συλλαβῆς τῆς Περαστής.

π ~ ~ ~ ~ ~ ~	Δ ~ ~ ~ ~ ~
γε γαρμη τε ρα	δευτε ιδε τε
Δ ~ ~ ~ ~ ~	Δ ~ ~ ~ ~ ~
κα τα κε εν	κα δορω ων

5. Εἰς μονόχρονον Περαστήν ἡμοροῦν γὰρ
ἀμοροῦσιν δύο ἀώστροφοι με μίαν
συλλαβὴν, ὡροηγουμένης ὅμως βαρείας.

η ~ ~ ~ ~ ~

η το ε ε λε ος

6. Ἀπὸ τῶς ἀχρονίαις σημεῖα ἡ Περαστή καὶ
πᾶσα συνδέεισ αὐτῆς δέχεται μόνον ἡμέρα
μάκρην καὶ ἀσπῆν με ἀνεκνήμα

~ ~ ~ . Κατωῶν Περαστής δύναται
γὰρ ἀμωροῦσιν παύσει :

7. Ἀπὸ τῶς ἀχρονίαις ὡροστάσει, ἡ Περαστή
καὶ αἱ συνδέεισ τῆς δέχονται ἀνε-
κνήμα με ἀσπῆν, ὡρογραφομένης ἐνίσσε

καὶ βαρείας, καὶ ψηφιστόν μετὰ κλάσματος.

εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις ἀνορθωθεῖ

ματιῶν ἔγχρηστος

λ υ υ

8. εἰσὶν ἢ περὶ τὴν λαμβάνει ἕτερον

τὸ ὅμοιον συνδέει αὐτὴν μετὰ τὸν ἑσώ-

μενον κατιόντα

υ υ

9. Ὑφέεις καὶ φθοραὶ τίθενται καὶ ἀκωδὴν καὶ κατώθεν τῆς περὶ τῆς.

Δίεσις εἰς περὶ τῆς δὲν τίθενται, διότι μετὰ αὐτὴν ἀνορθωθεῖ κατιῶν.

Ὁρθογραφία τῶν κεντημάτων

τὰ κεντήματα δὲν ἔχουσιν ἰδιότητων, ὡς οὐκ εἶναι, ἔξαρτῶνται ἀχωρίστως ἀπὸ τὸν ἀνορθωθεῖ κατιῶν.

1. οὔτε ἀρκίζει, οὔτε τρυφῶνται μέγιστον με κεντήματα.
2. Πρὸ τῶν κεντημάτων τίθενται ὅμοιοι ὁμοιωθεῖ κατιῶν εἰς περὶ τῆς. Μετὰ τὰ κεντήματα δύναται γὰρ εἰσέρχεται ὁμοιωθεῖ κατιῶν εἰς κεντημάτων.
3. Συνήθως ἐπὶ τοῦ ὀλίγου γράφονται, τὰ κεντήματα δὲν ἀνορθωθεῖ κατιῶν. Ἄνευ ὀλίγου δὲ, δὲν ἀνορθωθεῖ ἴσον ἢ ἄνω.

ἀνω. λ υ υ τω

δ δυ υ υ ο ο ο

Δ $\frac{\gamma}{\delta\epsilon}$ $\frac{\gamma}{\delta\epsilon}$ $\frac{\gamma}{\delta\epsilon}$
ε εξ α

Γ $\frac{\gamma}{\delta\epsilon}$ $\frac{\gamma}{\delta\epsilon}$ $\frac{\gamma}{\delta\epsilon}$ $\frac{\gamma}{\delta\epsilon}$
ρηη βω τω

137

Γ $\frac{\gamma}{\delta\epsilon}$ $\frac{\gamma}{\delta\epsilon}$ $\frac{\gamma}{\delta\epsilon}$
βων μου

Δ $\frac{\gamma}{\delta\epsilon}$ $\frac{\gamma}{\delta\epsilon}$ $\frac{\gamma}{\delta\epsilon}$ $\frac{\gamma}{\delta\epsilon}$
τω ο βω τη η

4- Τά κεντήματα δέν ἐσιδέχονται ἰδίαν συλλαβὴν (ἐκτός ἐς πράξηματα). Κατὰ παρόμοια εὐτείνου τὸ φωνῆεν τῶ ἀρονηγομένου χαρακτήρος.

5- Ἀπὸ τὰ χρονιὰ ἐνημέα τὰ κεντήματα ἐσιδέχονται μόνον χορὸν μαίτας ὑποδιαιρέσεις του: ($\frac{\gamma}{\delta\epsilon}$ $\frac{\gamma}{\delta\epsilon}$ $\frac{\gamma}{\delta\epsilon}$ $\frac{\gamma}{\delta\epsilon}$ $\frac{\gamma}{\delta\epsilon}$ $\frac{\gamma}{\delta\epsilon}$)
Καθὼς καὶ Ἄρχον μετὰ ἀσπασματῶν του: ($\frac{\gamma}{\delta\epsilon}$ $\frac{\gamma}{\delta\epsilon}$ $\frac{\gamma}{\delta\epsilon}$).

6- Εἰς τὰ κεντήματα οὔτε ἀρονηγῶται, οὔτε ἀμοχουθεῖ ποτὲ ἔγχορος χαρακτήρ.

7- Ἀχρόνους ὑποστάσεις λαμβάνου τὰ κεντήματα ἀφ' ἐνός τὸ ἕτερον: ($\frac{\gamma}{\delta\epsilon}$ $\frac{\gamma}{\delta\epsilon}$ $\frac{\gamma}{\delta\epsilon}$ $\frac{\gamma}{\delta\epsilon}$ $\frac{\gamma}{\delta\epsilon}$). Ἀφ' ἕτερον τὸ ψηφιστόν: ($\frac{\gamma}{\delta\epsilon}$ $\frac{\gamma}{\delta\epsilon}$ $\frac{\gamma}{\delta\epsilon}$).

Εἰς τὴν ἀρίστωσιν αὐτῶν τὰ κεντήματα εἶδονται ἀνεχομένου ἀμοχουθεῖν δὲ μακρότερες δύο ἢ μὲν ἀρίστωστεροι, ἐνίοτε καὶ ἕνασμοῖον δίχροτος.

Οι καμώντες αυτοί ἔχουν τὴν ἰδίαν μέ τὰ
κενήματα ευλαβήν, ἢ ευλαβὴν ἰδιυήν αω.

α γι ι ο ος ρ α α δα να α τος

ερ μη ρευ γαι γλω ω ω

υαι ως θε ος ε δω ω

8-⁴ Όταν μετά τὰ κενήματα ἀποχοῦδῃ ἕνα σμῖον
μονόχρονος υατιών τότε τὰ κενήματα δέν
ἐσιδέονται ψηφιστόν.

ει ει γα υ σ σ σ σ

τη φωνη η η η

πα α γα αντην

9- Ὑφέσεις υαί διέσεις υαί φθοραί τθενται
εἰς τὰ κενήματα υαί ἀνωθεν υαί κάτωθεν.
Εἰς τὴν σύνδεσιν $\frac{\Gamma}{\sigma\tau\eta}$ ἡ διέσεις εἶναι διὰ τὰ
κενήματα.

Ὄρθογραφία Κεντήματος και Ὑψηλής

139

1- Τὸ μέρος δύναται νὰ ἀρχίζῃ μὲ συνδέσιν Κεντήματος ἢ Ὑψηλής.

2- Χρονικά σημεῖα τὸ κέντημα και ἡ Ὑψηλή, ὅταν εἶναι συνήνωμένα με ὀλίγον, λαμβάνουν ὅσα και τὸ ὀλίγον (ἔνωσός τοῦ ἀργού και τῶν ὠχλασίων του. (Τὸ ἴδιον και μέτην Περκαστήν)

3- Τὸ μὲν κλάσμα λαμβάνει τὰς δέξεις :

$\frac{\bar{\alpha}}{\bar{\beta}}$ $\frac{\bar{\alpha}}{\bar{\beta}}$ $\frac{\bar{\alpha}}{\bar{\beta}}$ $\frac{\bar{\alpha}}{\bar{\beta}}$ $\frac{\bar{\alpha}}{\bar{\beta}}$ $\frac{\bar{\alpha}}{\bar{\beta}}$. Ἡ δὲ Περκαστή :

$\frac{\bar{\alpha}}{\bar{\beta}}$ $\frac{\bar{\alpha}}{\bar{\beta}}$ $\frac{\bar{\alpha}}{\bar{\beta}}$ $\frac{\bar{\alpha}}{\bar{\beta}}$

4- Ἡ ἀωλή τίθεται πάντοτε μὲ ἀντιπένωμα :

$\frac{\bar{\alpha}}{\bar{\beta}}$ $\frac{\bar{\alpha}}{\bar{\beta}}$ $\frac{\bar{\alpha}}{\bar{\beta}}$ $\frac{\bar{\alpha}}{\bar{\beta}}$

5- Τὸ γοργόν και αἱ ὑποδιαίρέσεις του τίθενται ἀνωθεν και μακρῶν :

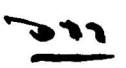
$\frac{\bar{\alpha}}{\bar{\beta}}$ $\frac{\bar{\alpha}}{\bar{\beta}}$ $\frac{\bar{\alpha}}{\bar{\beta}}$ $\frac{\bar{\alpha}}{\bar{\beta}}$

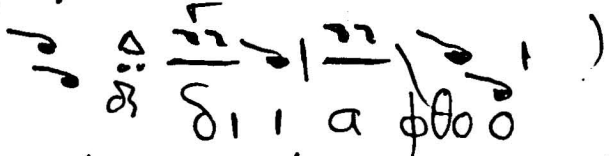
Ὄρθογραφία Κατιόντων Χαραυτήρων

Ὄρθογραφία Ἀωοτρόφου

1- Γράφεται ἔτε μόνη, ἔτε μὲ συνδέσιν ἀζων χαραυτήρων.

2- εἰς τὴν εὐνθεσιν ἀνοχοῦθε πάντα κατιών.

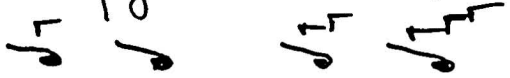
3- " " " ἀνοχοῦθε πασιών, εὐτοί
ὕωρροῦς καὶ συνεχούς Ἐλαφροῦ.

4- ὅταν δύο ἀώστροφοι ἔχουν τὴν αὐτὴν ευ-
λαβὴν, γράφονται)
δ δ ι ι α φθο ο

5- Ἡ Ἀώστροφος εὐιδέχεται πάντοτε ἰδιαιτέραν
ευλαβὴν.

6- εἰς τὸ συνεχές Ἐλαφρόν ἢ ἀώστροφος δὲν ἔχει
ἑαυτὴ ἰδίαν ευλαβὴν, ἀλλὰ εὐτείνει τὴν ευ-
λαβὴν τοῦ προηγουμένου χαρακτῆρος.

7- χρονιὰ ἡμεῖα ἢ ἀώστροφος λαμβάνει
πάντα, εὐτοί τοῦ ἀργοῦ καὶ τῶν πολλαπλα-
σιών του. τὸ μὲν ἡράσμα γράφεται μόνον ἀνωθεν
, ἢ ἄνωγῃ μόνον κατωθεν, μόνῃ ἢ με ἀνε-
μένωμα

8- τὸ γοργόν εἶδεται καὶ ἀνωθεν καὶ κατωθεν

9- Ἄντι κλάσματος ἢ Ἀώστροφος λαμβάνει
ἀνωγῆν, οὕτως ὅταν ἀρονητῆται αὐτῆς
χαρακτῆρ μέ βαρεῖαν.

Ἡ ἀσώτροφος δέχεται καί δύο χρονια ἡμεῖα.
Ἄκωθεν γοργόν, κατωθεν δέ ἀσπῆν ἢ διωχῆν
ὅσοτε δέν ἔχει συλήθως ἰδίαν
συλλαβήν, ἀλλά συνεχίζει τήν συλλαβήν τοῦ
προηγούμενου χαρακτῆρος.

ο ο θε ο ος η
τω ω της

10. Ἀκρόνους ὑποστάσεις ἡ ἀσώτροφος δέχεται
ὄσας, καί ἡ μὲν βαρεῖα ερωγράφεται. Ἄσ-
χουδεῖ ενκνότερα ἀσώτροφος μέ τήν αὐτήν
συλλαβήν. π.χ.

σ σαισπρος ρα α α α
η σω μυ υ ρων

Ὅταν ασπλαῖ ἀσώτροφοι λαμβάνουν ἀνά δύο
τήν αὐτήν συλλαβήν, ερωεμάετου ζεύγους
τιδετα βαρεῖα. π.χ.

σε σο σ σα α σοι οι ο θε

φυυγιν παν τοο δυ

11 - Υφέεις - Διέεις και φδοράς χαμβάνει η σω-
γραφος και ανωθεν και κάτωθεν

Ορθογραφία Της Ύωορροης

Η Ύωορροή, όπως και τα κεντήματα, δεν έχει ιδίαν ύωοσταθμιν, αλλά εξαρτάται από τον ωροηγούμετο χαρακτήρα. Διὰ τούτο εις τήν αρχήν μέγους δεν τίθεται ωστε Ύωορροή. Της Ύωορροης ωροηγείται διοδηώστε χαρακτήρ, εις τός κεντημάτων. Κατωών δε Ύωορροης δυναται να, αμοχουδη και αζη η Ύωορροη και διοδηώστε χαρακτήρ, αμομη και κεντηματα.

1. Η Ύωορροή εντίθεται με οχιγον, οωστε αμοχου-
δε ιβον (υε), και με πετασθην, οωστε
αμοχουδει ματων (υε)

2. Ευριθεται δε και εωι οχιγου μαση με τα
κεντήματα, οωστε αμοχουδει, ιβον, η πατων
εις τός Ύωορροης και συνεχως ελαφρου.

(υε και υε και υε)

3. Κατωών Ύωορροης με γοργον η αναβασις
κατα ένα φδογγον με την αυτην συλλαβην
χαμβάνει συτηως κεντήματα.

$\begin{matrix} \text{π} \\ \text{θ} \end{matrix} \begin{matrix} \text{ε} \\ \text{ψ} \end{matrix} \begin{matrix} \text{α} \\ \text{α} \end{matrix} \begin{matrix} \text{α} \\ \text{α} \end{matrix} \begin{matrix} \text{α} \\ \text{α} \end{matrix} \begin{matrix} \text{α} \\ \text{α} \end{matrix} \begin{matrix} \text{α} \\ \text{α} \end{matrix}$

$\begin{matrix} \text{ζ} \\ \text{θ} \end{matrix} \begin{matrix} \text{ε} \\ \text{ε} \end{matrix} \begin{matrix} \text{α} \\ \text{α} \end{matrix} \begin{matrix} \text{α} \\ \text{α} \end{matrix} \begin{matrix} \text{α} \\ \text{α} \end{matrix} \begin{matrix} \text{α} \\ \text{α} \end{matrix} \begin{matrix} \text{α} \\ \text{α} \end{matrix} \begin{matrix} \text{α} \\ \text{α} \end{matrix}$

θεον λο ο ο γο

4- Κατάων ὑποροπῆς με δίγορον ἡ ἀνά-
 βαςις ματά ἕνα φλόγγον μαι με τηναυτήν
 συλαβήν ὑφέρεται με ὀλίγον. π.χ.

$\begin{matrix} \text{ζ} \\ \text{γ} \end{matrix} \begin{matrix} \text{α} \\ \text{α} \end{matrix} \begin{matrix} \text{α} \\ \text{α} \end{matrix} \begin{matrix} \text{α} \\ \text{α} \end{matrix} \begin{matrix} \text{α} \\ \text{α} \end{matrix}$

γα α α α

5- Όταν ὁμως μετὰ τόν ἀρῶτον ἀνιόντα
 ἀμοροπῆ ἔγχροτος χαρακτήρ, ἡ ἀνάβαςις
 λαμβάνει ἀνά ὀλίγον κεντήματα, π.χ.

$\begin{matrix} \text{π} \\ \text{θ} \end{matrix} \begin{matrix} \text{α} \\ \text{α} \end{matrix} \begin{matrix} \text{α} \\ \text{α} \end{matrix} \begin{matrix} \text{α} \\ \text{α} \end{matrix} \begin{matrix} \text{α} \\ \text{α} \end{matrix} \begin{matrix} \text{α} \\ \text{α} \end{matrix} \begin{matrix} \text{α} \\ \text{α} \end{matrix} \begin{matrix} \text{α} \\ \text{α} \end{matrix}$

δο ο ο ν τε ες β λ λ ο

6- Εἰς συνεχή κατάβασιν μετήν αὐτήν
 συλαβήν τίθεται ἀλλεωάλλητοι ὑποροπαί.

$\begin{matrix} \text{π} \\ \text{γ} \end{matrix} \begin{matrix} \text{α} \\ \text{α} \end{matrix} \begin{matrix} \text{α} \\ \text{α} \end{matrix} \begin{matrix} \text{α} \\ \text{α} \end{matrix} \begin{matrix} \text{α} \\ \text{α} \end{matrix} \begin{matrix} \text{α} \\ \text{α} \end{matrix} \begin{matrix} \text{α} \\ \text{α} \end{matrix} \begin{matrix} \text{α} \\ \text{α} \end{matrix}$

α α α α α α α

$\begin{matrix} \text{ν} \\ \text{ε} \end{matrix} \begin{matrix} \text{ε} \\ \text{ε} \end{matrix} \begin{matrix} \text{ε} \\ \text{ε} \end{matrix} \begin{matrix} \text{ε} \\ \text{ε} \end{matrix} \begin{matrix} \text{ε} \\ \text{ε} \end{matrix} \begin{matrix} \text{ε} \\ \text{ε} \end{matrix} \begin{matrix} \text{ε} \\ \text{ε} \end{matrix}$

ε ε ε ε ε ε ε

7- Σημεῖα χρόνου ἡ ὑποροπῆ δέχεται ἀφ' αὐτῆς
 τήν ἀσπῆν μαι τὰ ὠσθηπλάσια αὐτῆς,
 ναι ἀφ' ἑτέρου τόγορον μετὰς ὑποδιαίρεθῆς

¹⁴⁴
8- κλάσμα λαμβάνει μόνον βέβαιον με τήν
Πεταστήν ἢ Ὀλίγον καί ψηφιστόν.

 Το κλάσμα ἀνήκει εἰς
τὸν δευτέρου φθόγγου τῆς ὑπορκῆς.

Ὁρθογραφία τοῦ Ἐλαφροῦ

Τὸ Ἐλαφρόν ἐστὶ ὁ μόνος παρατετρησῶς
δεινύει κατάβαθιν ὑπερβατὴν κατὰ δύο
φθόγγους.

1- Τὸ Ἐλαφρόν ἐπιδέχεται πάντοτε ἰδιαιτέραν
συλλαβὴν.

2- Ὄταν τὸ Ἐλαφρόν ἀποχουδεῖται ἀσκήματα
(καὶ) ἰσχύουν ὅσα ἐγράφησαν
εἰς τὴν ὀρθογραφίαν, κεντημάτων (φ 118 β)

3- Χρονικά σημεῖα τὸ Ἐλαφρόν δεχεται τὸ
κλάσμα, γραφόμενον ἀνωθεν . Κάτωθεν
δὲ εἰς βέβαιον με πεταστήν ἢ Ὀλίγον με
ψηφιστόν καὶ . Τὴν ἀσκήν κατωθεν
καὶ ἠκμηνὴν με ἀντιένωμα .

Τὴν διασκήν καὶ τριπλήν   .

4- Εἰς συνεχές Ἐλαφρόν δὲν εἶδεται γράγον.

5- Κατώων Ἐλαφροῦ φέροντος ἀσκήν καὶ
ἀντιένωμα ἀποχουδεῖ κατιών με γράγον.

6- Ἀκρόνους ὑποστάσεις τὸ Ἐλαφρόν δεχεται

τὴν βαρεῖαν, ὡστε ἀνοχοῦδε ματιῶν. Το¹⁴⁵
 ὄμαχόν, ὡστε ἀνοχοῦδε ἴσον. Το ἄνα-
 μένωμα με ἀσκήν, ὡστε ἀνοχοῦδε ἔγγρ-
 γος ματιῶν. Το ἕτερον μαί το ψηφιστόν.

Δ	υ	ρ	δ	ι	ν	ρ	ε	ε	ε
ξ	χ	α	ρ	ι	ι	ρ	ε	ε	ε
υ	α	τ	ω	ν	υ	υ	δ	ι	α
α	τ	ω	ν	υ	υ	δ	ι	α	ι
υ	ο	γ	ι	ι	π	η	θ	α	α
ο	γ	ι	ι	π	η	θ	α	α	α

7- Το ἔλαφρόν δέχεται ὑφεγιν (ἀνωθεν) καὶ
 δίεςιν (κάτωθεν), καθὼς καὶ καθε φθόρον
 ἀνωθεν ἢ κάτωθεν.

Ὀρθογραφία τῆς λαμνητῆς

Ἡ λαμνητὴ δεικνύει τὴν μεγαλυτέραν ὑφερ-
 βατὴν μεταβάσιν, ἐν ᾧ ἠδὲ με ἀλλοῦς
 ματιόντας. Συνεῖδεται με ἄλλοις τοῖς ποσο-
 τινοῖς χαρακτῆρας, ἐκτός, κεκτημάτων,
 κεκτημάτος, ὑψηλῆς καὶ ὑσορροπῆς.
 ἔωιδεχεται ἰδιαιτέραν συλλαβὴν

Ἀσκήσεις Ποσοτιῶν Χαρακτήρων

1. Ἰσον-Ὀλίγον-Κεντήματα-Ἀπόστροφος

$\begin{matrix} \vee \\ \delta\epsilon \end{matrix}$
 $\underline{\underline{\epsilon \epsilon - \epsilon \pi \epsilon - \epsilon \pi \epsilon - \epsilon \pi \epsilon - \epsilon \nu \prime}}$
 $\underline{\underline{\epsilon \epsilon \nu \nu \epsilon \nu \epsilon \nu \epsilon \nu \epsilon \nu \epsilon \nu}}$

2. Ἰσον-Ὀλίγον-Πεταγτή-Κεντήματα-Ἀπόστροφος

$\begin{matrix} \vee \\ \delta\epsilon \end{matrix}$
 $\underline{\underline{\epsilon \nu \nu \epsilon \nu \nu \epsilon \nu \nu \epsilon \nu \nu \epsilon}}$
 $\underline{\underline{\nu \nu \epsilon \nu \nu - \epsilon \nu \nu \prime \epsilon \nu \nu - \epsilon \nu \nu \epsilon \nu}}$
 $\underline{\underline{\nu \nu - \epsilon \nu \nu \epsilon \nu \nu \epsilon \nu \nu \epsilon \nu \nu - \epsilon \nu \nu \nu}}$

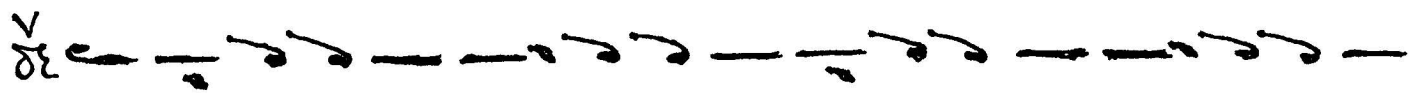

3. Ἰσον-Κεντήματα-Ὀλίγον-Ἀπόστροφος-ὑπόρροή

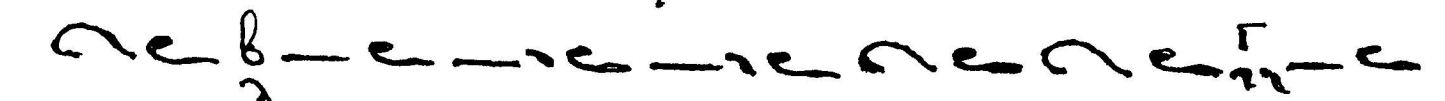

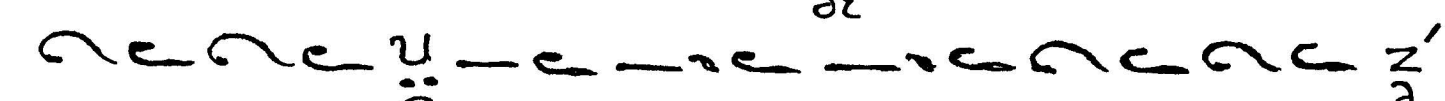
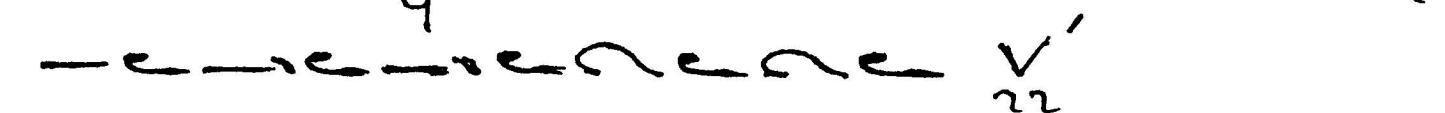
$\begin{matrix} \vee \\ \delta\epsilon \end{matrix}$
 $\underline{\underline{\epsilon \nu \nu \nu \nu \nu \nu \nu \nu \nu \nu \nu \nu - \nu \nu \nu \nu}}$
 $\underline{\underline{\epsilon \nu \nu - \nu \nu - \nu \nu - \nu \nu - \nu \nu - \nu \nu \nu}}$

4. Συνεχῆς Ἀνάβασις - Συνεχῆς Κατάβασις

$\begin{matrix} \vee \\ \delta\epsilon \end{matrix}$
 $\underline{\underline{\epsilon \nu \nu \nu \nu - \nu \nu \nu \nu \nu \nu \nu \nu \nu}}$
 $\underline{\underline{\nu \nu \nu \nu \nu - \nu \nu \nu \nu \nu - \nu \nu \nu \nu \nu \nu \nu \nu \nu}}$
 $\underline{\underline{\epsilon \nu \nu \nu \nu - \nu \nu \nu \nu \nu \nu \nu \nu \nu \nu \nu}}$
 $\underline{\underline{\nu \nu \nu \nu \nu \nu \nu \nu \nu \nu \nu \nu}}$

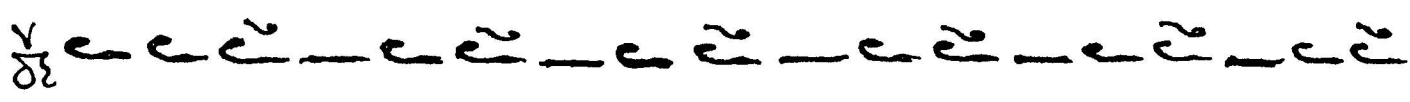
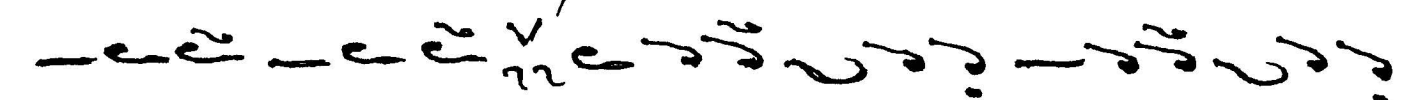

5. Υπερβατή Άνάβασις και Κατάβασις (Τρίτης)

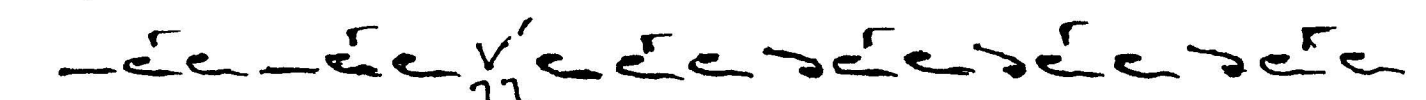
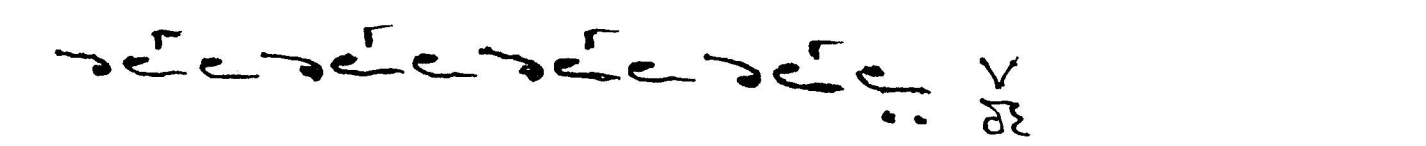
$\frac{V}{\delta\epsilon}$

6. $\frac{V}{\delta\epsilon}$

Σημεία Χρόνου (Χρονικά Σημεία)

7. Γοργόν - Κλάσμα - Άπιξη - Διπιξη

$\frac{V}{\delta\epsilon}$

8. $\frac{V}{\delta\epsilon}$

22. Ταυτόχρονος Ευτέλεσις Γοργού με' Απλήν

Handwritten musical notation for exercise 22, consisting of four staves. The notation includes various notes, rests, and clefs, with some notes marked with '2' and '3'. The first staff starts with a treble clef and a 'V' above it. The second staff has a treble clef and a 'V' above it. The third staff has a treble clef and a 'V' above it. The fourth staff has a treble clef and a 'V' above it.

23. Ημίγοργον - Τριημίγοργον

Handwritten musical notation for exercise 23, consisting of five staves. The notation includes various notes, rests, and clefs, with some notes marked with '2' and '3'. The first staff starts with a treble clef and a 'V' above it. The second staff has a treble clef and a 'V' above it. The third staff has a treble clef and a 'V' above it. The fourth staff has a treble clef and a 'V' above it. The fifth staff has a treble clef and a 'V' above it.

24. Δίγοργον

Handwritten musical notation for exercise 24, consisting of four staves. The notation includes various notes, rests, and clefs, with some notes marked with '2' and '3'. The first staff starts with a treble clef and a 'V' above it. The second staff has a treble clef and a 'V' above it. The third staff has a treble clef and a 'V' above it. The fourth staff has a treble clef and a 'V' above it.

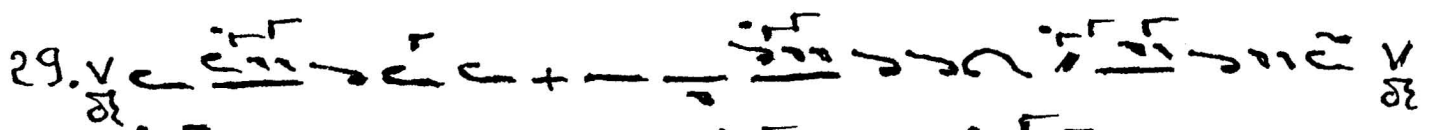
25. Δίχορχα Παρεστρυμμένα

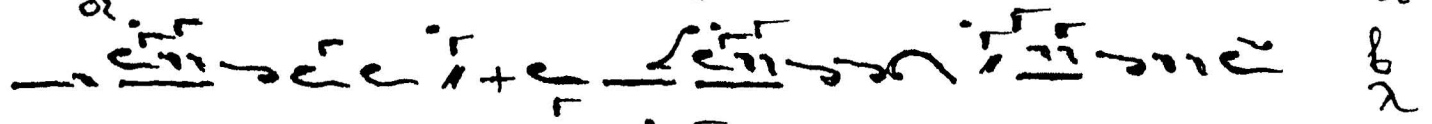
Handwritten musical notation for exercise 25, featuring two staves with notes and rests, and a treble clef.

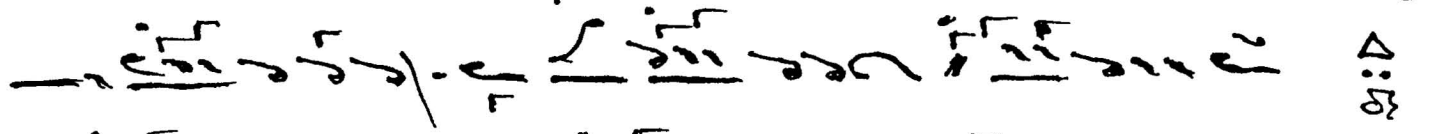
Handwritten musical notation for exercise 26, featuring two staves with notes and rests, and a treble clef.

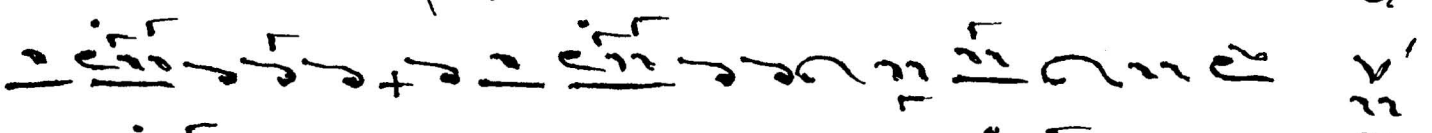
Handwritten musical notation for exercise 27, featuring two staves with notes and rests, and a treble clef.

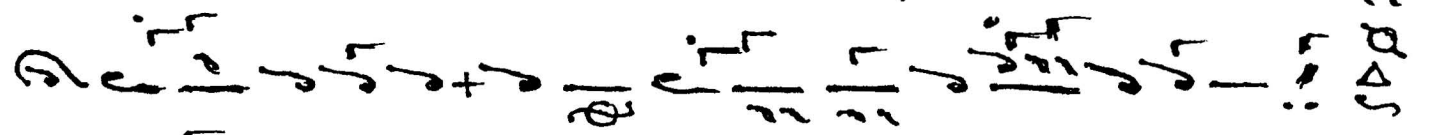
Handwritten musical notation for exercise 28, featuring two staves with notes and rests, and a treble clef.

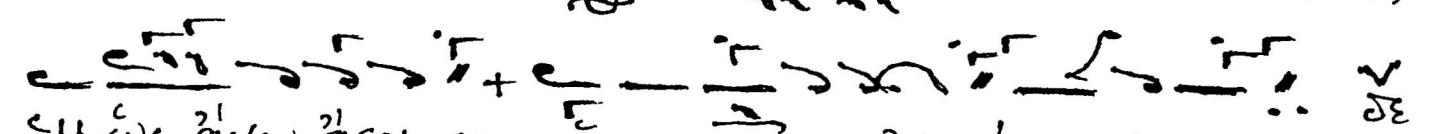
29. v ³⁰

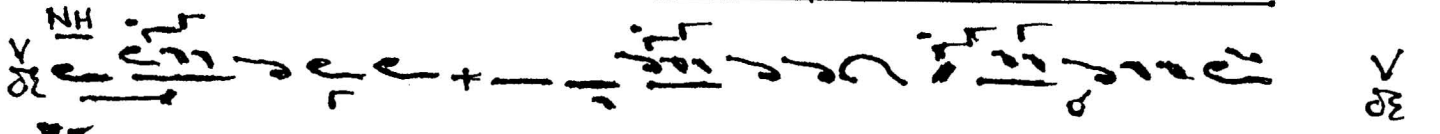

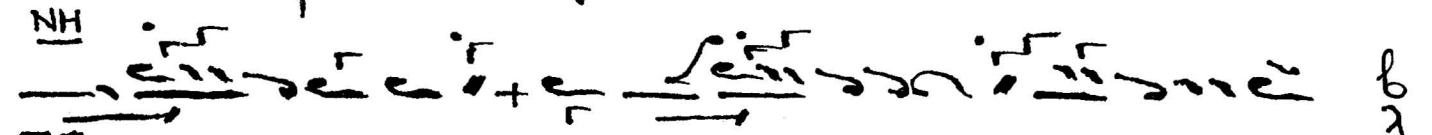

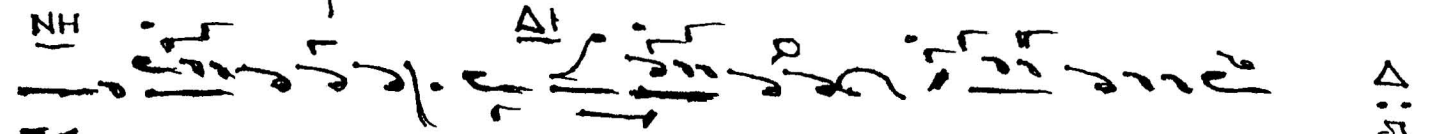
Ὡς ἀνω ἀγυγίς ὡς ἔκ Κυρίου Ἐλεήσον

v ³⁰

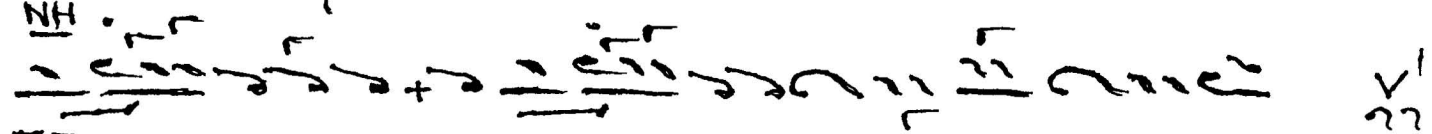
Kυ υ υ ρ ι ε ε λ ε ε ε η η σ ο ο ο ν

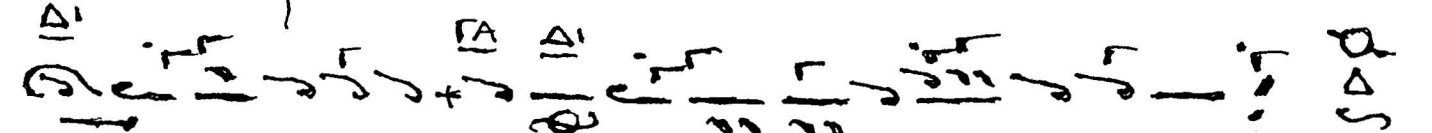
Kυ υ υ ρ ι ε ε λ ε ε ε η η σ ο ο ο ν

Kυ υ υ ρ ι ε ε λ ε ε ε η η σ ο ο ο ν

Kυ υ υ ρ ι ε ε λ ε ε ε η η η σ ο ο ο ν

Kυ υ υ ρ ι ε ε λ ε ε ε η η η σ ο ο ο ν

Kυ υ υ ρ ι ε ε λ ε ε ε η η σ ο ο ο ν